

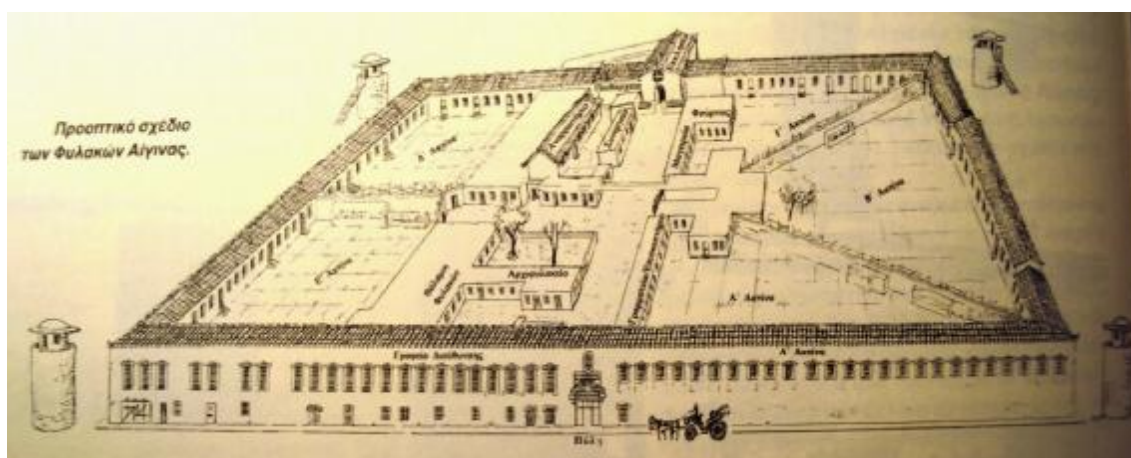
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΤΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ
ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ: ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΖΩΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ»**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ: ΝΤΑΜΟΥΡΑΚΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΠΥΡΓΟΣ, 2018

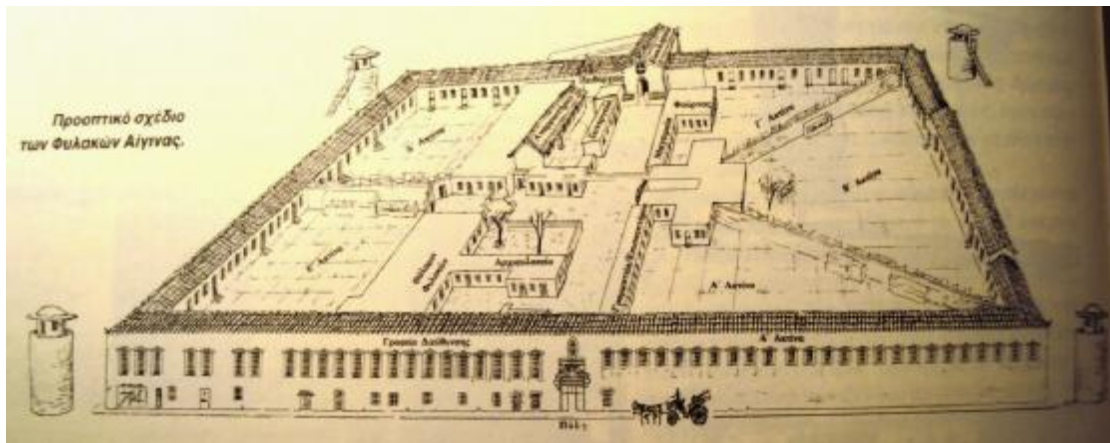
TECHNOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTE OF WESTERN GREECE

FACULTY OF MANAGEMENT AND ECONOMY

DEPARTMENT OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND COMMUNICATION IN
CULTURAL AND HOSPITALITY UNITS

BACHELOR'S THESIS

The Kapodistrian Orphanage: restoration and integration into the cultural life of Aegina

STUDENT NAME: NTAMOURAKI CHARALAMPIA

SUPERVISING PROFESSOR: ALEXOPOULOU AIKATERINI

PYRGOS, 2018

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω/ουμε ότι είμαι/είμαστε ο/οι συγγραφείς/εις αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα/είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης, έχω/έχουμε αναφέρει τις οποίες πηγές από τις οποίες έκανα /κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών η λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω/ουμε ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα/εμάς προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι θα αναλάβω/ουμε πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχτεί ότι δεν μου/μας ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 1

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Χαραλαμπίνα Ουφραρίδου

841

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 2

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 3

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Αντί Προλόγου...

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Πρωί! Το πρώτο μήνυμα: τ' ορνίθι, νάτο! λάλησε.
Κι απ' τις καρδιές ροδίνισε το φως. Η νύχτα πάει.
Σαν πέπλο αγνό το σύννεφο στους ουρανούς εκύλησε
μαύρο και πίσω ολόχαρη η αυγούλα ροδοσκάει..

Του ήλιου το φως δε φαίνεται ακόμα στον ορίζοντα.
Μα θα φανεί. Αδέρφια μου, το ρόδισμα θα δούμε
μόνο της αυγής, που ξέφυγε από τα νέφη τα μουντά.
Μονάχα αυγή. Του ήλιου το φως εμείς δε θα χαρούμε.

Άκου... μακρυνά αντιλάλησε το πρωϊνό εγερτήριο,
σα σάλπισμα που απ' την καρδιά της γης μας λες χουμάει,
και σε καλεί στο πάλαιμα σε μέγα θυσιαστήριο.
Και να η ζωή, και μέσα σου κόσμους τρανούς ξυπνάει.

Ξυπνάει ο νους, ξυπνάει η καρδιά κι όλα μαζί μου ξύπνησαν,
κι αλαφρωμένα κι άγρια μεσ' στη φωτιά χυθήκαν,
και της ζωής το νόημα με μιας εκεί κοινώνησαν.

Τ' ώριο κρασί, το απύ κρασί, στερνή βολά γευτήκαν,
σαν άτια που τους χείμαρρους του αίματος μυρίσανε
κι άγρια και πολεμόχαρα ορθοπηδούν στη βια των.

Έτσι οι καρδιές φτερώθηκαν και κατά μπρος χυμήσανε
μ' άγρια κραυγή, τραχιά κραυγή ενάντια των θανάτων.
Άγρια κραυγή σα βόγγημα του σίφουνα η κραυγή μας
έσυρε τη μακρόσυρτη φωτιά της και στη γη μας.

Αδέρφια μπρος να σύρουμε τρανό χορό πασίχαρο,
που πρώτες-πρώτες χόρεψαν οι κόρες του Ζαλόγγου,
κι αν πέρασε τόσος καιρός, ν' ακούω το βήμα τους θαρρώ
στ' αγέρα τα στενάγματα, στο βόγγημα του λόγγου

Διάπλατα νιότη, τίναξε φτερά και σήκωσε μας,
τέτοιοι ουρανοί, βαθιοί ουρανοί, δεν είδαμε ποτέ μας.
Ω! τώρα πια δεν είμαστε οι ανήμποροι κι αδύναμοι
κι ούτε ένα σφίξιμο κανείς δε νοιώθει στην καρδιά του.

Γυρτός κανείς, δειλός κανείς, μονάχα ψηλομέτωποι,
Αγέρωχοι ανοίγουμε τα κάστρα του θανάτου.
Κι έτσι σεμνοί κι αγέρωχοι με μια καρδιά και δύναμη
τα κάστρα του γκρεμίσσαμε και σαν αητοί περνάμε.

Κι αφού στη φλόγα λιώσαμε κι όλοι μας σβύσαν οι καϋμοί,
να, με τον ίδιο θάνατο, το θάνατο πατάμε.¹

Κώστας Γιαννόπουλος

Φυλακές Αίγινας, 6 Μαΐου 1948

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω την εποπτεύουσα καθηγήτρια Αικατερίνη Αλεξοπούλου για την βοήθεια και καθοδήγηση που μου παρείχε στην διάρκεια της συλλογής πληροφοριών και της συγγραφής, καθώς και την οικογένεια και τον φίλο μου Εμμανουήλ Ανεβλαβή για την στήριξη τους. Είμαι ευγνώμων στο προσωπικό της Διεύθυνσης Μελετών και Εκτέλεσης Έργων Μουσείων και Πολιτιστικών Κτιρίων για την παροχή της μελέτης και των σχεδίων, των Κεντρικών Γενικών Αρχείων του Κράτους και ειδικά στην Ελένη Θεοδοροπούλου για τις πληροφορίες που μου παρείχε. Ευχαριστώ την Κοινοφελή Επιχείρηση του Δήμου Αίγινας (ΚΕΔΑ), το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Δήμου Αίγινας καθώς και την Δημόσια Βιβλιοθήκη της Αίγινας.

¹ Πρώτο βραβείο στο 2ο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Νεολαίας και Φοιτητών, που πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 1951 στο Βερολίνο, με κριτές τους Πάμπλο Νερούντα, Ναζίμ Χικμέτ και Πωλ Ελυάρ.

Περίληψη

Το Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο – Παλαιές Φυλακές της Αίγινας αποτελεί το αντικείμενο μελέτης της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Είναι ένα κτίριο με μεγάλη και σημαντική ιστορική αξία. Αποτελεί ορόσημο για την ιστορία της Αίγινας. Δημιουργήθηκε για να πραγματοποιήσει το όραμα του Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια για τη στέγαση και την εκπαίδευση των παιδιών του Ελληνικού Έθνους. Το συγκεκριμένο κτίριο κατά την διάρκεια της ζωής του άλλαξε πολλαπλές χρήσεις μέχρι την τελευταία του, ως Φυλακές πολιτικών κρατουμένων.

Σήμερα κείται έρμαιο στο πέρασμα των χρόνων, ενώ οι προσπάθειες για πιθανή αποκατάσταση του έχουν εδώ και καιρό σταματήσει. Το κτίριο αυτό αποτελεί πολιτισμική παρακαταθήκη και είναι αναγκαία η πολιτιστική και τουριστική αξιοποίησή του.

Βλέποντας ολοκληρωμένα την ιστορία και τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα και προτείνοντας την αποκατάσταση του με μία νέα τεκμηριωμένη χρήση, στοχεύουμε στην ανάδειξη της σημαντικότητας του κτιρίου και ταυτόχρονα στην συμβολή του για την αναβίωση του εθνικού και όχι μόνο πολιτιστικού αποθέματος.

Σκοπός μέσα από αυτήν την μελέτη είναι να αποδείξουμε εμπράκτως το πώς μπορούμε να αναδείξουμε και να διαχειριστούμε την πολιτισμική μας κληρονομιά, τη στιγμή που ο κατάλογος της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς τελευταία όλο και εμπλουτίζεται με ελληνικές θέσεις. Η συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί δείγμα συγκροτημένης κινητοποίησης για τη μέριμνα των μνημείων, αλλά και μια ευκαιρία για διορθωτικές αλλαγές στον ίδιο των πολεοδομικό ιστό των πόλεων.

Λέξεις Κλειδιά: αποκατάσταση, επανάχρηση, διοίκηση και διαχείριση πολιτιστικών οργανισμών, πολιτισμική κληρονομιά.

Abstract

The Kapodistrian Orphanage - Old Prison in Aegina is the object of study of this thesis. A building of great historical significance is a landmark for the history of Aegina. A building that was created to realize the vision of Governor Ioannis Kapodistrias for housing and educating the children of the Greek Nation. A building that during the course of his life has changed multiple uses until his last, as a prison of political prisoners.

Nowadays, it has been wandering over the years, and attempts to restore it have long been stopped. This building is a cultural heritage and it is necessary for its cultural and tourist use.

By fully viewing its history and its features and proposing its rehabilitation with a new, well-documented use, we aim to highlight the importance of the building and, at the same time, to its contribution to the value of the active cultural heritage.

The purpose of this study is to make the importance and the reasons for the protection and management of our cultural heritage, since the list of the World Cultural Heritage has been enriched in recent times with Greek positions. This involves a more substantial mobilization of the monuments, as an opportunity for corrective changes in the urban fabric of cities and places.

Key words: rehabilitation, reuse, administration and management of cultural institutions, cultural heritage.

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	3
Περίληψη.....	5
Λέξεις κλειδιά.....	6
Abstract.....	6
Key words.....	7
Εισαγωγή.....	11
Μέρος Πρώτο	
Κεφάλαιο Πρώτο: Εννοιολογικά Στοιχεία.....	12
Κεφάλαιο Δεύτερο: Αίγινα και Ιστορία.....	20
2.1: Η Ιστορία της Αίγινας.....	20
2.1.1: Μυθικοί και Ιστορικοί Χρόνοι.....	20
2.1.2: Η Αίγινα στους Περσικούς Πολέμους και στον Πελοποννησιακό Πόλεμο.....	24
2.1.3: Βυζαντινοί Χρόνοι.....	25
2.1.4: Η Αίγινα κατά την Ελληνική Επανάσταση.....	26
2.1.5: Η Αίγινα την Προκαποδιστριακή Περίοδο και την Καποδιστριακή Περίοδο.....	27
2.1.6: Νεώτερα Χρόνια.....	30
2.2: Περιηγητές στην Αίγινα.....	31
Κεφάλαιο Τρίτο	
3.1: Ιωάννης Καποδίστριας.....	34

3.2: Η Ιστορία του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου.....	39
3.3: Τα Χαρακτηριστικά Κτιρίου.....	48
3.4: Δημοσιευμένες Προτάσεις Αποκατάστασης και Επανάχρησής του Κτιρίου.....	50
3.4.1: Αποκατάσταση του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου και Μετατροπή του σε «Διαχρονικό Μουσείο».....	50
3.4.2: Μετατροπή του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου σε «Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών».....	52
Μέρος Δεύτερο	
Κεφάλαιο Τέταρτο	
4.1: Η Ένταξη της Νέας Χρήσης.....	53
4.2: Αρχές Σχεδιασμού Πρότασης.....	54
4.3: Περιγραφή Πρότασης.....	55
4.3.1: Ισόγειο	56
4.3.2: Υπόγειο.....	94
4.3.3: Εσωτερικός Προαύλιος Χώρος.....	101
4.3.4: Κίνηση στο Χώρο.....	102
Κεφάλαιο Πέμπτο	
5.1: Διοικητικό και Διαχειριστικό Πλαίσιο Λειτουργίας του Κτιρίου.....	104
5.2: Πλάνο Βιωσιμότητας.....	104
5.3: Οργανόγραμμα.....	105
5.4: Ανάλυση SWOT.....	106
5.5: Εμπλεκόμενοι Φορείς.....	107
5.6: Οικονομικά – Χρηματοδότηση.....	108

Επίλογος.....	109
Συνέντευξη Δημάρχου Αίγινας κ . Δημήτρη Μούρτζη.....	110
Κατάλογος Χαρτών.....	117
Κατάλογος Σχεδίων.....	117
Κατάλογος Πινάκων.....	119
Κατάλογος Εικόνων Δευτέρου Κεφαλαίου.....	120
Κατάλογος Εικόνων Υπάρχουσας Κατάστασης του Κτιρίου.....	120
Παράρτημα 1: Εικόνες Δεύτερου Κεφαλαίου.....	122
Παράρτημα 2: Εικόνες Υπάρχουσας Κατάστασης του Κτιρίου.....	125
Παράρτημα 3: Ερωτηματολόγιο Και Στατιστικά Στοιχεία.....	133
Βιβλιογραφία.....	143

Εισαγωγή

Στον 21^ο αιώνα η Σύγχρονη Μουσειολογία στρέφει το ενδιαφέρον της, πέρα από το παραδοσιακό μουσειακό κτίριο, σε χώρους που αν και εμπεριέχουν σπουδαία σήματα – μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, εκείνα απλά υπάρχουν – κείτονται ετοιμόρροπα και έρμια στο πέρασμα των χρόνων. Αναφερόμαστε σε πολιτιστικά κατάλοιπα που έχουν ιστορική και κοινωνική αξία και συνδέονται άμεσα και έμμεσα με τις παραδόσεις, την αυθεντικότητα και την ταυτότητα ενός τόπου. Διεγείρουν την νοσταλγία και τη συλλογική μνήμη.

Η παρακάτω μελέτη περίπτωσης αναφέρεται στο Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο – Παλαιές Φυλακές στην Αίγινα. Μέσα από την πολυποίκιλη ιστορία του κτιρίου και τις μετατροπές που υπέστη θα παρουσιαστεί ο σημαντικός ρόλος που είχε για την ιστορία της Αίγινας και του Ελληνικού Έθνους. Η πρόταση για την μετατροπή του ως Καποδιστριακό Ίδρυμα, έλαβε υπόψη της, αφενός το όραμα του Καποδίστρια για ένα πνευματικό εκπαιδευτικό κέντρο και αφετέρου τη μεγάλη έκταση του κτιρίου που μας δίνει την δυνατότητα για πολυεπίπεδη αξιοποίησή του. Κύριος λόγος είναι η αποκατάσταση του και η ενσωμάτωση του στον πολεοδομικό ιστό της πόλης αλλά και στην σημερινή πολιτισμική, κοινωνική ζωή της Αίγινας.

Σημαντικές πληροφορίες για την ιστορία του κτιρίου εντοπίσαμε από τις εκτεταμένες έρευνες των Μάρω Αδάμη Καρδαμίτση και Νικόλαου Φ Τόμπρου. Κύρια πηγή μελέτης υπήρξε, η μελέτη των σχεδίων που μας παρείχε από το Υπουργείο Πολιτισμού και συγκεκριμένα η Διεύθυνση Μελετών και Εκτέλεσης Έργων Μουσείων και Πολιτιστικών Κτιρίων.

Η παρούσα εργασία με τίτλο «Το Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο στην Αίγινα: Αποκατάσταση και Ενσωμάτωση του στην πολιτιστική ζωή του νησιού», χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο προσδιορίζονται οι εννοιολογικοί όροι που βοήθησαν στην καλύτερη προσέγγιση του παρόντος θέματος. Στο δεύτερο κεφάλαιο καταγράφεται η ιστορία της Αίγινας από τα μυθολογικά χρόνια μέχρι σήμερα με ιδιαίτερη έμφαση να δίνεται στην καποδιστριακή περίοδο καθώς και οι περιηγητές που βρέθηκαν στο νησί και κατέγραψαν σημαντικές πληροφορίες. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στον Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια στην ζωή και το έργο του, στην ιστορία του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου και τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. Το δεύτερο μέρος

περιλαμβάνει δύο κεφάλαια. Στο πρώτο, αναπτύσσεται η πρόταση για την δημιουργία του ιδρύματος. Αναγράφονται λεπτομέρειες για τις θεματικές που θα δημιουργηθούν καθώς και το τι θα περιλαμβάνει ο κάθε χώρος ξεχωριστά. Στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πρόταση για το Διοικητικό και διαχειριστικό πλαίσιο λειτουργίας του κτιρίου.

Η πρόταση αξιοποίησης του συγκεκριμένου συνάδει με τις προθέσεις των πολιτών της Αίγινας οι οποίοι αγωνιούν εδώ και χρόνια για την τελική κατάληξη του καθώς αποτελεί σημαντικό κομμάτι της καθημερινότητάς τους .

Μέρος Πρώτο

Κεφάλαιο Πρώτο: Εννοιολογικά Στοιχεία

Μουσείο

Τα μουσεία σήμερα, αναπτύσσονται και εξελίσσονται με γρήγορους ρυθμούς. Έχουν σημαντικό ρόλο στη διάσωση και στην ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς ενός τόπου. Ο πρώτος επίσημος ορισμός που διατυπώθηκε για τον όρο μουσείο ήταν από τον Georges Brown Goode, το 1889. Σύμφωνα τον ορισμό αυτό, το μουσείο είναι ένας οργανισμός που ασχολείται με τη «συλλογή διδακτικών θεμάτων, το καθένα από τα οποία αντιπροσωπεύεται από κάποιο πολύ καλά επιλεγμένο δείγμα». Το 1895 θα ολοκληρώσει τη διατύπωσή του λέγοντας ότι «το μουσείο είναι ένας οργανισμός που διαφυλάσσει όσα αντικείμενα απεικονίζουν καλύτερα τα φυσικά φαινόμενα, τις τέχνες και τον πολιτισμό του ανθρώπου με σκοπό τον πλουτισμό των γνώσεων, τον διαφωτισμό και την πολιτισμική του ανύψωση».

Κατά καιρούς διατυπώνονταν αρκετοί ορισμοί είτε από οργανισμούς, είτε από μεμονωμένα άτομα προσθέτοντας νέες παραμέτρους στην έννοια του Μουσείου. Το 1973 ο Αμερικανικός Σύνδεσμος Μουσείων θα ορίσει το μουσείο ως «ένας οργανωμένος, μόνιμος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, αποκοπών βασικά στην μόρφωση και την καλαισθησία, επανδρωμένος από επαγγελματικό προσωπικό, ο οποίος έχει και χρησιμοποιεί απτά αντικείμενα , τα φροντίζει και τα εκθέτει στο κοινό σύμφωνα με κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Ενώ το 1975, ο τελικός ορισμός λέει ότι: «Μουσείο είναι ένα μόνιμο ίδρυμα, μη κερδοσκοπικό, για την υπηρεσία και την εξέλιξη της κοινωνίας, ανοικτό στο κοινό, που ασχολείται με έρευνες σχετικά με τα υλικά κατάλοιπα του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, τα οποία αποκτά, συντηρεί, κοινοποιεί και βασικά εκθέτει, με σκοπό τη μελέτη, τη μόρφωση και την απόλαυση».

Η Ιστορία του Μουσείου

Η έννοια του «συλλέγειν» απαντάται ήδη από τα προϊστορικά χρόνια, όπου οι άνθρωποι συλλέγουν είτε αντικείμενα της φύσης είτε προσωπικά τους χειροτεχνήματα. Οι πρώτες συλλογές αποτελούνταν από ειδώλια και αναθήματα προς τους θεούς τοποθετούνται κυρίως μέσα στους ναούς και στα ανάκτορα. Η λέξη «Μουσείο» (ναός των Μουσών) συναντάται από τα ελληνιστικά χρόνια και μετά. Αυτό οφείλεται με την προσάρτηση των φιλοσοφικών σχολών από τους ηγεμόνες, οι οποίες στεγάζονται σε κτίσματα αφιερωμένα στις προστάτιδες των τεχνών, τις Μούσες, τα οποία διακοσμούνται από έργα τέχνης.

Στην Ευρώπη, μέχρι την Αναγέννηση, οι συλλογές συνεχίζουν να υφίστανται χωρίς να συμβάλλουν στη διαφώτιση και στη διδασκαλία των ανθρώπων. Κατά την περίοδο του Μεσαίωνα (5ος – μέσα 15ου αι.), ο Χριστιανισμός έχει σημαντικό ρόλο στην κινητικότητα των συλλεκτικών δραστηριοτήτων, εφόσον όλες οι συλλογές μεταφέρονται στους χώρους των εκκλησιών. Εκεί γίνεται η συγκέντρωση μεγάλων και αμύθητης αξίας θησαυρών, βιβλιοθήκες και άλλα ποικίλα γλυπτά έργα τέχνης με θέματα θρησκευτικά και κοσμικά που διακοσμούν τα εκκλησιαστικά κτίσματα, χωρίς όμως να είναι απρόσιτα στο ευρύ κοινό. Παράλληλα αναπτύσσονται ιδιωτικές συλλογές από ευγενείς που και αυτές επίσης προσπελάσιμες μόνον από τους ίδιους και τους κύκλους τους.

Την περίοδο της Αναγέννησης (μέσα του 15ου μέχρι και 16ος αι.), εγκαινιάζεται μια νέα περίοδος, στην οποία αναβιώνουν οι τέχνες και τα γράμματα υπό την επίδραση του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού πολιτισμού. Εξέλιξη υπάρχει και στις συλλογές, όπου δίνεται σημασία στη γνώση που προέρχεται από άμεση παρατήρηση και προσωπική εμπειρία, εστιασμένη όχι πλέον στην κοινωνία αλλά στον άνθρωπο. Επίσης κατά τον 15^ο αι. η λέξη «μουσείο» χρησιμοποιείται για την περιγραφή της συλλογής του Lorenzo του Μεγαλοπρεπούς των Μεδίκων. Ενώ από τον 16ο αι. και έπειτα θα υπάρξει μια «μουσειολογική άνθιση» με την ίδρυση των «αιθουσών των θαυμάτων» (με καλλιτεχνικά εκθέματα) ή των «αιθουσών περιέργων πραγμάτων» (με εκθέματα από τη φύση και την εθνογραφία).

Από τον 18^ο αι. και έπειτα διαμορφώνεται η συστηματική και επιστημονική μεθοδολογία για την κατανόηση του ανθρώπινου γένους και της φύσης. Οι συλλογές

μετατρέπονται από ιδιωτικές σε δημόσιες και τίθενται οι βάσεις για τα πρώτα ευρωπαϊκά μουσεία.

Την εποχή του Διαφωτισμού (1750), τα μουσεία συμβάλλουν στην συνειδητοποίηση της ταυτότητας των Ευρωπαίων, στη διαφύλαξη της εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς των λαών, στην προαγωγή της γνώσης και στην εκπαίδευση. Αποτελούν πλέον κρατικά ιδρύματα, με παλαιότερο το Βρετανικό Μουσείο (1753), αρχικά με συλλογές φυσικής ιστορίας, νομισμάτων και ζωγραφικών πινάκων. Από τα πρώτα ευρωπαϊκά μουσεία είναι επίσης το Λούβρο (Παρίσι 1789), το Νέο Ermitage (Πετρούπολη), το Altes Museum (Βερολίνο), το Neues Museum και το Museum für Vor und Frühgeschichte (Βερολίνο). Τα είδη των μουσείων κατά τον 18ο-19ο αι. έχουν ως γνωστικά αντικείμενα την τέχνη, την αρχαιολογία, τις φυσικές επιστήμες και την ιστορία, όμως εξειδικεύονται ολοένα και περισσότερο και αντανακλούν την αυξανόμενη αντίληψη του θεσμού του μουσείου ως μαθησιακού/εκπαιδευτικού.

Το τέλος του 19ου και οι αρχές του 20ού αι. σηματοδοτούνται από πληθώρα μουσείων με μεγάλη ποικιλία γνωστικών αντικειμένων, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική. Την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου πολλά ευρωπαϊκά μουσεία καταστρέφονται ενώ σταματά η εξέλιξη τους. Τα μουσεία στα καπιταλιστικά κράτη του τέλους του 19ου αι. λειτουργούν σύμφωνα με καταστατικά από τα οποία προκύπτει ότι: Στην Αμερική, τα μουσεία τέχνης και επιστημών με μορφή επιχείρησης πληθαίνουν, ως αποτέλεσμα ελεύθερου ανταγωνισμού. Τα μουσεία αυτά διοικούνται δημοκρατικά από συμβούλιο μετόχων. Αντίθετα, στην Ευρώπη τα μουσεία ιδρύονται από δημόσιους φορείς αλλά και από ιδιωτικές επιστημονικές εταιρείες που στη συνέχεια απορροφώνται από τα κράτη.

Στα σοσιαλιστικά κράτη των αρχών του 20ού αι. και του Μεσοπολέμου, ο μουσειακός θεσμός εμφανίζεται με κρατικά μουσεία. Στη Σοβιετική Ένωση τα μουσεία γίνονται κρατικά ευθύς αμέσως μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, με την ίδρυση από τον Λένιν, ενός «Κολλεγίου» με σκοπό τη διαφύλαξη των αρχαίων και νεώτερων μνημείων της τέχνης.

Την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ιδρύονται πολλοί οργανισμοί. Το 1946 ιδρύεται, στα πλαίσια του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, η UNESCO², για την τέχνη, την εκπαίδευση και τον πολιτισμό, με ειδικό μουσειακό τμήμα. Εκδίδει το περιοδικό Museum. Το 1947 ιδρύεται το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) μέσα στην UNESCO, με αντιπροσώπους όλων των ειδών μουσείων. Ασχολείται, εκτός από τα μουσεία, και με τη μουσειακή δομή των βιβλιοθηκών, των αρχείων και των φυσικών πάρκων.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι στις μέρες μας τα μουσεία επηρεάζονται πλέον από ορισμένους καθοριστικούς παράγοντες, όπως:

α) τη χρηματοδότηση, εφόσον είναι δαπανηρή η συντήρηση των συλλογών και του εξειδικευμένου προσωπικού, σε σημείο που να μη καλύπτονται επαρκώς από πλούσιες οικογένειες ή ενδιαφερόμενους οργανισμούς.

β) την τηλεόραση, η οποία φέρνει μέσα στο σπίτι εικόνες σπάνιων αντικειμένων και μακρινών τόπων.

γ) τη βελτίωση της τυπογραφίας, η οποία έχει ως αποτέλεσμα πιστότερες αναπαραγωγές εικόνων.

δ) την κινητικότητα του κοινού, που αρχίζει πλέον να κυκλοφορεί περισσότερο έξω από το σπίτι του.

Πολιτισμός

Ο όρος «Πολιτισμός», αν και χρησιμοποιείται ευρύτατα, δεν έχει σαφές και ξεκάθαρο περιεχόμενο. Είναι επιδεκτικός πλήθους ερμηνειών, δεδομένου του εύρους του πεδίου των στοιχείων-συνιστωσών που καλύπτουν το εννοιολογικό του πλαίσιο. Αναφέρεται κυρίως «στο σύνολο των υλικών και πνευματικών αξιών και επιτευγμάτων που κληροδοτούνται από γενιά σε γενιά στο πέρασμα των χρόνων διαμορφώνοντας μια κοινή μνήμη-εικόνα για ένα σύνολο ατόμων και δημιουργώντας κατ' επέκταση το αίσθημα μιας κοινής αφετηρίας, κοινών αναφορών και βιωμάτων,

²Πολιτιστικός, επιστημονικός και ερευνητικός οργανισμός που προωθεί τη διεθνή συνεργασία μεταξύ των 193 κρατών μελών και των 6 συνδεδεμένων μελών της στους τομείς της Εκπαίδευσης, της Επιστήμης, του Πολιτισμού και της Επικοινωνίας (http://www.unesco-hellas.gr/gr/1_1.htm)

παραπέμποντας σε μια πορεία σταθερής προόδου, κοινωνικής και οικονομικής» (Μπιτσάνη, 2004: 29).

Κληρονομιά

«Κληρονομιά αποτελούν όλοι οι κληροδοτούμενοι πόροι τους οποίους οι άνθρωποι εκτιμούν για λόγους πέρα από χρηστικούς» (Oxford English Dictionary).

Πολιτιστική Κληρονομιά

«Η πολιτιστική κληρονομιά (Cultural Heritage), ή άλλως «εθνική κληρονομιά» ή απλώς «κληρονομιά», είναι όλα αυτά τα φυσικά πολιτιστικά αντικείμενα και μνημεία, καθώς και τα άυλα πολιτιστικά χαρακτηριστικά ενός έθνους ή μιας κοινωνίας τα οποία έχει κληρονομήσει από προηγούμενες γενιές, τα οποία υπάρχουν σήμερα και τα οποία οφείλει να διατηρήσει προς όφελος των μελλοντικών γενεών» (George Mergos and Nikolas Patsavos, 2017).

Ιδιότητες πολιτιστικής κληρονομιάς

Η πολιτιστική κληρονομιά διακρίνεται σε υλική και άυλη. Η υλική κληρονομιά περιλαμβάνει τα κινητά και τα ακίνητα προϊόντα ενός πολιτισμού και η διαχείρισή της αναλαμβάνεται από επιστημονικούς κλάδους όπως η αρχαιολογία, η μουσειολογία και η αποκατάσταση κτιρίων και συνόλων. Κινητά στοιχεία της υλικής κληρονομιάς αποτελούν τα αντικείμενα αρχαιολογικών ανασκαφών (αγγεία, κοσμήματα, οπλισμός, όστρακα αντικειμένων, κλπ), τα έργα τέχνης, τα ιστορικά αρχεία, κ.ά. Ακίνητα στοιχεία της υλικής κληρονομιάς αποτελούν τα ιστορικά κτίρια και τα μνημεία (αρχιτεκτονική κληρονομιά), οι κάθε είδους ιστορικές κατασκευές που δεν μπορούν να μετακινηθούν (μεμονωμένοι τοίχοι, ειδικές κατασκευές κτιρίων, κλπ), τα ιστορικά σύνολα (οικοδομικά τετράγωνα, οικισμοί, κέντρα πόλεων, κλπ), τα τοπία, κ.ά.

Η άυλη κληρονομιά περιλαμβάνει τις προφορικές μαρτυρίες του πολιτισμού μιας κοινωνίας. Τα στοιχεία της διατηρούνται με δυσκολία στο πέρασμα του χρόνου,

κάποια από αυτά αλλοιώνονται ή προσαρμόζονται στις σύγχρονες κάθε φορά κοινωνίες ενώ κάποια εξαλείφονται εντελώς μέσα στους αιώνες. Ο ίδιος ο χαρακτήρας τους παρουσιάζει δυσκολίες στην καταγραφή και τη διάσωσή τους, όμως αντικατοπτρίζουν με τον καλύτερο τρόπο και κουβαλούν πολλές μαρτυρίες για τη ζωή και τον πολιτισμό των κοινωνιών που τα δημιούργησαν. Στην άυλη κληρονομιά περιλαμβάνονται στοιχεία όπως η γλώσσα και οι διάλεκτοί της, η μουσική, οι παραδόσεις και τα έθιμα, οι προφορικές ιστορίες και τα παραμύθια, ο παραδοσιακός τρόπος ζωής, η ηθική και η άρρητοι νόμοι, κ.ά.

Οι δύο αυτοί κλάδοι της πολιτιστικής κληρονομιάς παρότι μελετούνται από διαφορετικές ειδικότητες, με την υλική ασχολούνται κυρίως αρχαιολόγοι και μηχανικοί ενώ με την άυλη φιλόλογοι, ιστορικοί και κοινωνιολόγοι, οι έρευνές τους συμπορεύονται και συνδιαλέγονται σε όλα τα στάδια της διαχείρισης τους. Τα στοιχεία της μιας εξηγούν ή συμπληρώνουν τα δεδομένα της άλλης.

Ιστορικό Κτίριο

Ιστορικό είναι το κτίριο το οποίο μας δίνει μια αίσθηση θαυμασμού και μας κάνει να θέλουμε να μάθουμε περισσότερα για τους ανθρώπους και τον πολιτισμό που το παρήγαγε. Έχει αρχιτεκτονικές, αισθητικές, ιστορικές, αρχαιολογικές, οικονομικές, κοινωνικές και ακόμα πολιτικές και πνευματικές ή συμβολικές αξίες. Όμως, ο πρώτος αντίκτυπος είναι συναισθηματικός, γιατί είναι ένα σύμβολο για την πολιτισμική μας ταυτότητα και συνέχεια της κληρονομιάς μας.

Μνημείο

Κάθε ακίνητο, κτισμένο ή όχι το οποίο διακρίνεται για το αρχαιολογικό, το ιστορικό, το αισθητικό ή το εθνογραφικό του ενδιαφέρον (I.C.O.M.O.S.)

Αποκατάσταση

Με τον όρο αποκατάσταση νοείται «η άμεση επέμβαση σε ένα μνημείο, ακόμα και η πιθανή τροποποίηση της μορφής του, που καθοδηγείται από έναν αυστηρό ιστορικο-κριτικό έλεγχο. Έχει ως στόχο να διατηρήσει και να αποκαλύψει τις αισθητικές αξίες του μνημείου και βασίζεται στο σεβασμό της αρχικής του υπόστασης και των αυθεντικών του στοιχείων, διατηρώντας όλες τις αξιόλογες ιστορικές του φάσεις. Κάθε επέμβαση δεν πρέπει να αποκλείει, αλλά αντίθετα θα πρέπει να διευκολύνει (αντιστρεψιμότητα), πιθανές μελλοντικές επεμβάσεις.» Σύμφωνα με τη «Χάρτα της Βενετίας», κάθε επέμβαση σταματά στο σημείο που αρχίζουν να υπάρχουν υποθέσεις.

Συντήρηση

Η συντήρηση των μνημείων έχει σαν πρωταρχική απαίτηση τη συνεχή και μόνιμη φροντίδα για τη διατήρησή τους. Συντήρηση αποτελεί η κάθε πράξη που λαμβάνεται ώστε να προληφθούν η φθορές και να διαχειριστούν οι αλλαγές. Περιλαμβάνει όλες τις πράξεις οι οποίες επιμηκύνουν τη ζωή της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς μας.

Επανάχρηση

Με την Επανάχρηση εννοούμε την αλλαγή της χρήσης ενός ιστορικού κτιρίου ή η επαναλειτουργία της αρχικής του με στόχο την εξασφάλιση της διατήρησης του κτιρίου. Σκοπός της επανάχρησης είναι η σωστή εξυπηρέτηση των χρηστών και κυρίως ο σεβασμός στο ιστορικό κτίριο.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Αίγινα και Ιστορία

2.1: Η Ιστορία της Αίγινας

Σύμφωνα με τις αρχαιολογικές έρευνες είναι αποδεκτό πως οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού εγκαταστάθηκαν στην περιοχή όπου σήμερα βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος της Κολώνας, αριστερά από το λιμάνι της Αίγινας. Δημιούργησαν μία σειρά από αλληπάληλους ιστορικά οικισμούς που καλύπτουν όλες τις προϊστορικές και ιστορικές φάσεις της Ιστορίας του νησιού. Θεωρείται πως η καταγωγή τους ήταν από την Πελοπόννησο, ενώ οι κύριες ασχολίες τους ήταν η γεωργία και η αλιεία.

Οι επιδράσεις του Κρητικού και Μυκηναϊκού πολιτισμού στην Αίγινα μέχρι και τέλη του 12^{ου} αιώνα π.Χ. διαμόρφωσαν ένα διαφορετικό και πολύπλευρο πολιτισμό. Η Αίγινα ήδη από τα μυθικά χρόνια ως και την καταστροφή της από το Μπαρμπαρόσα³, προσέλκυε νέους επικολιστές, οι οποίοι εντάσσονταν και αφομοιώνονταν. Κύριος λόγος αυτής της συνεχούς εποίκησης υπήρξε η μορφολογία του εδάφους. Η Αίγινα διαθέτει φυσικά λιμάνια και το εσωτερικό της εσωτερικό ήταν ένας ήρεμος τόπος, χωρίς ψηλά βουνά και αδιάβατα δάση, και όλα αυτά δημιουργούσαν το αίσθημα της ασφάλειας στους κατοίκους.

2.1.1: Μυθικοί και Ιστορικοί Χρόνοι

Η Αίγινα έγινε γνώστη μέσα από τους μύθους της. Οι μύθοι αυτοί διαδόθηκαν μέσα από τους ύμνους του Πίνδαρου⁴, του Ηρόδοτου και τα έπη του Ομήρου όπου η Αίγινα αναφέρεται και σαν πατρίδα των Θεσσαλών.

Ο πρώτος μύθος λέει ότι τη νύμφη Αίγινα, την ομορφότερη από τις είκοσι κόρες του ποτάμιου θεού Ασωπού, έκλεψε ο Δίας αφού μεταμορφώθηκε σε αετό και την εγκατέστησε στο ακατοίκητο τότε νησί την Οινώνη ή Οινοπία για να την κρύψει από την οργή της Ήρας. Ο Ασωπός ειδοποιήθηκε από τον Σίσυφο⁵ που είδε την αρπαγή

³ Ο Χαϊρεντίν πασάς, γνωστότερος ως Μπαρμπαρό, ήταν ελληνικής καταγωγής αρχιναύαρχος του οθωμανικού στόλου, και κουρσάρος των ακτών της Μπαρμπαρίας (σημερινής Αλγερίας).

⁴ Ο Πίνδαρος (522 π.Χ. - 443 π.Χ.) υπήρξε λυρικός ποιητής της Αρχαίας Ελλάδας.

⁵ Ο Σίσυφος ήταν ιδρυτής και βασιλιάς της αρχαίας Εφύρας, που στη συνέχεια ονομάστηκε Κόρινθος.

από τον Ακροκόρινθο και βγήκε σε αναζήτηση της κόρης του, αλλά αναγκάστηκε να γυρίσει πίσω στην κοίτη του, κεραυνοβολημένος από το Δία. Από τη νύμφη Αίγινα πήρε τότε το όνομα του το νησί. Σύμφωνα όμως με δεύτερο μύθο ο Δίας για να αποφύγει την οργή του Ασωπού μεταμόρφωσε την Αίγινα σε νησί και τον εαυτό του σε πέτρα.

Από την ένωση του Δία και της Αίγινας γεννήθηκε ο Αιακός, ο μυθικός βασιλιάς της Αίγινας και περιώνυμος γενάρχης των Αιακιδών.

Οι Αιγινήτες πίστευαν ότι ήταν αυτόχθονες, ενώ αναφέρεται ότι οι παλιότεροι κάτοικοι της Αίγινας πέθαναν όλοι από αρρώστια που έστειλε η Ήρα οργισμένη κατά του Δία. Τότε ο Δίας, ύστερα από παράκληση του Αιακού, μεταμόρφωσε τα μυρμήγκια σε ανθρώπους, τους οποίους ονόμασε ο Αιακός Μυρμιδόνες.

Ο μύθος έλεγε ότι ο Αιακός βασίλευσε με μεγάλη δικαιοσύνη για πάρα πολλά χρόνια στην Αίγινα. Το χάρισμα της δικαιοσύνης αυτό του βασιλιά εκτιμήθηκε απ' όλους τους άλλους άρχοντες της Ελλάδας. Γι' αυτό, όταν κάποτε υπήρξε στην Ελλάδα μεγάλη ξηρασία, η Πυθία είπε στους αντιπροσώπους των πόλεων, που κατέφυγαν στο Μαντείο των Δελφών, ότι για να βρέξει πρέπει να προσευχηθεί ο Αιακός. Έτσι ο δίκαιος βασιλιάς της Αίγινας ανέβηκε στο πιο ψηλό βουνό του νησιού του και παρακάλεσε τους Θεούς να στείλουν την πολυπόθητη βροχή. Πριν ακόμη τελειώσει την δέηση του ο Αιακός, άρχισε να βρέχει. Έπειτα για να ευχαριστήσει το Δία, έχτισε στο βουνό ένα ιερό που το αφιέρωσε στον Ελλάνιο Δία. Από τότε το βουνό λέγεται Ελλάνιο Όρος⁶, δηλαδή αφιερωμένο από όλους τους Έλληνες στο Θεό της βροχής. το Δία.

Ο Αιακός είχε τρεις γιους τον Πηλέα, τον Τελαμώνα και τον Φώκο. Τον Φώκο τον απέκτησε από την Ψαμάθη, θυγατέρα του Θαλάσσιου Δαίμονα Νηρέα. Όμως οι δύο μεγαλύτεροι γιοι του Αιακού, ύστερα από παρότρυνση της μητέρας τους, σκότωσαν κάποτε σε αγώνες δισκοβολίας το Φώκο ρίχνοντας πάνω του το δίσκο .

Ύστερα, φοβισμένοι, για να αποφύγουν την οργή του πατέρα τους Αιακού, έφυγαν από το νησί και ο Πηλέας εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλία. ακολουθούμενος από έναν αριθμό κατοίκων του νησιού, ενώ ο Τελαμώνας πήγε στη Σαλαμίνα. Ο Τελαμώνας όμως ένα βράδυ ξαναγύρισε κρυφά στο νησί και έκτισε τάφο για τον

⁶ Είναι η ψηλότερη κορυφή της Αίγινας και έχει ύψος 532 μέτρα. Στην κορυφή του υπάρχει το μικρό εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία.

αδικοσκοτωμένο αδελφό του και ύστερα θέλησε να απολογηθεί και να ζητήσει συγχώρεση από τον πατέρα του. Ο Αιακός βέβαια δεν του επέτρεψε να βγει στη στεριά κι αυτός κατασκεύασε ένα ανάχωμα στο λιμάνι και από εκεί απολογήθηκε. Ο Αιακός δεν βρήκε επαρκή την απολογία του και δεν θέλησε να τον αθώσει και έτσι ο Τελαμώνας γύρισε ξανά στη Σαλαμίνα, όπου εγκαταστάθηκε μόνιμα, ενώ ο Αιακός έμεινε χωρίς απογόνους στην Αίγινα. Επειδή όμως, ο Αιακός έβαλε τη δικαιοσύνη πάνω από τους συγγενικούς δεσμούς, οι αρχαίοι πίστευαν πως μετά το θάνατό του έγινε κριτής στον Άδη μαζί με τον Ροδάμανθη και τον Μίνωα. Τα εγγόνια του Αιακού, ο Αχιλλέας, γιος του Πηλέα και ο Αίας γιος του Τελαμώνα, έγιναν οι πιο γνωστοί Ήρωες του Τρωικού πολέμου ενώ τα παιδιά του Φώκου εγκαταστάθηκαν στην περιοχή του Παρνασσού και από τότε η περιοχή ονομάστηκε Φωκίδα.

Τον 8ο αιώνα π.Χ. η Αίγινα συμμαχεί με το βασιλιά του Άργους Φεΐδωνα. Από εκείνη την εποχή ως και το 459 π.Χ. στο νησί υπάρχει μεγάλη οικονομική και καλλιτεχνική άνθιση. Σε αυτό σημαντικό ρόλο έχει η θέση του νησιού, εφόσον βρίσκεται μπροστά στο λιμάνι του Πειραιά. Ο Πειραιάς ήταν ο μόνος δρόμος επικοινωνίας της Αθήνας με τον υπόλοιπο κόσμο. Ο Περικλής συνήθιζε να ονομάζει την Αίγινα «Λήμη», δηλαδή «τσίμπλα» του Πειραιά, διότι φαινόταν αρκετά μικροσκοπική.

Οι έμποροι της Αίγινας πήγαιναν σ' όλα τα λιμάνια της Μεσογείου και του Ευξείνου Πόντου, γνωρίζοντας και το νόμισμα ως μέσο συναλλαγής. Έτσι, τον 8^ο αιώνα π.Χ. η Αίγινα έκοψε το πρώτο αργυρό ελληνικό νόμισμα. Το νόμισμα αυτό ήταν η Χελώνα, που είχε βάρος 13 περίπου γραμμάρια και είχε το αποτύπωμα χελώνας. Την εποχή αυτή η Αίγινα είχε μεγάλη οικονομική δύναμη. Γι' αυτό και χαρακτηρίστηκε σαν ένα από τα έντεκα μεγαλύτερα ναυτικά κρατίδια, μαζί με τη Μίλητο, τη Φώκαια, την Έφεσο, τη Σάμο, την Λέσβο, την Κόρινθο, τη Χίο, την Αθήνα, τα Μέγαρα και την Κέρκυρα.

Γύρω στο 500 π.Χ. ο πληθυσμός της Αίγινας έφθανε τους 440 χιλιάδες κατοίκους, από τους οποίους οι 40 χιλιάδες ήταν ελεύθεροι πολίτες. Την περίοδο εκείνη στην Αίγινα δημιουργούνται ιερά και ναοί, οι οποίοι φιλοτεχνούνται από Αιγινήτες καλλιτέχνες.

Οι πιο γνωστοί από αυτούς ήταν ο Κάλων, ο Ονάτας και ο Αναξαγόρας . Τα έργα τους στόλιζαν τους πολυάριθμους ναούς της Αίγινας αφιερωμένους στον Δελφίνιο Απόλλωνα, στην Αφαιία, την Αφροδίτη και την Εκάτη.

Ο Ναός της Αφαιίας κοσμεί την κορυφή μίας βουνοσειράς, στην Αίγινα από τον 8^ο αιώνα π.Χ.. Ο Πausανίας δίνει πληροφορίες από κάποιες παραδόσεις της Κρήτης σχετικά με το που είναι αφιερωμένος ο Ναός.

Σύμφωνα με το μύθο, από τον Δία και την Κάρμη γεννήθηκε η Βριτόμαρτις που αγαπούσε πολύ το κυνήγι και γι αυτό τη συμπαθούσε ιδιαίτερα η θεά Άρτεμις. Την ερωτεύτηκε όμως ο Μίνωας και για να γλιτώσει από αυτόν έπεσε στη θάλασσα και μπλέχτηκε στα δίχτυα κάποιων ψαράδων που την πήραν μαζί τους στο καράβι. Εκεί όμως την ερωτεύτηκε ένας από τους ναύτες και έτσι η Βριτόμαρτις αναγκάστηκε και πάλι να πέσει στη θάλασσα για να γλιτώσει και κολυμπώντας βγήκε στο νησί από όπου περνούσε το καράβι αυτό, την Αίγινα. Η κοπέλα πήρε αμέσως το δρόμο προς το δάσος του νησιού και σιγά-σιγά οι ναύτες από το πλοίο την έβλεπαν να χάνεται σαν με κάποια θεϊκή επέμβαση και γι αυτό την ονόμασαν Αφαιία που σημαίνει άφαντη - αφανέρωτη. Στην Κρήτη την ονόμαζαν επίσης Δίκτυννα.

Στην περιοχή, δεν έχουν βρεθεί προγενέστερα οικοδομήματα. Τα πιο παλιά κτίσματα είναι του 8ου αιώνα π.Χ..

Η στέγη του πρώτου Δωρικού ναού καταστράφηκε το 510 π.Χ. από μία μεγάλη πυρκαγιά. Τότε οι Αιγινήτες, γκρέμισαν τον ναό έξω από την υψηλή πύλη και τον μεγάλο βωμό και τον έκτισαν εκ νέου ακόμα πιο λαμπρότερο και διακοσμημένο με «γλυπτά της Αιγινήτικης Σχολής». Ο νέος ναός ολοκληρώθηκε το 500 π.Χ. και από τότε δεν έγινε καμία νέα προσθήκη. Ο ναός είναι κτισμένος σε ίση απόσταση από τον Παρθενώνα και το ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο και σχηματίζουν τρίγωνο (γνωστό το ιερό τρίγωνο της αρχαιότητας).

Ο ναός του Απόλλωνα χρονολογείται από το 520–500 π.Χ. και ήταν χτισμένος από Αιγινήτικο πωρόλιθο. Δέσποζε στην κορυφή του οχυρωμένου λόφου και ήταν Δωρικού τύπου. Ήταν Ναός περίπτερος με 6 κολώνες στις στενές πλευρές και 12 στις μακρές. Στο εσωτερικό, όπως σε όλους τους δωρικούς ναούς αποτελείτο από ορθογώνιο δωμάτιο το «σηκό» με δύο μικρές στοές Ανατολικά και Δυτικά, το

«Πρόδομο» και τον «Οπισθόδομος». Τα αετώματα που ήταν σκαλισμένα σε Πάριο Μάρμαρο.

Ο ναός του Δελφινίου Απόλλωνα σταμάτησε να λειτουργεί με τα διατάγματα του Κωνσταντίου (345 μ.Χ.), Γρατιανού, Βαλεντιανού Β', και Θεοδοσίου 381 μ.Χ. όποτε και κατεδαφίσθηκε ολοκληρωτικά εκτός από 2 κολώνες του οπισθόδομου με το επιστύλιο τους.

Σύμφωνα με την μαρτυρία του Πausανία στον λόφο της Κολώνας και στην περιβάλλουσα περιοχή εκτός από το Ναό του Δελφινίου Απόλλωνα υπήρχαν, το Αιάκειο, που ήταν ο τόπος λατρείας του Γενάρχη του νησιού Αιακού και δίπλα του ο τάφος του Φώκου, γιου του Αιακού. Το Βουλευτήριο, ένα μεγάλο ορθογώνιο οικοδόμημα βορειότερα από το Αιάκειο. Το αμφιθέατρο, που είχε μέγεθος όμοιο με αυτό της Επιδαύρου και ήταν ισάξιο σε ακουστική με αυτό. Το Στάδιο, που βρισκόταν πίσω ακριβώς από το Θέατρο.

2.1.2: Η Αίγινα στους Περσικούς Πολέμους και στον Πελοποννησιακό Πόλεμο

Στην αρχή των Περσικών Πολέμων η Αίγινα τάχθηκε στο πλευρό των Περσών και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να κατηγορηθεί για μηδισμό. Στην εκστρατεία όμως, του Ξέρξη το 480 π.Χ., οι Αιγινήτες πολέμησαν στο πλευρό των Ελλήνων και πήραν μέρος στη ναυμαχία της Σαλαμίνας με 30 τριήρεις και διακρίθηκαν για τη γενναιότητά τους. Για αυτή τη γενναιότητα τους, το Μαντείο των Δελφών έδωσε στους Αιγινήτες το «έπαθλο ανδρείας».

Οι Αιγινήτες με επικεφαλής τους αρχηγούς τους, Κριό, Πολύκριτο, Πυθέα και Ιοχένοο, γυρίζοντας στο νησί τους, έφεραν λάφυρα και χρυσούς αστέρες από τους Πέρσες. Οι νεκροί που έφεραν μαζί τους ανέρχονταν στους τριάντα. Οι κάτοικοι του νησιού υποδέχθηκαν τους στρατιώτες τους και έθαψαν με ξεχωριστές τελετές τους νεκρούς τους. Οι τάφοι των «Σαλαμινομάχων» δημιουργήθηκαν σε ένα βραχώδες ακρωτήριο στη βόρεια πλευρά του νησιού.

Η ικανότητα των Αιγινήτων στην χρήση των πολεμικών πλοίων, προκάλεσαν στους Αθηναίους το αίσθημα του φόβου, διαπιστώνοντας πόσο υπολογίσιμη δύναμη ήταν η Αίγινα. Μετά τη ναυμαχία της Σαλαμίνας οι Αθηναίοι άρχισαν να αδιαφορούν την

Αίγινα. Το 459 π.Χ., οι Αθηναίοι έκαναν επίθεση στους Αιγινήτες και κατέστρεψαν τον στόλο τους, με την πρόφαση ότι οι Αιγινήτες ήθελαν να συμμαχήσουν με τους Κορινθίους. Στη ναυμαχία αυτή ο Αιγινήτικος στόλος πολέμησε ενωμένος με το στόλο των Κορινθίων και των Επιδαυρίων. Οι Αθηναίοι ανάγκασαν τους Αιγινήτες να παραδώσουν το στόλο τους και να γκρεμίσουν τα τείχη τους, έγιναν δε φόρου υποτελείς στους Αθηναίους.

Στους Πελοποννησιακούς πολέμους, επειδή οι Αθηναίοι φοβήθηκαν ότι η Αίγινα θα συμμαχούσε με τους Σπαρτιάτες και επειδή θα τους πρόσφερε ένα καλό προγεφύρωμα μπροστά στο λιμάνι τους, την κατέλαβαν. Στο νησί εγκαταστάθηκαν τότε οικογένειες Αθηναίων κληρούχων, μεταξύ των οποίων ο Αριστοφάνης και ο Αρίστωνας ο πατέρας του Πλάτωνα.

Οι Αιγινήτες κατέφυγαν στη Σπάρτη στην περιοχή του Θυρέα και ξαναγύρισαν στην πατρίδα τους με το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου το 404 π.Χ. όταν ο Λύσανδρος νίκησε στους Αιγός ποταμούς τους Αθηναίους και κατέλαβε την πόλη τους.

Από τότε η Αίγινα εντάχθηκε στην Αχαϊκή συμπολιτεία και αργότερα στην Αιτωλική. Οι Αιτωλοί όμως την πούλησαν το 210 π.Χ., για 30 τάλαντα, στο βασιλιά της Περγάμου, Άτταλο Α. Το 133 π.Χ. όμως, ο Άτταλος Γ έδωσε το νησί μαζί με ολόκληρο το κράτος της Περγάμου στους Ρωμαίους, που το χρησιμοποιούσαν ως τόπο παραθερισμού των αρχόντων της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

2.1.3: Βυζαντινοί Χρόνοι

Η Πόλη της Αίγινας υπήρχε ήδη από του πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες, μέχρι την πρώτη της καταστροφή από Σαρακηνούς πειρατές. Η νέα πρωτεύουσα χτίστηκε στην Παλιαχώρα, στη περιοχή ενός απόκρημνου λόφου. Οι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν το 896 μ.Χ. περίπου. Τα σπίτια κάλυπταν την νοτιοδυτική πλευρά του λόφου, ενώ ανέβαιναν αμφιθεατρικά ως την κορυφή. Κύριες ασχολίες των κατοίκων ήταν το εμπόριο, η ναυτιλία και η καλλιέργεια των χωραφιών. Σχεδόν όλος ο λόφος ήταν γεμάτος με ξωκλήσια με τοιχογραφίες από τον 13 μ.Χ. αιώνα. Το 1537, ο Μπαρμπαρόσα εισέβαλε στην Παλιαχώρα και λεηλάτησε σχεδόν όλες τις εκκλησίες.

Τον Σεπτέμβριο του 1654, ο Βενετός Μοροζίνης κατέλαβε την Αίγινα και με τη συνθήκη του Κάρλοβιτς⁷ έμεινε κτήση Βενετική. Οι Βενετοί χτίζουν στην κορυφή του λόγου ένα κάστρο, τα τείχη του οποίου περιέκλειαν, 60 σπίτια, 6 δεξαμενές και δύο εκκλησίες ενωμένες μεταξύ τους, τον Άγιο Δημήτριο και τον Άγιο Γεώργιο. Οι δύο αυτές εκκλησίες ήταν φτιαγμένες έτσι ώστε να απευθύνονται η μία σε λατινόρρυθμους και η άλλη σε ελληνόρρυθμους καθολικούς.

Μετά την πτώση της Κορίνθου, το 1715, η Αίγινα περιήλθε σχεδόν αμαχητί στους Τούρκους και παραχωρήθηκε οριστικά σ' αυτούς με τη συνθήκη του Πασσάροβιτς (1718). Όταν οι Ρώσοι εγκατέλειψαν την Πελοπόννησο το 1770 στην επανάσταση του Ορλώφ⁸, οι νησιώτες, εκτός από τους Συριανούς, δήλωσαν υποταγή στο ρωσικό στόλο. Στην Αίγινα η ρωσική κατοχή διατηρήθηκε μόνο ως το 1772 και όταν το 1774 υπογράφηκε η συνθήκη του Καϊναρτζή, το νησί επανήλθε στην κυριαρχία του Σουλτάνου.

Στις αρχές του 1800 οι κάτοικοι μετέφεραν την πόλη τους κοντά στο λιμάνι. Σύμφωνα με περιηγητές που επισκέφτηκαν το νησί, στην Παλιαχώρα υπήρχαν γύρω στα τριακόσια με τετρακόσια σπίτια. Με το πέρασμα των χρόνων και την εγκατάλειψη της περιοχής, έχουν απομείνει μόνο 38 εκκλησίες.

2.1.4: Η Αίγινα κατά την Ελληνική Επανάσταση

Πριν την έκρηξη της επανάστασης πολλά νησιά ανάμεσα τους και η Αίγινα είχαν οικονομική ανάπτυξη, γεγονός που τους βοήθησε στην δημιουργία ενός καλού στόλου.

Λόγω της γεωγραφικής της θέσης επίσης, η Αίγινα είχε σημαντικό ρόλο στην Ελληνική Επανάσταση. Ο θαλάσσιος δρόμος του Σαρωνικού με κεντρικό πέρασμα την Αίγινα ήταν το συντομότερος και ασφαλέστερος. Την χρονική περίοδο μεταξύ

⁷ Η Συνθήκη του Κάρλοβιτς ήταν μια διεθνής συνθήκη ειρήνης που υπογράφηκε στις 26 Ιανουαρίου 1699 στο Σρέμσκι Καρλόβτσι μια πόλη στη σημερινή Σερβία. Η συνθήκη τερμάτισε τον αυστροοθωμανικό πόλεμο του 1683-1697 στον οποίο οι Οθωμανοί ηττήθηκαν.

⁸ Επανάσταση των Ελλήνων το 1770, γνωστή με την ονομασία Ορλωφικά ή Ορλοφικά, ήταν κίνημα ανεξαρτησίας που υποκινήθηκε από τους Ρώσους εναντίον των Οθωμανών κατά τη διάρκεια του Ρωσοτουρκικού πολέμου (1768-74). Στη διάρκειά της σημειώθηκαν εξεγέρσεις σε διάφορα μέρη της νησιωτικής και ηπειρωτικής Ελλάδας, στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία, τη Στερεά Ελλάδα και κυρίως στην Πελοπόννησο.

1826 και 1827, το νησί έγινε το κέντρο για την οργάνωση και την ενίσχυση των επιχειρήσεων στην Αττική και αργότερα στη Δυτική Στερεά Ελλάδα.

Η Αίγινα έγινε από την αρχή της επανάστασης, καταφύγιο χιλιάδων προσφύγων από όλες τις άλλες ελληνικές περιοχές, πλουσίων οικογενειών, πολιτικών, στρατιωτικών και πνευματικών προσωπικοτήτων. Όμως μεγάλο μέρος προσφύγων ήρθαν από τα Ψαρά, ύστερα από την καταστροφή τους το 1825. Οι Ψαριανοί εντάχθηκαν με ευκολία στον τρόπο ζωής της Αίγινας, ενώ παράλληλα συγκρότησαν μια οικονομικά ανεξάρτητη και δραστήρια παροικία.

Η Αίγινα ξεσηκώθηκε εναντίον των Τούρκων, στις 23 Μαρτίου 1821, παράλληλα με τον Πόρο και τη Σαλαμίνα. Ο Σπύρος Μάρκελλος⁹ και ο Γιώργος Λογιωτατίδης¹⁰, αγωνιστές και πρόκριτοι της Αίγινας συγκροτούσαν το στρατό τους με δικά τους έξοδα. Πολλοί Αιγινήτες πολέμησαν στο Χάνι της Γραβιάς, στη μάχη του Αγινορίου, στο Φάληρο, βοήθησαν στον ανεφοδιασμό της Ακρόπολης με το Φαβιέρο καθώς και το Μοναστήρι της Χρυσολεόντισσας συμμετείχε δίνοντας πολλά χρήματα και τρόφιμα για τον αγώνα.

2.1.5: Η Αίγινα την Προκαποδιστριακή Περίοδο και την Καποδιστριακή Περίοδο

Η Αίγινα ορίζεται η πρώτη κυβερνητική έδρα, η πρώτη πρωτεύουσα του νεοσύστατου κράτους στις 11 Νοεμβρίου του 1826. Εκείνη την εποχή η ελληνική πολιτεία προσπαθεί να οργανωθεί. Δημιουργούνται το Πανελλήνιο και οι πρώτες δημόσιες υπηρεσίες. Γίνεται διορισμός υπουργών και εκδίδονται τα πρώτα διατάγματα του Κυβερνήτη. Το κτίριο που στέγαζε τις συναντήσεις της πρώτης κυβέρνησης ήταν ο Πύργος του Μάρκελου¹¹. Ένας πύργος που ανεγέρθηκε το 1802 και που άνηκε στο φιλικό και αγωνιστή Σπύρο Μάρκελο .

⁹ Ο Σπύρος Μάρκελλος ήταν πρόκριτος και βουλευτής της Αίγινας. Η οικογένεια του καταγόταν από την Κέρκυρα. Μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία από νωρίς και όταν σήμανε η ώρα της Επανάστασης ξεσήκωσε τους Αιγινήτες μαζί με τον Γεώργιο Λογιωτατίδη.

¹⁰ Ήταν αγωνιστής και πολιτικός του 1821 και του νέου κράτους της Ελλάδας. Η καταγωγή του ήταν από την επαρχία Αιγίνης Διατηρούσε επίσης δικό του σώμα στρατιωτών Αιγινητών απέδειξε πολύ γενναιότητα και πατριωτικό ενθουσιασμό. Διακρίθηκε για τις πράξεις του με έπαινο.

¹¹ Εικόνα στο Παράρτημα 1 – Κατάλογος Εικόνων Δεύτερου Κεφαλαίου

Η Αίγινα μετατρέπεται σε ένα κέντρο με τρεις πυλώνες, τη διοίκηση, το εμπόριο και την πνευματικότητα. Η Αίγινα ζωντανεύει και ανθίζει. Υπάρχει αύξηση του πληθυσμού με ένα μεγάλο ποσοστό προσφύγων, οι οποίοι ζούσαν κάτω από άθλιες συνθήκες. Η Αίγινα τότε, εκτός από ελάχιστα σπίτια, είχε μόνο καλύβες. Τα πρώτα νεοκλασικά κτίρια που υπήρχαν ήταν η περιτοιχισμένη κατοικία του Βούλγαρη, χτισμένη το 1769, το Κυβερνείο¹² το 1803, που έγινε και η κατοικία του Κυβερνήτη, το σπίτι του Ηρειώτη-Κοντογιώργη το 1817 που χρησιμοποιήθηκε ως κατοικία μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Με εξαίρεση το λιμάνι, στο οποίο υπήρχαν μερικά μαγαζιά, δύο καφενεία, ένα ζαχαροπλαστείο και δυο καταλύματα.

Στις 11 Ιανουαρίου 1828, η Αίγινα υποδέχθηκε τον πρώτο Κυβερνήτη της Ελλάδας, Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος επέβαινε στο πλοίο "Warspite". Η υποδοχή του έγινε με επίσημη δοξολογία στην Ιερά Μονή της Μητρόπολης¹³ η οποία τότε χρησίμευε και ως έδρα του Βουλευτηρίου και ήταν χτισμένη το 1806. Στις 26 Ιανουαρίου 1828 ο Κυβερνήτης, έπειτα από διακήρυξη που εξέδωσε προς τους Έλληνες μέσω της Γενικής Εφημερίδας, ορκίστηκε στην Μητρόπολη αναλαμβάνοντας επίσημα τα καθήκοντα του.

Ένα μήνα μετά τον ερχομό του, ο Κυβερνήτης αποφάσισε με διάταγμα να καταργήσει την κυκλοφορία των πολλών νομισμάτων και να εκδώσει ένα εθνικό νόμισμα. Το πρώτο μηχάνημα κοπής νομισμάτων εισήχθη από την Μάλτα, μεταφέρθηκε και συναρμολογήθηκε στο υπόγειο του Κυβερνείου της Αίγινας, όπου γινόταν και η επεξεργασία του κράματος για την κοπή των νομισμάτων.

Τα νομίσματα στην μπροστινή τους όψη έφεραν τον αναγεννώμενο από τη στάχτη Φοίνικα¹⁴, που ατένιζε το Σταυρό, περιβαλλόμενο από κλωνί ακτινών και γύρω τις λέξεις: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ και στην πίσω όψη σε κύκλο, ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ - 1828 - και στη μέση δάφνινο στεφάνι, πάνω στο οποίο αναγραφόταν η αξία του νομίσματος. Τα πρώτα νομίσματα, που κόπηκαν, οι Φοίνικες

¹² Εικόνα στο Παράρτημα 1 – Κατάλογος Εικόνων Δεύτερου Κεφαλαίου

¹³ Εικόνα στο Παράρτημα 1 – Κατάλογος Εικόνων Δεύτερου Κεφαλαίου

¹⁴ Εικόνα στο Παράρτημα 1 – Κατάλογος Εικόνων Δεύτερου Κεφαλαίου

(ασημένια) ήταν των 10 λεπτών, των 5, του 1 (χάλκινο). Συνολικά κόπηκαν ασημένιοι Φοίνικες 12.000 και Φοίνικες από χαλκό ένα εκατομμύριο.

Η Αίγινα μετατρέπεται σε ένα πνευματικό κέντρο με έντονη πνευματική δραστηριότητα. Η εκπαίδευση έχει πρωταγωνιστικό ρόλο, εφόσον λειτουργούν τα πρώτα σχολεία, δίνοντας την ευκαιρία της μόρφωσης και της κατάρτισης σε παιδιά και νέους. Τον Απρίλιο του 1828 ξεκινούν οι εργασίες για την ανέγερση του Ορφανοτροφείου, οι οποίες ολοκληρώνονται έπειτα από ένα χρόνο. Σκοπός αυτής της κατασκευής ήταν να στεγάσει τα ορφανά του πολέμου και να τους δώσει τη μόρφωση και τη παιδεία που χρειάζονται. Το 1830, χτίστηκε το Κεντρικό Σχολείο¹⁵, ένα ορθογώνιο κτίριο με δύο αετώματα και μπροστά μια δωρική στοά, με δωρεά του Γάλλου φιλέλληνα Ιωάννη Εϋνάρδου. Σκοπός ήταν να μορφώσει δασκάλους για τ' αλληλοδιδασκτικά-δημοτικά σχολεία της χώρας.

Εκείνη την εποχή ξεκινούν να χτίζονται και να επισκευάζονται σπίτια τόσο στην περιοχή του λιμανιού όσο και στις τριγύρω περιοχές του νησιού και να δημιουργείται ο πολεοδομικός ιστός της Αίγινας. Η αρχιτεκτονική της Αίγινας είχε επιρροές από άλλες χώρες και από παλαιές παραδόσεις. Την περίοδο αυτή συναντάμε τρία είδη σπιτιών, το νησιώτικο λαϊκό σπίτι, το νεοκλασικό σπίτι με την χαρακτηριστική αξονική τοποθέτηση παραθύρων και πορτών και τέλος, το Πελοποννησιακό σπίτι με κεραμίδια και μη αξονική τοποθέτηση.

Η οικονομία του νησιού βασίστηκε στα επαγγέλματα που άνθισαν την περίοδο αυτή και που χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη ήταν όσοι ασχολούνταν με την θάλασσα και ήταν το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων και η δεύτερη η ασχολία με την στεριά και συγκεκριμένα με την καλλιέργεια. Άλλα επαγγέλματα που παρατηρούνται ήταν ο αγγειοπλάστης, ο νερουλάς, ο ρετσινάς, ενώ οι γυναίκες ασχολούνταν με τον αργαλειό και το κοπανέλι. Στην Αίγινα υπήρχαν ναυπηγεία, τα οποία επαναλειτούργησαν, διότι πολλοί από τους πρόσφυγες ήταν ναυπηγοί.

¹⁵ Εικόνα στο Παράρτημα 1 – Κατάλογος Εικόνων Δεύτερου Κεφαλαίου

2.1.6: Νεώτερα Χρόνια

Χάρτης 1: Χάρτης της Αίγινας.

Στα τέλη του 19ου αιώνα με αρχές του 20ου , η Αίγινα γνωρίζει ξανά την οικονομική ανάπτυξη μέσω του εμπορίου και ειδικότερα την αλιεία και επεξεργασία των σφουγγαριών. Εκείνη την περίοδο οικοδομούνται κοντά στο λιμάνι, τα περισσότερα νεοκλασικά, τα οποία ανήκουν στους έμπορους.

Παράλληλα ανθίζει η παραγωγή των Αιγινήτικων κανατιών και η συστηματική χρήση του Αιγινήτικου πωρόλιθου, συνεισφέροντας οικονομικά στην τοπική κοινωνία. Ταυτόχρονα κάνει την εμφάνιση της μια νέα καλλιέργεια στην Αίγινα. Και αυτή είναι η φιστικιά, με τα πρώτα φυτά να έρχονται στο νησί από το Νίκο Πέρογλου, από την Συρία. Από τότε μέχρι και σήμερα αποτελεί την σημαντικότερη καλλιέργεια στην Αίγινα, με μεγάλη απόδοση και αύξηση στην οικονομία.

Στις μέρες μας, η οικονομία του νησιού βασίζεται πλέον στον Τουρισμό. Διαθέτει Αρχαία αλλά και νεώτερα Μνημεία και πλήθος εκκλησιών και τόπων θρησκευτικής λατρείας. Τόσο στη πόλη του νησιού όσο και στα χωριά υπάρχουν σήμερα σύγχρονες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Η Αίγινα τα τελευταία χρόνια έχει αναπτύξει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα.

2.2: Περιηγητές στην Αίγινα

Η Αίγινα κινεί το ενδιαφέρον των περιηγητών ήδη από τα μισά του 17^{ου} αιώνα. Ένας από τους πρωιμότερους χάρτες της Αίγινας, με εξαιρετική χάραξη και πλούσιο αφηγηματικό υλικό, βρίσκεται στο νησολόγιο του Fr. Piacenza (1688).

Το 1678 ο J. Spon, καταγράφει τον Ναό της Αφαίας με την κάτοψη των κίωνων του και με τις οι πρώτες απεικονίσεις αρχαιολογικών μνημείων και ερειπίων, βάζει τα θεμέλια στην την αρχαιοδαφική έρευνά. Οι πρωιμότερες εικόνες που έχουμε για την Αίγινα αφορούν αρχαιότητες από το νησί. Επιγραφή στον R. Chandler στα 1776 και συγκεκριμένα της Ρωμαϊκής επιγραφής που βρίσκεται εντοιχισμένη στο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου στο λιμάνι της Αίγινας. Ο Ed. Dodwell στα 1819, δίνει απεικονίσεις του λιμανιού της Αίγινας και των κίωνων του Ναού του Απόλλωνα στην Κολώνα καθώς και του Ναού της Αφαίας και το εσωτερικό του. Σχέδια αρχιτεκτονικών μελών όπως ακρωτήριο από ναό στην Αίγινα βλέπουμε στον Ch.R. Cockerel το 1830 και επιγραφές από το Ναό της Αφαίας στον W.M. Leake το 1846.

Στο σπάνιο Λεύκωμα της Γενναδίου Βιβλιοθήκης με σχέδια σε σέπια (*Album of 18 original drawings in sepia, περ. 1800*), ο ανώνυμος καλλιτέχνης περιλαμβάνει δύο απεικονίσεις του Ναού της Αφαίας, ενώ αποδίδει έντονα το περιβάλλον τοπίο κυρίως παρά συγκεκριμένα μνημεία στον χώρο.

Λίγο μετά την Ελληνική Επανάσταση, το 1829, ο H.W. με έντονα ρομαντικό ύφος αναδεικνύει τη δύναμη των δωρικών κίωνων του ναού της Αφαίας στο εντυπωσιακό τοπίο. Ο O.M. von Stackelberg ήδη από το 1828 μας παραδίδει και την γυναικεία ενδυμασία της περιοχής. Ενώ οι απόψεις του προβάλλουν τη γαλήνη των αρχαιολογικών τοποθεσιών και των ερειπίων τους. Μετά το ταξίδι του στον ελλαδικό χώρο στις αρχές του 19ου αιώνα, ο O.M. von Stackelberg (1834) κατάφερε να αποδώσει τόσο τις ιστορικές τοποθεσίες, όσο και τις αρχαιότητες με το νέο, βαθμιαία αναφαινόμενο, εικαστικό ρεύμα του ρομαντισμού. Από την Αίγινα συγκεκριμένα έχουμε απεικονίσεις, τοπίων που στο βάθος διακρίνονται η Παλαιοχώρα και ο Ναός της Αφαίας, τοπίο του Ελλάνιου Όρους στην Αίγινα και ο Ναός της Αφαίας

Ευκρίνεια και συνέπεια διακρίνουν τα σχέδια του Ιταλού S. Pomardi (1820) για τον Ναό του Απόλλωνα και τον Ναό της Αφαίας, ο οποίος συνόδευσε ως ζωγράφος τις αρχαιολογικές περιηγήσεις του Ed. Dodwell και αποτύπωσε πλήθος θέματα κατά παραγγελία.

Σχέδια υψηλής καλλιτεχνικής ποιότητας και τεχνικής συνοδεύουν τις καίριες παρατηρήσεις των μελών του Τμήματος Αρχιτεκτονικής και Γλυπτικής της Γαλλικής Επιστημονικής Αποστολής του Μοριά, υπό τη διεύθυνση του G. A. Blouet, πάνω στα μνημεία και τους τόπους που είχαν αναλάβει να ερευνήσουν. Τα πορίσματα των μελετών αυτών και τα σχέδια που τα συνοδεύουν, τα οποία κυκλοφόρησαν σε τρεις μνημειώδεις τόμους (1831, 1833, 1838), συνέβαλαν πολύ στην διαμόρφωση της εικόνας των μνημείων και έγιναν εγχειρίδιο αναφοράς για κάθε μελλοντική σχετική μελέτη. Από την Αίγινα κατέγραψαν κατόψεις, όψεις και τομές τμημάτων των αρχαιολογικών ναών καθώς και κομμάτια των αετωμάτων τους.

Τα ίδια θέματα, των ερειπίων του ναού της Αφαίας, παρατηρούμε και στους C. Frommel (1830), G.N. Wright (1842), J.H. Allan(1843) και Joseph Comte d'Estourmel (1848), καθώς και σε ένα από τα έργα του F.Ch.H.L. Pouqueville (1835), το οποίο δανείζεται την εικονογράφησή του από προγενέστερα δημοφιλή έργα.

Άλλα θέματα με απόψεις του λιμανιού της Αίγινας ή και με φανταστικές αναπαραστάσεις των αρχαίων ναών, όλα με διαφορετικό εικαστικό ύφος, εικονογραφούν, μετά την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, και το πολύ πετυχημένο έργο του Ch. Wordsworth (στην επανέκδοση του 1882), ενώ ο Th. Du Moncel προσθέτει (1843) στο γνωστό τοπίο του ερειπιώνα ανθρώπινες μορφές, που προσδίδουν έναν τόνο γραφικότητας. Την ίδια περίοδο, στα 1843, σχεδιάστηκε άποψη του ναού της Αφαίας και από τον E. Rey, του οποίου ωστόσο οι επιχρωματισμένες λιθογραφίες κυκλοφόρησαν είκοσι τέσσερα χρόνια αργότερα, στα 1867. Οι απεικονίσεις των τοπίων της Αττικής, με την Αίγινα στον ορίζοντα του C.F.T.C. D'Aligny (1843) πρωτοτυπούν ως προς τα σημεία αποτύπωσης του χώρου αλλά και τη θεματική τους.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη της Αίγινας, όπως διακρίνεται από τον Λόφο των Νυμφών, στο σχεδιαστικό «Πανόραμα της Αθήνας» από τον Fr.A. Stademann, στα 1841.

Προς το τέλος του 19ου αιώνα στην έκδοση του A. Schweiger Lerchenfeld (1887) διακρίνουμε εκτός από τα τοπία με τις αρχαιότητες και την προτίμηση του σε πιο λεπτομερή θέματα (αρχαϊκό ανάγλυφο, γυναικεία ενδυμασία). Στο *Λεύκωμα* (1984) μάς παραδίδονται αξιολογότερες και σπάνιες ξυλογραφίες από το πρωτοπόρο εβδομαδιαίο βρετανικό περιοδικό “The Illustrated London News” (1842-1885) και το

συγγενές “The Graphic” (1869-1885). Απεικονίζονται τοποθεσίες, πρόσωπα και γεγονότα (πολιτικά, κοινωνικά, πολεμικά) από το 1842 έως το 1885.

Οι φωτογραφικές λήψεις, κυρίως των ερειπίων της Αθήνας, αποτελούν πολυτιμότερη πηγή για την ιστορία των ανασκαφικών και αναστηλωτικών εργασιών στα μνημεία της πόλης. Επιβεβαιώνουν επίσης ότι το ενδιαφέρον των φωτογράφων του 19^{ου} αιώνα, όπως και των άλλων καλλιτεχνών της εποχής, επικεντρώνεται στις αρχαιότητες (H. Beck, 1868).

Στις αρχές πλέον του 20ού αιώνα, στο έργο του F.F. Boissonnas, έργο σταθμό στις φωτογραφικές αποτυπώσεις, έχουμε μία σπάνια λήψη (1919) της Αίγινας με καταιγίδα στο θαλασσίνο τοπίο. Μία ακόμα εντυπωσιακή φωτογραφία των ερειπίων βλέπουμε και στον E. Reisinger (1923), ενώ η V. Willoughby (1925) μας παραδίδει ένα πρωτότυπο εικαστικό έργο με θέμα τη θεά από τον ναό της Αφαίας.

Κεφάλαιο Τρίτο

3.1: Ιωάννης Καποδίστριας

Ο Ιωάννης Καποδίστριας αποτελεί μία σημαντική πολιτική και διπλωματική μορφή, με εξίσου σημαντικό ρόλο τόσο στη θεμελίωση του ελληνικού κράτους και στην ιστορία του, όσο και στην ευρωπαϊκή πολιτική ιστορία του 19^{ου} αιώνα. Γεννήθηκε στην Κέρκυρα, στις 10 Φεβρουαρίου του 1776 και αποτελεί γόνος αριστοκρατικής οικογένειας. Το 1781 διδάσκεται τα πρώτα του γράμματα από Λατινοδιδάσκαλους της εποχής και μέχρι τα δώδεκα χρόνια του πήγε σχολείο στην Κέρκυρα. Έντονη εκείνη την περίοδο είναι η ανάπτυξη του θρησκευτικού συναισθήματος.

Το φθινόπωρο του 1794 πήγε στη Πάδοβα της Βενετίας για σπουδές στον τομέα της Ιατρικής. Πέρα από το ιατρικό του έργο ανέπτυξε σημαντική επιστημονική και φιλολογική δραστηριότητα. Με δικές του πρωτοβουλίες ιδρύθηκαν στην Κέρκυρα η «Εταιρεία των Φίλων»¹⁶ και ο «Εθνικός Ιατρικός Σύλλογος»¹⁷, όπου ανέπτυξαν σημαντικό έργο δραστηριοτήτων.

Από τον Μάιο μέχρι τον Αύγουστο του 1801, ο Καποδίστριας, σταλμένος από τον Σπυρίδων Θεοτόκη ηγεμόνα της Κέρκυρας, οργανώνει την διοίκηση Κεφαλονιάς, λόγω της εξέγερσης που ξέσπασε. Η οργάνωση βασίστηκε στο σύνταγμα του καταρτίστηκε με την συνθήκη του 1800. Την 1^η Απριλίου το 1803 η νέα Γερουσία ορίζει τον Καποδίστρια ως γραμματεús Επικράτειας της Επτανησιακής Πολιτείας.

Τον Μάιο του επόμενου έτους 1808, ο επικεφαλής του Υπουργείου Εξωτερικών της Ρωσίας, κόμης Ρομαντζώφ στέλνει στον Καποδίστρια επιστολή με το παράσημο του Ιππότη του Τάγματος της Αγίας Άννας και τον προσκαλεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο διπλωματικό σώμα της Ρωσίας. Η πρόσκληση γίνεται αποδεκτή και στις 29 Ιανουαρίου 1809 πηγαίνει στην Πετρούπολη της Ρωσίας, όπου και έμεινε για δυο περίπου χρόνια, αφιερώνοντας πολύ χρόνο στη μελέτη και την εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας. Στις 20 Απριλίου 1809 μετά από διάκριση στην ευρωπαϊκή διπλωματία, διορίστηκε ως Σύμβουλος της Επικράτειας προσαρτημένος στο Τμήμα

¹⁶ Ομάδα με δραστηριότητες όπως την ανάγνωση φιλολογικών έργων και την οργάνωση θεατρικών παραστάσεων.

¹⁷ Ο πρώτος ελληνικός ιατρικός σύλλογος.

Εξωτερικών Υποθέσεων της Ρωσίας με τις ετήσιες αποδοχές του να φτάνουν τα 3.000 ρούβλια. Την 1^η Αυγούστου 1811, ο Τσάρος Αλέξανδρον Α΄, τον διόρισε ως γραμματέα στην Πρεσβεία της Βιέννης και λίγο αργότερα τοποθετήθηκε ως αρχηγός και διευθυντής της Γραμματείας του διπλωματικού τμήματος του ναυάρχου Τσιτσαγκώφ με έδρα το Βουκουρέστι.

Στις αρχές του 1814, ο Τσάρος του αναθέτει την αποστολή της επίτευξης της ουδετερότητας και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Ελβετίας, ώστε να παραμείνει αλώβητη από το γαλλικό δεσποτισμό. Ο Καποδίστριας κατόρθωσε να συνδέσει την Ελβετική Ομοσπονδία με τον Συνασπισμό των Μεγάλων Δυνάμεων, να ιδρύσει και να οργανώσει την σύγχρονη Ελβετία. Για την συνολική του προσφορά του, του απένειμαν το δίπλωμα του «Επίτιμου Πολίτη».

Τον Οκτώβριο του 1814, στάλθηκε για το Συνέδριο στην Βιέννη ως εξέχον μέλος της διπλωματικής αποστολής της Ρωσίας. Εκεί με δικές του πρωτοβουλίες ιδρύθηκε η «Φιλόμουσος Εταιρεία» με κύριο μέλημα την οικονομική, υλική και ηθική ενίσχυση των ελληνοπαίδων για την απόκτηση παιδείας.

Από την άνοιξη του 1819 μέχρι τα τέλη του καλοκαιριού του ίδιου έτους ο Καποδίστριας κάνει ταξίδια στην Κέρκυρα, στο Παρίσι και το Λονδίνο.

Από το Φθινόπωρο του 1820 μέχρι και την άνοιξη του 1821, συμμετέχει σε συνέδρια στις πόλεις Troppau και Ljubjana. Η Ελληνική Επανάσταση είχε ήδη ξεκινήσει από το Ιάσιο, που ήταν ρωσικό κράτος τότε με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη και λίγο αργότερα μεταδόθηκε και στην Πελοπόννησο. Ο Καποδίστριας καθυσόχασε τους συμμάχους και κατόρθωσε στη διακήρυξη των συνεδρών (12 Μαΐου 1821) στην οποία καταδικάζονταν όλα τα επαναστατικά κινήματα, να μην συμπεριληφθεί η Ελληνική Επανάσταση. Ήταν μία από τις δυσκολότερες και ίσως η μεγαλύτερη από τις διπλωματικές επιτυχίες του Καποδίστρια. Ταυτόχρονα η σχέση και η συνεργασία του με τον Τσάρο χειροτέρεψε αφού υπήρχαν σοβαρές διαφωνίες πάνω στο θέμα της ελληνικής επανάστασης και ο ρόλος του περιορίστηκε. Τον Αύγουστο του 1822 ζητά να αποσυρθεί από την ενεργό υπηρεσία της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, αίτημα που προσωρινά δεν γίνεται δεκτό και τον Δεκέμβριο εγκαθίσταται στην Γενεύη.

Την άνοιξη του 1827, η Γ΄ Εθνική Συνέλευση των Ελλήνων ψήφισε ομόφωνα την ανάθεση της εξουσίας της ελληνικής εξουσίας στον Ιωάννη Καποδίστρια για την

θητεία των επτά ετών. Στις 2 Ιουλίου 1827 και έπειτα από πέντε ακροάσεις ο Τσάρος Νικόλαος ενέκρινε την παραίτηση του Καποδίστρια και έτσι ελεύθερος πια ξεκίνησε το ταξίδι του για την Ελλάδα.

Στις 6 Ιανουαρίου του 1828 φτάνει στον Ναύπλιο και έπειτα από μερικές μέρες στην Αίγινα, όπου είχε προσωρινά είχε εγκατασταθεί η Κυβέρνηση, για να ορκιστεί και να αναλάβει τα καθήκοντα του. Στις 11 Ιανουαρίου 1828 το Γουόρσπαϊτ κατέπλευσε στην Αίγινα. Ο Κυβερνήτης έφθασε στην Μητρόπολη, η οποία είναι αφιερωμένη στη Κοίμηση της Παναγίας, όπου και θα ψαλλόταν η επίσημη δοξολογία. Η υποδοχή που του επιφύλαξε ο κόσμος ήταν αποθεωτική.

Η πρώτη επαφή του Κυβερνήτη με την ηπειρωτική Ελλάδα ήταν αποκαρδιωτική λόγω της κατάστασης του πολιτικού σκηνικού και αυτό επέφερε αντιπαλότητες μεταξύ των φατριών και οικονομική καταστροφή. Η κυβέρνηση έγινε με βάση του δημοκρατικού Συντάγματος της Τροιζήνας, μέχρι 18 Ιανουαρίου 1828 όπου έγινε ψήφισμα περί αναστολής του Συντάγματος. Ο Καποδίστριας ήταν η μοναδική πηγή εξουσίας, συνενπικουρούμενος από το Πανελλήνιο¹⁸, ένα συμβουλευτικό σώμα από 27 μέλη. Μέχρι το Σύνταγμα του 1843, είχε εγκαινιάσει μια περίοδο απολυταρχίας. Σκοπός του ήταν να δώσει ένα τέλος στους εμφυλίους πολέμους και να δημιουργήσει ένα κράτος εκ του μηδενός, την Ελληνική Πολιτεία. Τρεις ήταν οι κύριοι στόχοι του, η εγκαθίδρυση ισχυρής κεντρικής κυβέρνησης, η αναδιάρθρωση της διαλυμένης οικονομίας και η δημιουργία αξιόμαχου και νομιμόφρονος τακτικού στρατού.

Στο διοικητικό κομμάτι ο Καποδίστριας είχε μαζέψει όλες τις εξουσίες στο πρόσωπο του και κατάφερε με τον αυταρχισμό και τον συγκεντρωτισμό του, να αναβάλλει για δύο χρόνια τη σύγκλιση της Δ' Εθνοσυνέλευσης, κάτι που δημιούργησε τα πρώτα παράπονα στο πρόσωπο του. Οργάνωσε την διοίκηση του κράτους για να είναι αποτελεσματική και ίδρυσε Στατιστική Υπηρεσία όπου έγινε και η πρώτη απογραφή. Ενδιαφέρον έδειξε και για την δικαστική οργάνωση με την δημιουργία δικαστηρίων και στελέχωση τους με το κατάλληλο προσωπικό.

¹⁸ το γνωμοδοτικό σώμα αποτελούμενο από τρία τμήματα, της οικονομίας, των εσωτερικών και των πολεμικών, που ιδρύθηκε στις 23 Απριλίου 1828 από τον Ιωάννη Καποδίστρια, σε αντικατάσταση του Βουλευτικού, ως ένας από τους όρους που έθεσε για να αναλάβει την εξουσία. Το Πανελλήνιον αντικαταστάθηκε από τη Γερουσία κατά τη Δ' Εθνοσυνέλευση του Άργους τον Ιούλιο του 1829. Αποτελούσαν κατά τη σύστασή του 27 μέλη, χωρισμένα σε τρία τμήματα. Στα τρία τμήματα, επικεφαλής ήταν οι πρόβουλοι.

Μεγάλη βαρύτητα έδωσε στο κομμάτι της εκπαίδευσης με τη συγγραφή βιβλίων και τη δημιουργία αλληλοδιδασκτικών σχολείων. Το κομμάτι της οργάνωσης των σχολείων και της σύνταξης των σχολικών βιβλίων, ανατέθηκε στον Ανδρέα Μουστοξύδη, συμπατριώτη και έμπιστο φίλο του Κυβερνήτη. Ιδρύθηκε το πρώτο ελληνικό Γυμνάσιο και το Ορφανοτροφείο της Αίγινας, όπου λειτούργησαν ελληνικά και χειροτεχνικά σχολεία. Στην Αίγινα λειτούργησε και το πρώτο Κεντρικό Σχολείο¹⁹.

Στο οικονομικό τομέα, ίδρυσε στις 2 Φεβρουαρίου 1828 την Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα με την βοήθεια του Ελβετού τραπεζίτη Εϋνάρδου²⁰, η οποία δεν ευδοκίμησε για πολύ. Ρύθμισε το νομισματικό σύστημα και στις 28 Ιουλίου 1828 καθιέρωσε ως εθνική μονάδα τον «Φοίνικα»²¹, το οποίο αντικατέστησε τα τούρκικα γρόσια και ίδρυσε το Εθνικό Νομισματοκοπείο. Ανέπτυξε το εμπόριο και την ναυτιλία. Μεγάλο ενδιαφέρον έδειξε για την γεωργία, λίθος για την ελληνική οικονομία. Ίδρυσε τη Γεωργική Σχολή για την εκπαίδευση των αγροτών. Εισηγήε την καλλιέργεια της πατάτας, ξεκινώντας από το Ναύπλιο και στήριξε την παραγωγή του μεταξιού.

Αναδιοργάνωσε τις ένοπλες δυνάμεις υπό ενιαία διοίκηση και δημιούργησε τακτικό στρατό και αντιμετώπισε την πειρατεία. Προσπάθησε να κατοχυρώσει όσο το δυνατόν περισσότερα εδάφη. Στόχος του, ήταν η ανεξαρτησία του ελληνικού κράτους. Για αυτό προσπάθησε να κρατήσει επαναστατημένη την Κρήτη και τη Στερεά, ώστε να συμπεριληφθούν στο νέο κράτος.

¹⁹ Κεντρικό Σχολείο ονομαζόταν το σχολείο που ίδρυσε ο Ιωάννης Καποδίστριας στην Αίγινα το 1829. Σκοπός του σχολείου αυτού, τριετούς φοιτήσεως, ήταν να δημιουργηθούν δάσκαλοι αλλά και στελέχη για τις κρατικές υπηρεσίες. Το Κεντρικό Σχολείο στεγάστηκε στο Εϋνάρδειο, κτίριο στο οποίο προηγουμένως συνεδρίαζε το Πανελλήνιον και το οποίο είχε κατασκευαστεί με συνδρομή του Ελβετού φιλέλληνα τραπεζίτη Εϋνάρδου. Μετά το θάνατο του Καποδίστρια, το σχολείο έκλεισε τον Ιανουάριο του 1832.

²⁰ Γάλλος τραπεζίτης και θερμός φιλέλληνας. Η σημαντικότερη προσφορά του Εϋνάρδου στον εθνικό αγώνα υπήρξε η συμβολή του στη σύναψη δανείων του νέου ελληνικού κράτους με οικονομικούς κύκλους στο Λονδίνο και το Παρίσι. Το 1827 ανακηρύχθηκε επίτιμος πολίτης της Ελλάδας, σχεδίασε την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας, της οποίας υπήρξε επίτιμος διοικητής μετά την ίδρυσή της το 1841, ενώ χορήγησε το 1847 πενήντα χιλιάδες φράγκα για ικανοποίηση απαιτήσεων της Αγγλίας από το δάνειο του 1832.

²¹ Η πρώτη χρηματική μονάδα που χρησιμοποίησε το κράτος της σύγχρονης Ελλάδας. Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1828 με 1 φοίνικα να υποδιαιρείται σε 100 λεπτά, και αποτέλεσε τη βασική νομισματική μονάδα. Ισούταν με το 1/6 της μεταλλικής αξίας του ισπανικού διστήλου. Καθορίστηκε από την Δ' Εθνοσυνέλευση (στο Άργος). Το όνομα του προέρχεται από το μυθικό πουλί Φοίνικα και συμβολίζει την αναγέννηση της Ελλάδας, το σύμβολο που αποτελεί και τον θυρεό της Φιλικής Εταιρείας.

Στις 3 Φεβρουαρίου 1830, υπογράφηκε από την Αγγλία και την Ρωσία το «Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας»²² της Ελλάδας, όπου αναγνωρίστηκε το νεοσύστατο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος.

Το έτος 1830 αποτέλεσε ορόσημο στην διακυβέρνηση του Καποδίστρια. Οι πολιτικές του κινήσεις, δημιούργησαν δυσαρέσκεια στους οπαδούς του συνταγματικού πολιτεύματος, τους πρόκριτους και τους ναυτικούς. Η αδυναμία ικανοποίησης όλων των αιτημάτων σε συνδυασμό με την καθυστέρηση διεξαγωγής εκλογών στάθηκαν αφορμές για το σχηματισμό ισχυρής αντιπολίτευσης κατά του Κυβερνήτη. Η πρώτη δυναμική αντιπολιτευτική ενέργεια ξέσπασε στην Ύδρα και στο Πόρο, ενώ τον Φεβρουάριο του 1831 έγινε η πρώτη αντικαποδιστριακή ανταρσία στην Μάνη. Ο Κυβερνήτης κατηγορήθηκε ότι αγνόησε τη μακρά κοινοτική παράδοση της χώρας και θέλησε να μεταφυτέψει θεσμούς από το εξωτερικό. Η διόγκωση της αντίδρασης εναντίον του και οι αντιπαλότητες από τους Μαυρομιχάληδες τον έκαναν ευερέθιστο και δύσπιστο έναντι όλων.

Στις 27 Σεπτεμβρίου 1831, σε ηλικία 55 ετών, καθώς μετέβαινε στον Ιερό Ναό του Αγίου Σπυρίδωνα στο Ναύπλιο, για να παρακολουθήσει την Θεία Λειτουργία, δέχτηκε επίθεση από τους Κωνσταντίνο και Γεώργιο Μαυρομιχάλη, πολιτικούς του αντίπαλους. Λόγος της επίθεσης ήταν η απόφαση του Κυβερνήτη να συλλάβει και να φυλακίσει τον Πετρομπέη Μαυρομιχάλη. Μετά τον θάνατο του για ελάχιστο διάστημα την θέση του διαδέχτηκε ο αδερφός του Αυγουστίνος Καποδίστριας. Έξι μήνες μετά η σωρός του μεταφέρθηκε στην Κέρκυρα και ο τάφος του βρίσκεται στην Ιερά Μονή Πλατυτέρας, στην πόλη της Κέρκυρας, δίπλα σε μέλη της οικογένειάς του.

Η ελληνική πολιτεία για να τιμήσει τον Κυβερνήτη για την προσφορά του, έδωσε το όνομα του σε δημόσιους χώρους, δρόμους ακόμη και σε κέρματα.

²² Στις 22 Ιανουαρίου – 3 Φεβρουαρίου του 1830 η διάσκεψη του Λονδίνου, ύστερα από αγγλική πρόταση, διακήρυξε την πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδας με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου που υπογράφηκε από τους πληρεξουσούς της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας. Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου της 3ης Φεβρουαρίου 1830 όριζε: «Η Ελλάς θέλει σχηματίσει έν Κράτος ανεξάρτητον, και θέλει χείρει όλα τα δίκαια, πολιτικά, διοικητικά και εμπορικά, τα προσπεφυκότα εις εντελή ανεξαρτησίαν».

3.2: Η Ιστορία του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου

Όταν ο Ιωάννης Καποδίστριας ανέλαβε τα καθήκοντα του ως Κυβερνήτης, ένα από τα κυριότερα μελήματα του στον τομέα της εσωτερικής πολιτικής, ήταν η περίθαλψη και η εκπαίδευση των περιπλανώμενων και απροστάτευτων παιδιών. Με την άφιξη του στην Αίγινα, αναθέτει στον Επίσκοπο Κωνσταντίνο Ράμφο την αποστολή εύρεσης χώρου, όπου θα στεγάσει την ιδέα ενός οργανωμένου ιδρύματος. Η επιλογή της Αίγινας έγινε με κριτήριο την προσωρινή εγκατάσταση της Κυβέρνησης. Ο Καποδίστριας είχε το όραμα, η Αίγινα να γίνει το Κέντρο της Εκπαιδευτικής του δραστηριότητας.

Η Δημογεροντία της Αίγινας πρόσφερε το οικόπεδο, το οποίο αγοράστηκε με χορηγίες Ελλήνων του εξωτερικού και φιλελλήνων. Μόλις ο χώρος κρίθηκε κατάλληλος, ο μηχανικός Θεόδωρος Βαλλιανός ανέλαβε την μελέτη και την κατασκευή του.

Στα τέλη Απριλίου του 1828 οι εργασίες είχαν ήδη ξεκινήσει. Η έναρξη της κατασκευής επέφερε χρήματα στους κατοίκους του νησιού και απασχόληση με χαμηλούς μισθούς στους πρόσφυγες. Πάνω από 1.200 άνθρωποι, άντρες και γυναίκες δούλεψαν με μόνη αμοιβή το καθημερινό ψωμί. Ο Καποδίστριας συχνά επισκεπτόταν το νησί και επέβλεπε ο ίδιος το εργοτάξιο και την πορεία των εργασιών. Στις 5 Μαΐου 1828 η «Γενική Εφημερίς της Ελλάδος» αναγγέλλει την κατασκευή «λαμπράς οικοδομής» στην Αίγινα, η οποία πρόκειται να στεγάσει τα ορφανά και φτωχά παιδιά. Σκοπός ήταν η στέγαση και η εκπαίδευση σε 600 μαθητές.

Παράλληλα με τις εργασίες του κτιρίου, μεγάλη σημασία δόθηκε και στον περιβάλλοντα χώρο. Οι κάτοικοι του νησιού είχαν παραχωρήσει ένα οικόπεδο 55 στρεμμάτων, το οποίο εκτεινόταν μέχρι την θάλασσα και προοριζόταν για την δημιουργία ενός κήπου, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης προς το πρόσωπο του Κυβερνήτη. Ο χώρος περιφράχθηκε, καλλιεργήθηκε και δεντροφυτεύτηκε με στόχο την δημιουργική απασχόληση των τροφίμων.

Το φθινόπωρο του 1828 γίνεται και η θεμελίωση του παρεκκλησίου που είχε ζητήσει ο ίδιος ο Καποδίστριας να συμπεριληφθεί στο κτίριο, για τις θρησκευτικές ανάγκες των τροφίμων και την εκμάθηση των διδαγμάτων της χριστιανικής θρησκείας. Ο Ναός εμπλουτίστηκε με ιερατικές στολές, σκεύη, λειτουργικά βιβλία, εικόνες και 144

δίστηλα για την εσωτερική διακόσμηση, τα οποία ήταν δωρεά του ρώσου ναυάρχου Εϋνάρδου. Στις 20 Οκτωβρίου 1828 ο αρχιερέας Αιγίνης Γεράσιμος καταθέτει εκ μέρους του Κυβερνήτη τον θεμέλιο λίθο, πάνω στον όποιο ήταν χαραγμένη η επιγραφή: «ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΘΕΟΝ ».

Έπειτα από ένα χρόνο περίπου, στα τέλη Μαρτίου 1829 το κτίριο είναι έτοιμο, με τις δαπάνες να έχουν φτάσει τα 55.371 γρόσια (300.000 φράγκα), εκ των οποίων μεγάλο μέρος ήταν συνεισφορές φιλελλήνων και Ελλήνων του εξωτερικού, ενώ το υπόλοιπο δόθηκε από το εθνικό ταμείο, τον ίδιο τον Καποδίστρια και τον Εϋνάρδο. Ο Καποδίστριας ήλπιζε να βρει έναν μόνιμο πόρο συντήρησης του Ορφανοτροφείου και αυτό θέλησε να το πετύχει μέσω της φορολογίας της περιουσίας της εκκλησίας. Μόνο που αυτό δεν επέφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα μιας και ήταν πολύ δύσκολο εκείνη την περίοδο να καταγραφεί η περιουσία που είχε στην διάθεση της η εκκλησία.

Στις 6 Απριλίου 1829 έγιναν τα επίσημα εγκαίνια με λαμπρότητα και παρουσία πολλών επιφανών προσωπικοτήτων. Στο Ορφανοτροφείο ήδη από τις 9 Μαρτίου είχαν φτάσει τα 66 πρώτα παιδιά, και αμέσως την επόμενη κατέφθασαν και τα υπόλοιπα 166 από τον Πόρο. Μέχρι το τέλος του Μαρτίου ήρθαν από το Ναύπλιο 250 παιδιά. Συνολικός αριθμός 476. Περίθαλψη είχαν και τα ορφανά προσφυγόπουλα από διάφορες σκλαβωμένες ελληνικές χώρες, τα παιδιά των στρατοπέδων καθώς και παιδιά που ήταν αιχμάλωτοι πολέμου.

Τον Μάιο του ίδιου έτους συντάσσεται η διοργάνωση του ιδρύματος και την επιστασία του, την αναλαμβάνει μια τριμελής επιτροπής που απαρτιζόταν από τον Βιάρο Καποδίστρια, τον ιεροδιάκονο Γρηγόριο Κωνσταντά και τον αρχιμανδρίτη Λεόντιο Καμπάνη. Βασική αρχή λειτουργίας, όπως αναφέρει ο Γρηγόριος Κωνσταντάς σε επιστολή του προς τον Κυβερνήτη, ήταν «η αρμονία όχι με τιμωρίες και βαρβαρότητες αλλά με την αρμονική σύμπραξη της φύσης, του κλίματος, του είδους της πολιτείας του κοινωνικού περιβάλλοντος και φυσικά των δασκάλων».

Στις 21 Οκτωβρίου 1829, ο Ανδρέας Μουστοξύδης, διορίζεται αντικαταστάτης στην θέση του Βιάρου Καποδίστρια, δηλαδή Πρόεδρος της επί του Ορφανοτροφείου Επιτροπής, Διευθυντής και Έφορος του Εθνικού Μουσείου και Διευθυντής του Εθνικού Τυπογραφείου, με τα αντίστοιχα ψηφίσματα να δημοσιεύονται στην «Γενική

Εφημερίδα της Ελλάδος». Κατά την διάρκεια της θητείας του, κατάφερε μέσω της ενασχόλησης του σε διάφορους τομείς να δημιουργήσει ένα οργανωμένο κέντρο με έντονη δραστηριότητα.

Εντός του Ορφανοτροφείου λειτούργησαν το αλληλοδιδασκτικό σχολείο με «τρεις κλάσεις των ελληνικών μαθημάτων» με το περιεχόμενο του να προσανατολίζεται προς την ελληνοχριστιανική παράδοση και το Ελληνικό ή Προκαταρτικό ή Πρότυπο Σχολείο. Πέρα από την βασική εκπαίδευση, λειτούργησαν τα εργαστήρια της βιβλιοδετικής, της ραπτικής, της ξυλουργικής, της τορνευτικής, της πλεκτικής και του τυπογραφείου, για όσους ενδιαφέρονταν να μνηθούν σε κάποια χειρονακτική τέχνη. Ιδρύθηκε η πρώτη νεανική χορωδία και ορχήστρα πρόδρομοι του σημερινού Εθνικού Ωδείου.

Στα τέλη του 1830 ο αριθμός των παιδιών ήταν 450, εκ των οποίων τα 300 παρακολουθούσαν την αλληλοδιδασκτική μέθοδο και την αρχαία ελληνική, 40 την αριθμητική, 30 την ιχνογραφία, 32 την εκκλησιαστική μουσική και όλα μαζί την Ιερά Κατήχηση και την γυμναστική.

Πέρα όμως από την μόρφωση των τροφίμων και την λειτουργία σχολείων στο κτίριο, δημιουργήθηκε η πρώτη βιβλιοθήκη με συγκέντρωση παλιών χειρόγραφων και βιβλίων από δωρεές των Νεοφώτιστου Δούκα, Αδαμάντιου Κοραή, Νικηφόρου Ζωσιμά και ομογενών του εξωτερικού με το σύνολο να φτάνει τους 1018 τόμους. Σε ειδική αίθουσα που υπήρχε μέσα στην Βιβλιοθήκη, φυλάσσονταν αγγεία, ειδώλια, λυχνάρια και πήλινα σκεύη από ανασκαφές. Ως προσωρινό Μουσείο χρησιμοποιήθηκαν οι δύο μεγάλες στοές δεξιά και αριστερά της εκκλησίας, με αρχαιολογικά ευρήματα, επιγραφές, αγάλματα, ανάγλυφα και αγγεία. Επίσης ο γάλλος γεωλόγος Virlet δώρισε μια μικρή γεωλογική και ορυκτολογική συλλογή.

Στο Τυπογραφείο εκδίδονταν εφημερίδες ελληνικές όπως η «Γενική Εφημερίδα της Ελλάδος» και η «Αιγιναία» και γαλλικές όπως η «L'abeille grecue» και η «Courrier de la Grece», για την ενημέρωση των ευρωπαίων. Η «Αιγιναία» ήταν το 1^ο επιστημονικοφιλολογικό περιοδικό της Ελλάδας, που κάλυπτε πληθώρα θεμάτων όπως, η παιδεία, η φιλολογία, η θεολογία, η ιστορία, η αρχαιολογία, η φυσική, η οικονομία, η ιατρική, η βιομηχανία, η γεωργία, η κτηνοτροφία κ.α.

Το εργατικό δυναμικό, που στελέχωσε την λειτουργία του κτιρίου, ειδικά καταρτιζόμενο και χωρίζονταν στις εξής κατηγορίες. Το Προσωπικό που αποτελούταν από ένα γενικό επιστάτη και δύο με τέσσερις επιστάτες για την ευθύνη των παιδιών. Το Εκπαιδευτικό από έναν αλληλοδιδασκτικό δάσκαλο, δύο της ελληνικής γλώσσας, έναν της αριθμητικής, ένας της γυμναστικής, ένας της Ιεράς Κατήχησης, έναν της ευρωπαϊκής μουσικής, ένα της ζωγραφικής, έναν εφημέριο που λειτουργούσε τις εορτές και τις Κυριακές και εξομολογούσε τα παιδιά, έναν γιατρό, δύο νοσοκόμους και οκτώ υπηρέτες που βρίσκονταν στην διάθεση των νοσοκόμων. Το Διοικητικό από έναν οικονόμο, ένα γραμματέα και έναν φροντιστή για τις αγορές και τις ανάγκες του ιδρύματος. Το Βοηθητικό από δύο αποθηκάριους, τρεις αρτοποιούς, δύο μαγείρους, τρεις τραπεζάριους, ένα κηπουρό, ένα θυρωρό, έναν ματιοφύλακα και οκτώ πλύστρες. Σε μεταγενέστερες περιγραφές μαθαίνουμε πως στο ημιυπόγειο που χρησιμοποιούταν ως αποθηκευτικός χώρος, ξυλαποθήκη, μαγειρεία, πλυσταριό, απόπατοι και χώροι υγιεινής.

Ύστερα από την δολοφονία του Καποδίστρια, τον Απρίλιο του 1832 τα λειτουργικά και οικονομικά προβλήματα αυξήθηκαν με αποτέλεσμα ο Ανδρέας Μουστοξύδης να παραιτηθεί και την διεύθυνση του ιδρύματος την αναλαμβάνει ο Λ. Δεσύλλας, ενώ την επιστασία του μουσείου ο ζωγράφος Αθανάσιος Ιατρίδης.

Στις 23 Οκτωβρίου 1833, εκδίδεται διάταγμα περί διοργανισμού του εν Αιγίνη Ορφανοτροφείου. Σταδιακά ο αριθμός των παιδιών μειώνεται στα 100, ενώ παράλληλα ο σκοπός του ιδρύματος αλλάζει, παίρνοντας την μορφή «φιλανθρωπικού καταστήματος». Επίσης η αδυναμία πληρωμής των υπαλλήλων και η μη ανταπόκριση στα χρέη των πιστωτών, πρόσθεσαν επιπλέον προβλήματα στην διοίκηση του ιδρύματος. Ο Δεσύλλας παραιτείται και στην θέση του διορίζεται ο Γεώργιος Καραμάνος, του οποίου η θητεία δεν διήρκησε για αρκετό χρονικό διάστημα, αφού η δραματική αύξηση των προβλημάτων οδήγησαν στο να κλείσει οριστικά το Ορφανοτροφείο, τον Ιούνιο του 1834, με μόλις 15 τροφίμους.

Έπειτα για τρία χρόνια, μέχρι το 1837 εγκαταστάθηκε η Σχολή Ευελπίδων, ενώ στο κτίριο έγιναν ελάχιστες μετατροπές. Παράλληλα από το 1835 μεταφέρεται το Μουσείο και η Βιβλιοθήκη.

Τα επόμενα τέσσερα χρόνια από το 1837 μέχρι το 1841 το κτίριο παραμένει κενό ενώ το 1841 εγκαταστάθηκε για λίγο το λοιμοκαθακτήριο, και έπειτα για άλλα εννιά

χρόνια εγκαταλείπεται μέχρι το 1860. Μόνο κατά τους θερινούς μήνες το κτίριο έπαιρνε ζωή αφού οι ευρύχωροι χώροι του νοικιάζονταν σε παραθεριστές, πληροφορία που αντλούμε από Δανούς περιηγητές που επισκέφθηκαν το νησί.

Την χρονική περίοδο από το 1860 ως και το 1866 μετατρέπεται σε φρενοκομείο, ενώ από το 1866 μέχρι και το 1869 φιλοξενεί πρόσφυγες από την Κρήτη. Και πάλι για τα επόμενα έντεκα χρόνια το κτίριο ερημώνεται μέχρι την τελευταία μετατροπή του σε φυλακές πολιτικών και όχι μόνο κρατουμένων από το 1880 ως το 1985.

Αυτή η τελευταία μετατροπή, επέφερε την ανάγκη για άμεσες επεμβάσεις ώστε ο χώρος να γίνει κατάλληλος για να φιλοξενήσει τους κρατούμενους. Στο αρχικό κτίριο προστέθηκαν καινούργια τμήματα και έγινε διαχωρισμός στα ήδη υπάρχον σε πτέρυγες, έτσι που θα βοηθούσαν στην καλύτερη λειτουργία των φυλακών. Εξωτερικά του κτιρίου, στις τέσσερις γωνίες, προστέθηκαν τέσσερα φυλάκια τα οποία χρησιμοποιούσαν οι φύλακες ώστε να παρακολουθούν τους κρατούμενους, αλλά και για να εποπτεύουν την κίνηση στον περίγυρο του κτιρίου. Εκεί φιλοξενήθηκαν πολιτικοί κρατούμενοι από τέσσερις περιόδους. Από την Κυβέρνηση Πάγκαλου το 1925, την Κυβέρνηση Μεταξά το 1936, από τον Εμφύλιο μέχρι το 1950 και από την Χούντα μέχρι το 1974.

Οι φυλακές της Αίγινας, ονομασία που παραμένει μέχρι και σήμερα, ήταν μια οργανωμένη κοινότητα.

Σημαντικές πληροφορίες αντλούμε από την πρώτη επίσκεψη του M. G.Colladon από την Αντιπροσωπεία του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού στην Ελλάδα. Ο δρ του M. G.Colladon επισκέφτηκε τις Φυλακές της Αίγινας, στις 4 και 5 Μαΐου 1951 και κατέγραψε αναλυτικά σε τομείς την διάταξη του κτιρίου και την καθημερινότητα των κρατουμένων.

Στην αναφορά του, τα πρώτα στοιχεία που δίνει ονομαστικά αφορούν τη προϊστάμενη αρχή όπου είναι το Βασιλικό Υπουργείο Δικαιοσύνης, το διευθυντή τον κ. Νικόλαο Τουρνά, τον γιατρό κ. Γεώργιο Ξυδέα και για την οδοντίατρο δ. Τασία Ηρειώτου. Έπειτα αναφέρει τον αριθμό των κρατουμένων ο οποίος φτάνει τους 771, ενώ η χωρητικότητα των φυλακών φτάνει μόλις τους 600. Η ανάλυση των ποινών των κρατουμένων έχει ως εξής:

405	Καταδικασθέντες σε θανατική ποινή
274	Καταδικασθέντες σε ισόβια κάθειρξη
79	Καταδικασθέντες σε κάθειρξη 10-20 έτη
8	Καταδικασθέντες σε φυλάκιση 5-10 έτη
3	Καταδικασθέντες σε φυλάκιση 3-5 έτη
2	Ύποπτοι Εγκλήματος
Σύνολο 771	

Πίνακας 1: Ανάλυση ποινών των κρατουμένων, το 1951 (πηγή: M. G. Colladon).

Οι πολιτικοί κρατούμενοι αποτελούσαν την πλειοψηφία ενώ δεν υπήρχαν κρατούμενοι κάτω των 21 χρόνων. Το καθεστώς ήταν ίδιο για όλους, δίχως καμία εξαίρεση.

Το κτίριο ήταν χωρισμένο σε πέντε πανομοιότυπα μπλοκ (πτέρυγες), ενώ ήταν απομονωμένα με ψηλούς τοίχους. Κάθε ακτίνα περιείχε 10 κοιτώνες ο ένας δίπλα στον άλλο, πλυσταριά, αφοδευτήρια και ένα πηγάδι. Κάθε κοιτώνας διέθετε δυο παράθυρα για φωτισμό και αερισμό και το ύψος της οροφής έφτανε τα 4,5 μέτρα. Οι κοιτώνες ξεπερνούσαν κατά πολύ τον ανώτερο βαθμό πληρότητας. Οι κρατούμενοι κοιμόντουσαν σε κρεβάτια εκστρατείας ενώ κάποιοι στο πάτωμα πάνω σε κουβέρτες. Υπήρχε ηλεκτρικό ρεύμα για την νύχτα, όμως δεν υπήρχε κεντρική θέρμανση ούτε προστασία από τυχόν καταστροφές.

Η υγιεινή στις φυλακές αποτελούταν, σε κάθε αυλή, από μία τσιμεντένια σκάφη μήκους περίπου 5 μέτρων για την προσωπική καθαριότητα και τρεις μικρές σκάφες για το πλύσιμο των εσωρούχων. Η χρήση του σαπουνιού ήταν 256-320 γραμμάρια ανά μήνα. Τα αφοδευτήρια σε κάθε ακτίνα ήταν εγκατεστημένα σε ξεχωριστό κτίσμα και εμπεριείχαν 4 σκεύη αφόδευσης. Το πλυσταριό διέθετε 8 σκάφες, ενώ μια ομάδα κρατουμένων αναλάμβανε τη πλύση των ρούχων. Στα υπόλοιπα κτίσματα αναφέρεται πως η καθαριότητα ήταν αξιοσημείωτη.

Σε ξεχωριστό κτίριο υπήρχαν οι εγκαταστάσεις των κουζινών, όπου και εκεί διέθεταν πλυσταριό, αρτοποιείο και μία αποθήκη. Σε κάθε κρατούμενο αντιστοιχούσαν 448 γραμμάρια ψωμί ημερησίως. Η καθημερινή μερίδα διατροφής οριζόταν όπως και στις άλλες φυλακές από το υπουργικό διάταγμα. Όσοι κρατούμενοι είχαν επιβαρυσμένη υγεία λάμβαναν και συμπληρωματική μερίδα.

Στο τομέα του ρουχισμού ο Colladon αναφέρει πως η κατάσταση δεν ήταν καθόλου ικανοποιητική. Υπήρχαν σοβαρές ελλείψεις σε εσώρουχα και παπούτσια.

Η ιατρική περίθαλψη βασιζόταν στον γιατρό Γεώργιο Ξυδέα, ο οποίος ήταν ήδη 25 χρόνια γιατρός στις φυλακές από την ημέρα που έγινε η αναφορά του Colladon και αναλάμβανε όλα τα ιατρικά περιστατικά και την τήρηση αρχείου. Η πλαισίωση του γιατρού αποτελούταν από έναν επαγγελματία νοσοκόμο, δημόσιο υπάλληλο και δύο βοηθούς νοσοκόμους, που είναι κρατούμενοι. Το αναρρωτήριο ήταν σε πολύ καλύτερη κατάσταση από τα υπόλοιπα δωμάτια, απέπνεε τάξη, καθαριότητα και οργάνωση. Περιείχε 15 κρεβάτια, που είχαν ένα στρώμα, δύο σεντόνια, ένα μαξιλάρι και τρεις κουβέρτες. Δίπλα από το αναρρωτήριο υπήρχε ξεχωριστά λουτρό και τουαλέτα και μια λινόθηκη. Στο χώρο εξέτασης των ασθενών υπήρχε ένα ντουλάπι με τακτοποιημένα φάρμακα και ιατρικά εργαλεία. Έλλειψη σε ιατρικό υλικό δεν υπήρχε.

Ακόμα υπήρχε η διπλωματούχος οδοντίατρος, η οποία επισκεπτόταν τους κρατούμενους για δωρεάν εξέταση τέσσερις φορές την εβδομάδα.

Η εργασία από τους κρατούμενους δεν ήταν υποχρεωτική. Ένας μεγάλος αριθμός όμως απασχολούταν από τις υπηρεσίες της φυλακής, ως μάγειρες, αρτοποιοί, ξυλουργοί, κουρείς, ράφτες, υποδηματοποιοί, καθαριστές κλπ. Το εργατικό αυτό δυναμικό αμειβόταν όπως όριζε ο κανονισμός, δηλαδή ότι κάθε ημέρα εργασίας θα αντιστοιχούσε σε μείωση της ποινής κατά 1 και ½ μέρες. Επίσης υπήρχαν πολλοί χειροτέχνες, οι οποίοι κατασκεύαζαν αντικείμενα από ξύλα, εργόχειρα από ψάθα, διακοσμητικά είδη και παιχνίδια. Το κτίριο ακόμα, διέθετε τρία εργαστήρια, ξυλουργικής, όπου κατασκεύαζαν έπιπλα, ραπτικής με 15 ράφτες και υποδηματοποιίας με 15 τσαγκάρηδες. Υπολογιζόταν πως 175 κρατούμενοι είχαν κάποια απασχόληση.

Καθώς το κτίριο εξ αρχής διέθετε εκκλησία κάθε Κυριακή τελούταν η λειτουργία από ένα παπά, ο οποίος επισκεπτόταν τις φυλακές καθημερινά για να δίνει μαθήματα κατήχησης, να διαβάσει θρησκευτικά κείμενα στους κρατούμενους και να ασχοληθεί με την πνευματική τους ζωή.

Ο ελεύθερος χρόνος περιοριζόταν στις αυλές των κάθε πτερύγων, ενώ χρήση γινόταν από τις 7:00 ως τις 12:00 και από τις 15:30 ως τις 19:00. Κοινόι χώροι ήταν ο κλειστός κινηματογράφος και η βιβλιοθήκη όπου οι κρατούμενοι περνούσαν τον χρόνο τους.

Το επισκεπτήριο για τους συγγενείς των κρατουμένων είχε οριστεί τρεις σταθερές ημέρες. Οι συνήγοροι μπορούσαν να επισκέπτονται τους πελάτες τους καθημερινά.

Στο τέλος της αναφοράς του ο Colladon προτείνει να δημιουργηθεί ένα εργαστήριο όπου να μαζεύονται τα έργα που φιλοτεχνούσαν οι κρατούμενοι. Από προφορικές μαρτυρίες μαθαίνουμε πως όταν γιόρταζε η εκκλησία του Σωτήρα της Ελλάδος, στις 6 Αυγούστου και πήγαινε ο κόσμος στην λειτουργία και οι κρατούμενοι πωλούσαν τα έργα τους.

Μετά την απομάκρυνση και του τελευταίου κρατούμενου το κτίριο εγκαταλείφθηκε. Η ιστορικός Γωγώ Κουλικούρδη μαζί με κάτοικους του νησιού μπήκαν στο κτίριο και μάζεψαν το αρχείο των Φυλακών και ότι έγγραφα είχαν αφήσει πίσω οι αρμόδιοι των Φυλακών. Το αρχείο αυτό αποτελείται από βιβλία με ονόματα κρατούμενων, βιβλία για την σίτιση τους, βιβλία παραλαβής, δέματα κλειστά με φύλλα από την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και άλλα έγγραφα που δεν είχαν ανοιχτεί και βιβλία που είχαν οι κρατούμενοι στην βιβλιοθήκη της Φυλακής. Όλο αυτό το αρχείο μαζεύτηκε και φυλάχτηκε στο ισόγειο του Κυβερνείου της Αίγινας και σήμερα αποτελεί σημαντικό κομμάτι του Ιστορικού Αρχείου της Αίγινας.

Κατά καιρούς διεξάγονταν ποικίλες δραστηριότητες όπως θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές βραδιές, συναυλίες από μικρά συγκροτήματα σε διάφορα δωμάτια του κτιρίου. Και από το 1990 μέχρι το 1999 εγκαταστάθηκε το Ελληνικό Κέντρο Περίθαλψης Άγριων Ζώων (ΕΚΠΑΖ). Όταν το ΕΚΠΑΖ βρήκε δικό του χώρο στην Παχιά Ράχη της Αίγινας το κτίριο κρίθηκε διατηρητέο από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Σημαντική παρακαταθήκη για τις Φυλακές της Αίγινας αποτελεί η ελληνική ταινία του ηθοποιού και σκηνοθέτη Τάκη Σπυριδάκη με τίτλο «Ο Κήπος του Θεού» το 1994, με σκηνές να έχουν γυριστεί εντός του κτιρίου. Επίσης έχουν γραφεί πολλά βιβλία και τραγούδια με αναφορές στις Φυλακές.

Χρονολογικός Πίνακας:

1829-1834	Ορφανοτροφείο
1834-1837	Σχολή Ευελπίδων
1837-1841	Κενό Το Κτίριο
1841	Λοιμοκαθακτήριο (για λίγο)
1841-1860	Κενό Το Κτίριο
1860-1866	Φρενοκομείο
1866-1869	Πρόσφυγες Από Την Κρήτη
1869-1880	Κενό Το Κτίριο
1880-1985	Φυλακές Πολιτικών Κρατουμένων
1990-1999	Ελληνικό Κέντρο Περιθαλψης Αγριων Ζώων (ΕΚΠΑΖ)

Πίνακας 2: Χρονολογικός πίνακας χρήσεων του κτιρίου.

Χάρτης 2: Δορυφορικός Χάρτης Τοποθεσίας του Κτιρίου.

3.3: Χαρακτηριστικά Κτιρίου

Η τοποθεσία του κτιρίου βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της πόλης και καταλαμβάνει έκταση είκοσι στρεμμάτων περίπου. Είναι ένα ορθογώνιο παραλληλόγραμμο κτίσμα που οργανώνεται γύρω από μία κλειστή εσωτερική αυλή. Καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του οικοπέδου με τις εξωτερικές διαστάσεις του να είναι 140x80 μ. και τις εσωτερικές 58x33 μ. Χαρακτηρίζεται από αυστηρή συμμετρία στις όψεις του και την κάτοψη του. Είναι εμφανείς οι Νόμοι της Συμμετρίας, ενώ γίνεται μετρημένη χρήση μορφολογικών στοιχείων. Οι όγκοι είναι καθαροί με έντονο το στοιχείο της ακολουθίας της μορφής και υπάρχει σεβασμός προς την κλίμακα.

Στο κέντρο της νοτιοδυτικής πλευράς βρίσκεται η Κεντρική Είσοδος με την ακόλουθη επιγραφή. «Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΤΟΔΕ ΑΝΗΓΕΙΡΕΝ ΕΝ ΕΤΕΙ ΧΗΗΗΗΔΔΠΙΙΙ».

Αξονικά απέναντι της εισόδου βρίσκεται ο μικρός ναός του Σωτήρος της Ελλάδος Θεού με την επιγραφή «ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΘΕΟΝ». Μία μικρή μονόκλιτη βασιλική με διαστάσεις 10x8 μέτρα, που εντάσσεται αρμονικά με το υπόλοιπο κτίριο. Η εκκλησία έχει δύο εισόδους, η πρώτη βρίσκεται στην εσωτερική αυλή και η δεύτερη στον εξωτερικό προαύλιο χώρο στην πίσω όψη του κτιρίου. Εσωτερικά δεξιά και αριστερά υπάρχουν δύο στοές, οι εξωνάρθηκες, όπου χρησιμοποιήθηκαν για να στεγαστεί το πρώτο Αρχαιολογικό Μουσείο.

Λόγω της κλίσης του εδάφους η μισή νοτιοδυτική πλευρά και η βορειοδυτική πτέρυγα έχουν όροφο και ημιυπόγειο. Το ημιυπόγειο φωτιζόταν τόσο από την εξωτερική πλευρά όσο και από την εσωτερική μέσω μιας τάφρου (court anglaise). Η επικοινωνία του με τον πρώτο όροφο ήταν εξωτερική. Στο υπόγειο υπήρχαν είκοσι θάλαμοι που επικοινωνούσαν με την τάφρο, ενώ ο τελευταίος θάλαμος της βορειοδυτικής πτέρυγας που πιθανόν να λειτουργούσε ως πυραποθήκη είχε και δεύτερη εξωτερική θύρα.

Υπάρχουν δύο τύποι πλαισίων στα παράθυρα που περιβάλλουν το κτίριο. Ο ένας είναι με αέτωμα και ο άλλος χωρίς. Στην πράξη οι τύποι πηγαίνουν με εναλλαγές και αυτό

πιθανότατα να υπήρχε και εσωτερικά. Στο υπόγειο τα παράθυρα έχουν διαστάσεις πλάτος 0,60 και 1,05 και μοιάζουν περισσότερο με φεγγίτες.

Για την αρχική κατασκευή του χρησιμοποιήθηκαν κατεργασμένοι και λαξευμένοι κυβόλιθοι. Υπάρχουν ζώνες κεραμικών στοιχείων και στα παράθυρα έγινε η χρήση πωρόλιθων. Η στέγη είναι ξύλινη με κάλυψη από σειρές κεραμιδιών. Οι μεταγενέστερες μετατροπές, που δέχτηκε το κτίριο με την εγκατάσταση της Σχολής Ευελπίδων και την χρήση του ως φυλακές με τη διαίρεση πτερύγων έχουν αλλοιώσει σημαντικά την αρχική μορφή του οικοδομήματος. Υπήρχαν εσωτερικοί χώροι για την χωροφυλακή και τέσσερα εξωτερικά φυλάκια για την επίβλεψη των κρατουμένων. Τα κονιάματα που χρησιμοποιήθηκαν στις κατά καιρούς επεμβάσεις ήταν πηλός, ασβέστης, αδράνη και τσιμέντο.

Διακριτά είναι τα γνωρίσματα του κλασικισμού. Ακολουθεί την τυπολογία ανάλογων κτιρίων με παρόμοιες λειτουργίες στον ευρωπαϊκό χώρο και στην Ανατολή. Δίκαια χαρακτηρίζεται το μεγαλύτερο αρχιτεκτονικό έργο της καποδιστριακής περιόδου. Αποτελεί λαμπρό δείγμα συνάντησης της ελληνικής αρχιτεκτονικής παράδοσης και ενός πρώιμου ρομαντικού κλασικισμού.

3.4: Δημοσιευμένες Προτάσεις Αποκατάστασης και Επανάχρησης του Κτιρίου

Με την πάροδο των χρόνων, πολλές απόψεις και γνώμες έχουν ειπωθεί ανεπίσημα για την χρήση του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου. Μέχρι και σήμερα όμως, θα λέγαμε πως δύο είναι οι κύριες προτάσεις που έχουν δημοσιευθεί, έχοντας μελετήσει και τεκμηριώσει την περίπτωση αποκατάστασης και χρήσης εκ νέου του κτιρίου.

3.4.1: Αποκατάσταση του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου και Μετατροπή του σε «Διαχρονικό Μουσείο»

Το 1995, το ΚΑΣ²³ εγκρίνει το κτιριολογικό πρόγραμμα για την δημιουργία ενός «Διαχρονικού Μουσείου». Την αρχιτεκτονική μελέτη αναλαμβάνει το γραφείο Δοξιάδη σύμβουλοι για ανάπτυξη και οικιστική Α.Ε. και η ΚΑΠΑ Α.Ε. με αρχιτέκτονες και συνεργάτες σύμβουλους μηχανικούς τους, Χαρίδημο και Χρίστος Καπαρελιώτη, υπό την επίβλεψη του Τμήματος Διεύθυνσης Μελετών και Εκτέλεσης Έργων Μουσείων και Πολιτιστικών Κτιρίων του Υπουργείου Πολιτισμού. Ειδικοί σύμβουλοι ορίζονται η αρχιτέκτων-μουσειολόγος Σοφία Χουρμούζη-Ξενοπούλου και η αρχιτέκτων Ελένη Χατζηνικολάου.

Η μελέτη προτείνει την αποκατάσταση του κελύφους του κτιρίου τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Προβλέπεται η αποκατάσταση της στοάς της παλαιάς εισόδου, των στοών εκατέρωθεν του ναού. Επίσης οι σιδεριές ασφαλείας των παραθύρων, οι οποίες χρονολογούνται από την περίοδο της χρήσης του κτιρίου ως φρενοκομείο, αποκαθίστανται για την ασφάλεια του Μουσείου. Ακόμα η επανακατασκευή της τάφρου και των γεφυρών που υπήρχαν για την επικοινωνία των χώρων του υπογείου.

Τέλος διατηρείται η πορεία προς το Πειθαρχείο και του χώρου του ονομαζόμενου «Γολγοθά», δηλαδή του χώρου που συγκεντρώνονταν οι φυλακισμένοι πριν από την εκτέλεση, η οποία δεν γινόταν ποτέ εντός του κτιρίου. Η πορεία αυτή τονίζεται με τον άξονα από τις ακτίνες των κελιών, μέσω των μεταλλικών κλωβών με τις βαριές πόρτες και τη διέλευση μέσα από το αναρρωτήριο και το Πειθαρχείο προς το Γολγοθά. Όλα τα ανωτέρω κτίρια και κτίσματα διατηρούνται καθώς και το

²³ Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο

επισκεπτήριο των φυλακών που λόγω του εξαιρετικά μικρού του μεγέθους λειτουργούσε ως χώρος ταπείνωσης και σύνθλιψης της προσωπικότητας των εγκλείστων και των επισκεπτών.

Στόχος είναι η αρμονική ένταξη της νέας χρήσης δηλαδή αυτής του θεσμοποιημένου Διαχρονικού Μουσείου κάτι που αποτέλεσε ιδιαίτερο πρόβλημα αφού το αποτέλεσμα θα πρέπει να συμπυκνώνει και να συνθέτει ένα νέο περιεχόμενο (το Νέο Μουσείο) με την ήδη διαμορφωμένη κατάσταση (το σημερινό κτίριο-Μουσείο).

Στους χώρους του Μουσείου θα λειτουργούν ως μόνιμοι εκθεσιακοί χώροι, Αρχαιολογικό Μουσείο με επτά αίθουσες, που θα περιέχουν αγγεία, πίθους, γλυπτά, αρχιτεκτονικά μέλη, επιγραφές κ.α. από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι τους Ρωμαϊκούς χρόνους. Ακόμα εκθέματα από το πρώτο Αρχαιολογικό Μουσείο που έχουν παραμείνει στην Αίγινα και τα εκμαγεία των γλυπτών των αετωμάτων του Ναού της Αφαίας που βρίσκονται στην γλυπτοθήκη του Μονάχου. Το Βυζαντινό Μουσείο, με τοιχογραφίες γλυπτά, ψηφιδωτά και αντικείμενα από ανασκαφές.

Το Μουσείο Νεότερου Πολιτισμού, με εκθέματα από το Ορφανοτροφείο, τους οικισμούς, τη πολεοδομική και αρχιτεκτονική εξέλιξη, τα εκπαιδευτήρια και την εκπαίδευση, το τύπο, την οικονομική οργάνωση, τη κοινωνική ζωή, τις τέχνες και τα γράμματα. Το Αρχείο Ιωάννη Καποδίστρια και το Μουσείο Φυλακών με στοιχεία από τα κτίσματα, αντικείμενα και αρχεία της περιόδου λειτουργίας του κτιρίου ως φυλακές.

Επιπλέον, θα υπάρχουν χώροι για εξυπηρέτηση των επισκεπτών, όπως το εκδοτήριο των εισιτηρίων, το κατάστημα όπως ο επισκέπτης θα μπορεί να αγοράσει αναμνηστικά αντικείμενα και αντίγραφα των εκθεμάτων, το αναψυκτήριο, οι χώροι υγιεινής, ο χώρος πρώτων βοηθειών και οι αίθουσες πολιτιστικών εκδηλώσεων και περιοδικών εκθέσεων.

Ο υπαίθριος χώρος θα διαμορφωθεί για υπαίθριες εκδηλώσεις, ενώ θα γίνει δενδροφύτευση από την τοπική χλωρίδα. Επίσης δύο δάφνες του Απόλλωνα θα σηματοδοτούν την είσοδο στο Αρχαιολογικό Μουσείο και δύο κυπαρίσσια την είσοδο της εκκλησίας.

3.4.2: Μετατροπή του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου σε «Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών»

Τον Ιούνιο του 2014, οι φοιτήτριες Παναγιώτα Γεννίτσαρη και Ειρήνη Σαΐτη του Τμήματος Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτιρίων της Πάτρας παρουσίασαν την πτυχιακή τους εργασία με θέμα την «Μελέτη Επανάχρησης του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου στην Αίγινα. Μνήμη και Τέχνη στο πρώτο δημόσιο κτήριο της νεότερης Ελλάδος.»

Ως τρόπο επανάχρησης πρότειναν την λειτουργία Σχολής Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών με ξενώνες για τη φιλοξενία σπουδαστών από διάφορες χώρες και εργαστήρια ζωγραφικής, γλυπτικής, κεραμικής, υφαντουργίας κ.α.. Παράλληλα θα λειτουργούν χώροι ως εκθετήρια με πωλητήρια και αίθουσες εκδηλώσεων που θα είναι επισκέψιμα από το κοινό, όπως επίσης και οι χώροι που έχουν κριθεί διατηρητέοι. Οι λειτουργικοί χώροι θα βασίζονται στη διαρρύθμιση που είχε το κτήριο την περίοδο που ήταν Ορφανοτροφείο.

Προτείνουν ως επεμβατικά στοιχεία την προσθήκη αμφιθεάτρου στην εσωτερική αυλή. Ακόμα τη διαμόρφωση μιας ημιυπαίθριας στοάς περιμετρικά στο εσωτερικό της αυλής με στόχο την δημιουργία ενός διαδρόμου κίνησης που εξυπηρετεί την πρόσβαση στις αίθουσες.

Για την ενοποίηση του εσωτερικού προαυλίου αναφέρουν την αφαίρεση των κτισμάτων της αυλής, που δεν έχουν κριθεί διατηρητέα. Ενώ η πλακόστρωση και η φύτευση του να γίνουν με τρόπο ώστε να τονίζουν την συμμετρία του κτιρίου.

Για τις αλλαγές στην αποκατάσταση και τη δημιουργία χώρων αναφέρουν την χρήση σύγχρονων υλικών όπως μεταλλικά φέροντα στοιχεία, γυψοσανίδα, γυαλί και κουφώματα αλουμινίου, με στόχο την αρμονική ένταξη τους στο ήδη κλασικό κτήριο.

Δεύτερο Μέρος

Κεφάλαιο Τέταρτο

4.1: Η Ένταξη της Νέας Χρήσης

Τα καποδιστριακά κτίρια της Αίγινας βρίσκονται στο κέντρο του νησιού. Σε αυτά ανήκουν με χρονολογική σειρά το Κυβερνείο (1803) παρόλο που υπήρχε πριν την έλευση του Καποδίστρια, το Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο (1828) και το Κεντρικό Σχολείο-Εϋνάρδειο (1830). Αποτελούν μέρος ενός συνόλου κτιρίων-μνημείων, που κτίστηκαν και διαμορφώθηκαν επί Ιωάννη Καποδίστρια και συνδέονται άμεσα και έμμεσα με την ίδρυση του σύγχρονου Ελληνικού Κράτους.

Σήμερα και τα τρία αυτά κτίρια, έχουν κριθεί διατηρητέα και έχουν παραχωρηθεί, το Κυβερνείο και το Κεντρικό Σχολείο στο Υπουργείο Παιδείας, ενώ το Ορφανοτροφείο στο Υπουργείο Πολιτισμού με σκοπό την αποκατάστασή τους. Το Κυβερνείο προορίζεται για την στέγαση του Ιστορικού Αρχείου της Αίγινας, το Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο για την μετατροπή του ως «Διαχρονικό Μουσείο» και το Κεντρικό Σχολείο-Εϋνάρδειο για την στέγαση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης. Παρόλο που οι μελέτες για την αποκατάστασή τους έχουν δημοσιευτεί εδώ και αρκετά χρόνια, οι εργασίες καθυστερούν με αποτέλεσμα να μην είναι επισκέψιμα για το κοινό.

Ήδη τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια πληθώρα άρθρων τόσο στις τοπικές εφημερίδες και στους τοπικούς διαδικτυακούς ιστότοπους όσο και στα διεθνή μέσα ενημέρωσης, που αναφέρονται στα συγκεκριμένα κτίρια, στην ιστορία τους και στο βασικό ερώτημα της καθυστέρησης της αποκατάστασής τους. Υπάρχει μια κινητοποίηση και ένα ενδιαφέρον από τους κατοίκους, για την «τύχη» των κτιρίων μιας και αποτελούν σημαντικό κομμάτι του νησιού και είναι ένας επιπλέον λόγος προσέλευσης περισσότερων επισκεπτών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την τοπική και οικονομική ανάπτυξη της Αίγινας, εφόσον βασίζεται κατά βάση στον τουρισμό.

Στα πλαίσια αναβάθμισης του πολεοδομικού ιστού, στο κέντρο της Αίγινας είναι αναγκαία η αποκατάσταση και διατήρηση των καποδιστριακών κτιρίων. Κύριος λόγος είναι πως αποτελούν πολιτιστική κληρονομιά του τόπου και μέσα από αυτό συνεπάγεται η ιστορική και κοινωνική αξία τους. Επίσης η τοπική κοινωνία, με την

ενεργό επανένταξη των κτιρίων, θα έρθει πιο κοντά στην πολιτισμική της ταυτότητα. Ενώ, όσο αφορά τους επισκέπτες, η μικρή απόσταση που υπάρχει μεταξύ τους και όπως προαναφέρθηκε η θέση τους είναι στο κέντρο της πόλης, συμβάλλει στην μη χρήση συγκοινωνίας για την άμεση πρόσβαση.

Το υπό μελέτη κτίριο, το Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο / Παλαιές Φυλακές, σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο, αφού οι εργασίες αποκατάστασης σταμάτησαν το 2009. Για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω η νέα χρήση που προτείνεται για το κτίριο είναι αυτής του «Καποδιστριακού Ιδρύματος», ένας πολυχώρος πολιτιστικής δραστηριότητας, με συγκέντρωση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και των δράσεων σε ένα κτίριο .

4.2: Αρχές Σχεδιασμού Πρότασης

Η παρουσίαση ενεργειών αποκατάστασης βασίζεται κατά κύριο λόγο στη διατήρηση και στην ανάδειξη των αξιών καθώς και στον εκσυγχρονισμό του κτιρίου με σκοπό την υποδοχή της νέα χρήσης. Κύριος στόχος είναι η ενεργός συμμετοχή και αναβίωση του κτιρίου στην ζωή της πόλης με βασική αρχή, τον σεβασμό στη ταυτότητα του.

Σημαντικό είναι μέσω των επεμβάσεων, να διατηρηθεί η φυσιογνωμία και η αυθεντικότητα του κτιρίου. Και σύμφωνα με αυτό, να έχει ως αποτέλεσμα την ανάδειξη των τυπολογικών και μορφολογικών χαρακτηριστικών του. Απαραίτητο είναι η όσο το δυνατό διατήρηση των αυθεντικών κατασκευών, υλικών και στοιχείων καθώς αποτελούν ιστορικές μαρτυρίες για την ευρύτερη περιοχή. Οι επεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν με τις σύγχρονες εγκαταστάσεις πρέπει να είναι διακριτικές και να εντάσσονται αρμονικά στον ήδη υπάρχον τύπο του κτιρίου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του σύγχρονου κτιριοδομικού κανονισμού θα πρέπει οι επεμβάσεις, να πληρούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για σωστή και ασφαλή λειτουργία, ενώ θα πρέπει να είναι ανατρέψιμες σε περίπτωση ανάγκης.

4.3: Περιγραφή Πρότασης

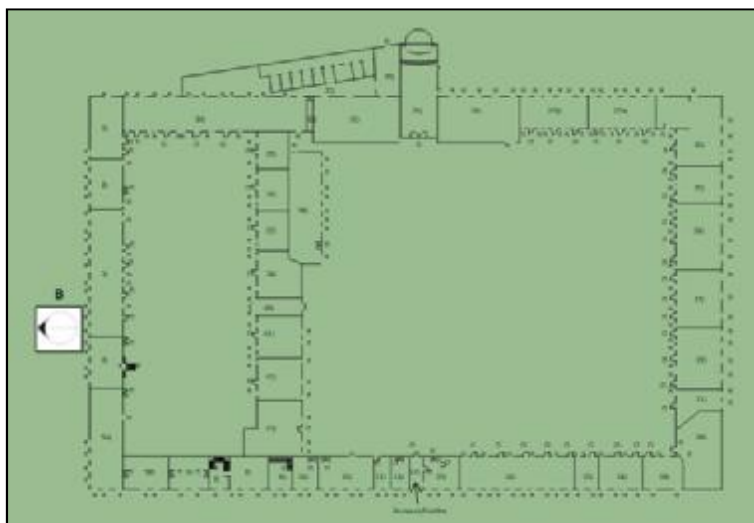
Η μελέτη αφορά την διατήρηση, ανάδειξη, αποκατάσταση και ανάδειξη του κτιρίου. Τα μεταγενέστερα τμήματα διατηρούνται και διαμορφώνονται κατάλληλα, με σκοπό την διευκόλυνση των νέων λειτουργιών. Αναγκαίες είναι κάποιες μετατροπές κυρίως στο εσωτερικό του κτιρίου για την διαρρύθμιση νέων χώρων. Η μορφολογία του κτιρίου παραμένει ως έχει.

Βασικό στοιχείο, είναι να παραμείνει η νέα προβλεπόμενη χρήση, στο πεδίο του πολιτισμού. Η μετατροπή του κτιρίου σε «Καποδιστριακό Ίδρυμα» έχει την βάση του σε δύο κύριους άξονες. Πρώτον την διάσωση του από τις φθορές στο πέρασμα του χρόνου και δεύτερον την δημιουργική εκμετάλλευση του προς όφελος της κοινωνίας. Με την ονομασία «Καποδιστριακό Ίδρυμα», εννοούμε ένα Πολυχώρο Πολιτισμού που θα συγκεντρώνει όλες τις πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις σε ένα χώρο ιστορικής και διαχρονικής σημασίας. Μιας και το κτίριο καταλαμβάνει μεγάλη έκταση και διαθέτει πολλούς χώρους, οι οποίοι μπορούν να αξιοποιηθούν ποικιλοτρόπως.

Για τις μετατροπές αυτές θα χρειαστούν κάποιες καθαιρέσεις των εσωτερικών κυρίων χώρων. Σε αυτό το κομμάτι βασιστήκαμε στις καθαιρέσεις που προτείνει το Υπουργείο Πολιτισμού στην πρόταση του.

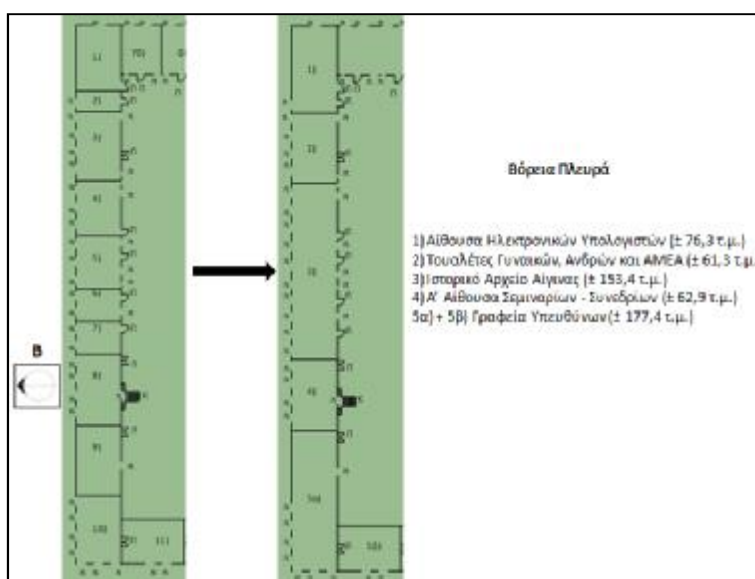
Η διάρθρωση των χώρων του «Καποδιστριακού Ιδρύματος» προτείνεται ως εξής.

4.3.1 Ισόγειο

Σχέδιο 1: Κάτοψη Ισογείου.

Βόρεια Πλευρά

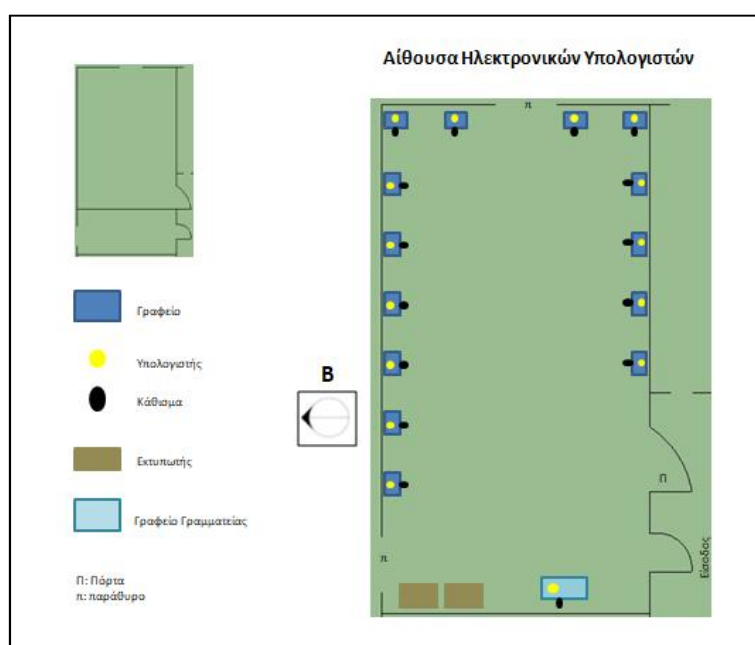
Σχέδιο 2: Κάτοψη Βόρειας Πλευράς.

Αίθουσα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (1)

Τα τελευταία είκοσι χρόνια, καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς, η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, έχει γίνει απαραίτητη στην ζωή μας. Μέσα από αυτούς υπάρχει η δυνατότητα επεξεργασίας τεραστίων όγκων δεδομένων σε

πολλούς τομείς, όπως στις Επιστήμες, στην Ιατρική, στην Εκπαίδευση, στη Δημόσια Διοίκηση, στις συγκοινωνίες, στα διάφορα επαγγέλματα κ.α.

Η πρώτη αίθουσα της βόρεια πλευράς θα μετατραπεί σε αίθουσα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και θα καταλαμβάνει 76,3 τ.μ.. Η αίθουσα θα είναι εξοπλισμένη με υπολογιστές, οι οποίοι θα έχουν εφοδιαστεί με προγράμματα και βάσεις δεδομένων για την διευκόλυνση των αναζητήσεων. Αυτό θα παρέχει την δυνατότητα σε ερευνητές, φοιτητές και γενικότερα σε όποιον επιθυμεί, να συνδεθεί στο διαδίκτυο και να αντλήσει πληροφορίες. Εκεί θα έχουν πρόσβαση και από την Βιβλιοθήκη και από το Ιστορικό Αρχείο.

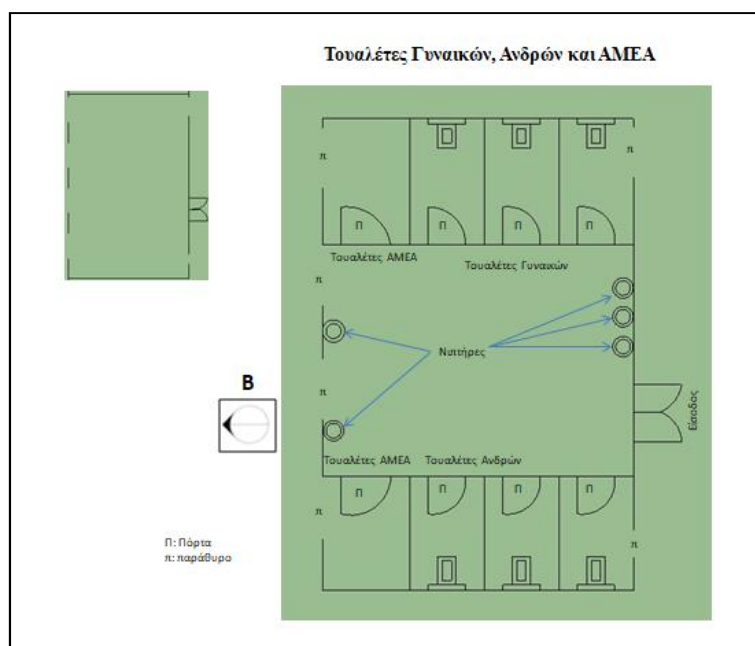

Σχέδιο 3: Κάτοψη Αίθουσας Ηλεκτρονικών Υπολογιστών.

Τουαλέτες Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ (2)

Η τουαλέτες που θα βρίσκονται στην βόρεια πλευρά του κτιρίου, δίπλα στην αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών θα καλύπτουν τις ανάγκες της Βιβλιοθήκης, της Αίθουσας Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, του Ιστορικού Αρχείου, των Αιθουσών των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και του Παιδότοπου.

Θα καταλαμβάνει 61,3 τ.μ., η είσοδος θα είναι κοινή και θα περιέχει τέσσερις γυναικείες τουαλέτες εκ των οποίων η μία θα είναι για άτομα με ειδικές ανάγκες και τέσσερις ανδρικές τουαλέτες εκ των οποίων η μία θα είναι για άτομα με ειδικές ανάγκες. Επίσης θα διαθέτει πέντε νιπτήρες περιμετρικά των τοίχων ενώ ο χώρος θα είναι ευρύχωρος για την εύκολη διακίνηση των ανθρώπων.

Σχέδιο 4: Κάτοψη Τουαλετών Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ.

Ιστορικό Αρχείο Αίγινας (3)

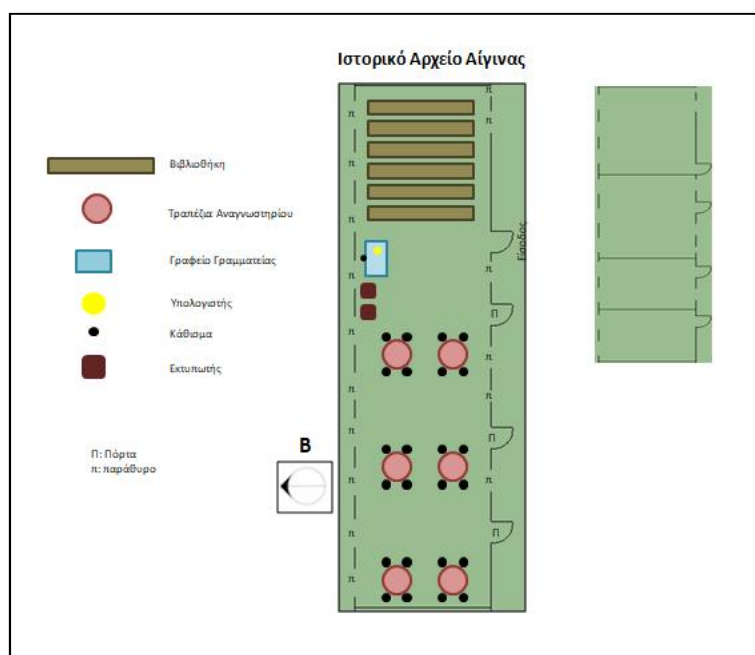
Το Ιστορικό Αρχείο ενός τόπου συμβάλει στην διάσωση, συγκέντρωση και ταξινόμηση του αρχειακού υλικού και με σκοπό την διάθεση του με ποικίλους τρόπους στο κοινό. Τα Τοπικά – Ιστορικά Αρχεία υπάγονται στα Γενικά Αρχεία του Ελληνικού Κράτους και αποτελούν την προσπάθεια συλλογής και αρχειοθέτησης του πολύτιμου αρχειακού υλικού που υπάρχει σε υπηρεσίες και φορείς.

Το Ιστορικό Αρχείο Αίγινας αποτελείται από όλο τον ιστορικό πλούτο του νησιού, από τις διάφορες κατά καιρούς υπηρεσίες του καθώς και κάποια -κειμήλια- έγγραφα ή γκραβούρες ή ζωγραφιές ή τοπογραφικά. Μέχρι και πριν από λίγα χρόνια το Αρχείο στεγαζόταν στο χώρο του Κυβερνείου. Το κτίριο όμως, παρουσίασε βλάβες και χρειάστηκε άμεση επισκευή με αποτέλεσμα το Αρχείο να μεταφερθεί και να

αποθηκευτεί στο υπόγειο του δημοτικού σχολείου του Βαθέως.²⁴ Από τότε μέχρι και σήμερα παραμένει ανενεργό χωρίς κάποια πληροφόρηση για πιθανή επαναλειτουργία του.

Η λειτουργία ενός Ιστορικού Αρχείου σε έναν τόπο είναι πολύ μεγάλης σημασίας και γίνεται αιτία επίσκεψης ανθρώπων υψηλού πνευματικού επιπέδου, δίνει την ευκαιρία οργάνωσης συνεδρίων, ημερίδων και διημερίδων και οργανωμένων επισκέψεων ομάδων φοιτητών και ερευνητών τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό.²⁵

Η τρίτη αίθουσα θα μετατραπεί σε χώρος στέγασης του Ιστορικού Αρχείου της Αίγινας. Ο χώρος θα καταλαμβάνει 153,4 τ.μ. και θα διαμορφωθεί έτσι ώστε να περιλαμβάνει το αρχείο και χώρο για αναγνωστήριο με σκοπό την εύκολη εξυπηρέτηση των ερευνητών.

Σχέδιο 5: Κάτοψη Ιστορικού Αρχείου Αίγινας.

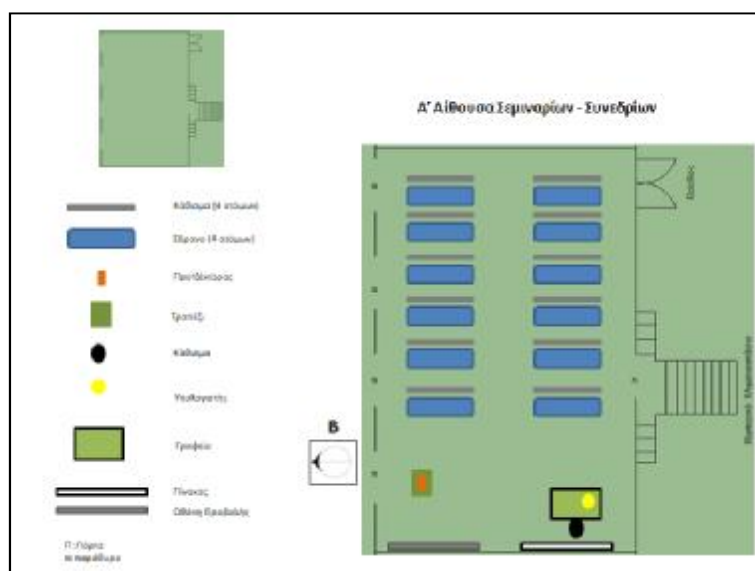
²⁴ <https://taeniko.wordpress.com/2013/07/29>

²⁵ <http://odosaeiginis.blogspot.com/2015/10/blog-post>

A' Αίθουσα Σεμιναρίων - Συνεδρίων (4)

Στις μέρες μας διεξάγονται πολυποίκιλα σεμινάρια και συνέδρια σε όλους τους τομείς και που απευθύνονται σε όλες τις κατηγορίες των ανθρώπων με σκοπό την επιμόρφωση τους.

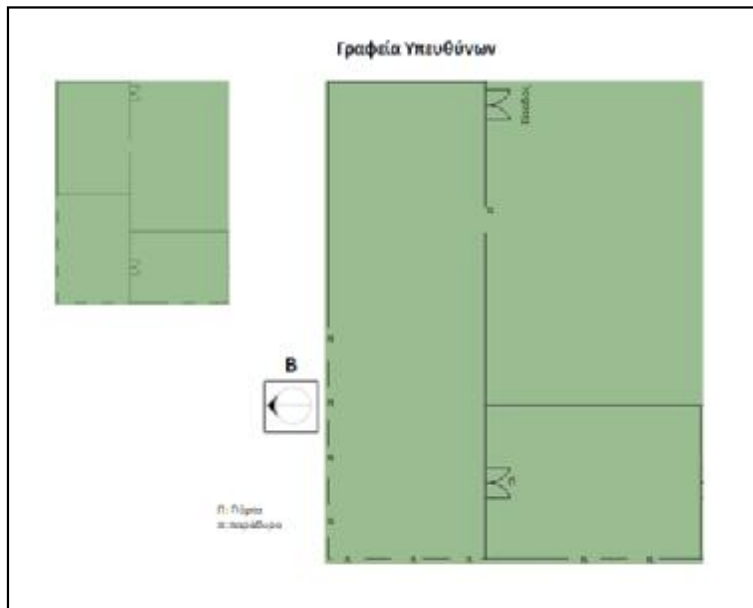
Η πρώτη αίθουσα σεμιναρίων - συνεδρίων που θα περιλαμβάνεται στο χώρο θα βρίσκεται δίπλα στην αίθουσα του Ιστορικού Αρχείου και θα καταλαμβάνει 62,9 τ.μ.. Θα διαμορφωθεί έτσι ώστε να καλύψει τις ανάγκες των σεμιναρίων που θα γίνουν ενώ θα έχει χωρητικότητα ως και 60 άτομα. Θα είναι εξοπλισμένη με έδρανα, πίνακα, οθόνη προβολής και προτζέκτορα καθώς και υπολογιστή για τις παρουσιάσεις.

Σχέδιο 6: Κάτοψη A' Αίθουσας Σεμιναρίων.

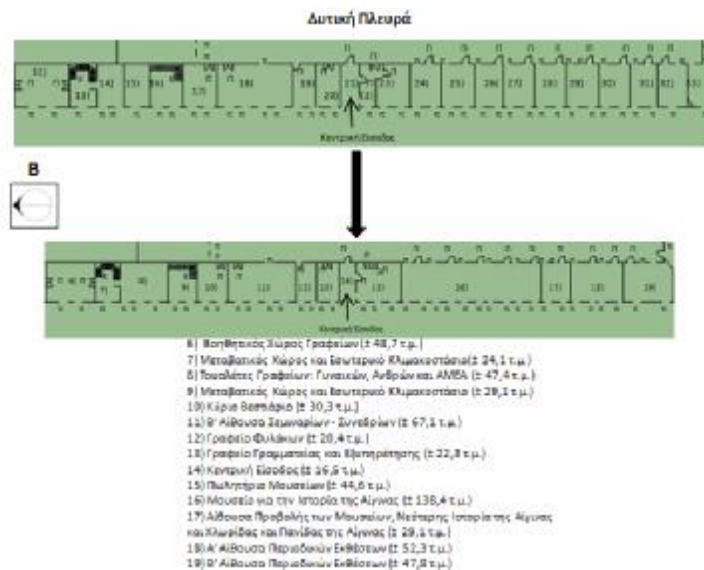
Γραφεία Υπευθύνων (5α) & 5β)

Τα Γραφεία των Υπευθύνων και της Διοίκησης θα βρίσκονται στο ισόγειο και θα καταλαμβάνουν 177 τ.μ. Τα γραφεία θα ανήκουν στο μόνιμο προσωπικό και στους αρμόδιους. Σύμφωνα με το Οργανόγραμμα του Ιδρύματος, που θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο, εντός του χώρου θα λειτουργήσουν πολλές και διαφορετικές ειδικότητες. Έτσι στο χώρο των γραφείων θα πρέπει να υπάρξει ίσα κατανομή ώστε να διευκολυνθούν οι ανάγκες των υπεύθυνων για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία.

Σχέδιο 7: Κάτοψη Γραφείων Των Υπευθύνων.

Δυτική Πλευρά

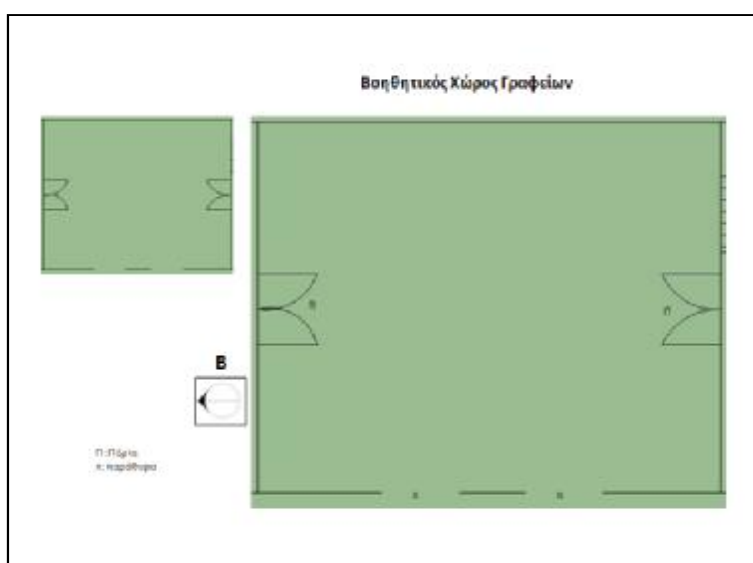
Σχέδιο 8: Κάτοψη Δυτικής Πλευράς.

Βοηθητικός Χώρος Γραφείων (6)

Ο βοηθητικός χώρος των γραφείων θα βρίσκεται δίπλα στα γραφεία και θα καταλαμβάνει χώρο 48,7 τ.μ.. Είναι ένας χώρος που μπορεί να έχει πρόσβαση

εσωτερικά, αφού δεν έχει εξωτερική θύρα. Η πρόσβαση θα γίνεται μέσα από τα γραφεία των υπεύθυνων, όπως και στους επόμενους χώρους που δεν διαθέτουν εξωτερικές θύρες.

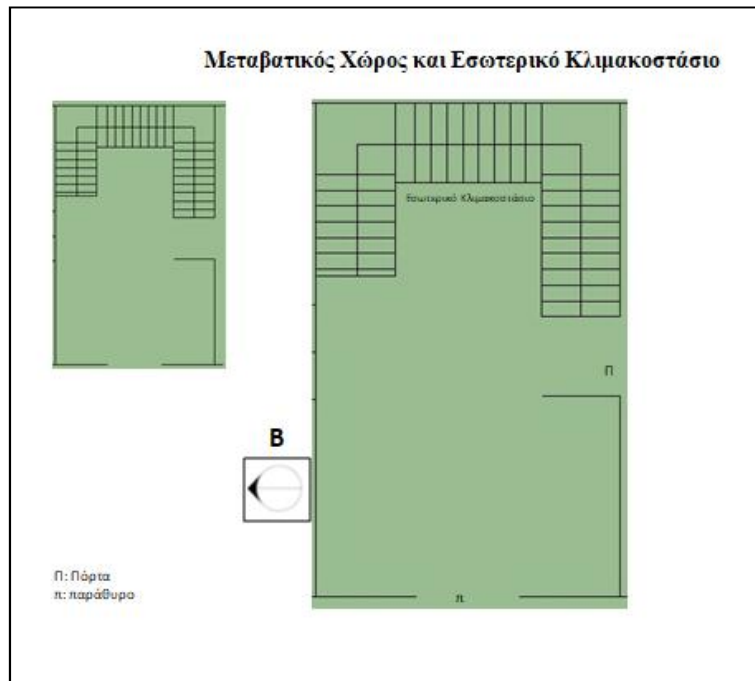
Ο χώρος αυτός θα διαμορφωθεί έτσι ώστε να γίνει χώρος ξεκούρασης για το προσωπικό και χώρος αποθήκευσης αντικειμένων ή αρχείων που θα αντιστοιχούν στα γραφεία.

Σχέδιο 9: Κάτοψη Βοηθητικού Χώρου Γραφείων.

Μεταβατικός Χώρος και Εσωτερικό Κλιμακοστάσιο (7)

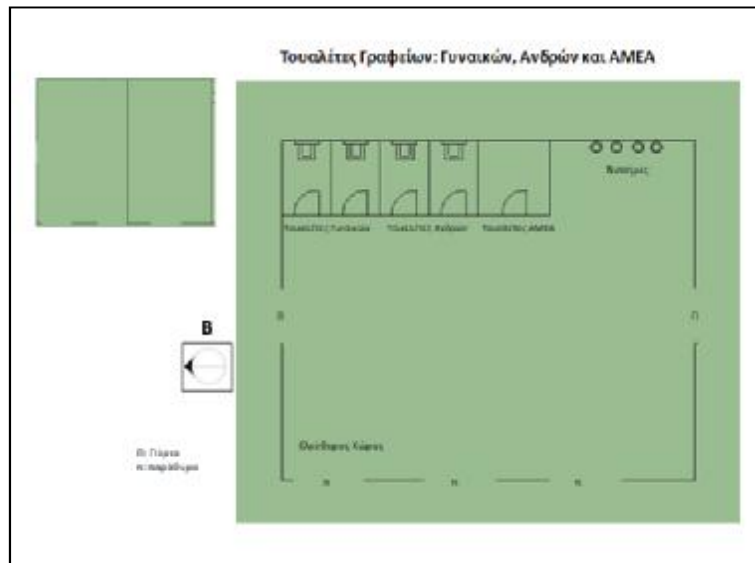
Ακριβώς μετά τον Βοηθητικό Χώρο των Γραφείων, υπάρχει ένα δωμάτιο που εμπεριέχει εσωτερικό κλιμακοστάσιο που καταλήγει στον υπόγειο χώρο του κτιρίου. Τα τετραγωνικά μέτρα που καταλαμβάνει είναι 24,1, ενώ η είσοδος προς αυτό γίνεται μέσω του βοηθητικού χώρου και των γραφείων. Λόγω της διαρρύθμισης του θα μετατραπεί σε μεταβατικός χώρος προς τον υπόγειο χώρο.

Σχέδιο 10: Κάτοψη Μεταβατικού Χώρου και Εσωτερικού Κλιμακοστασίου.

Τουαλέτες Γραφείων: Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ (8)

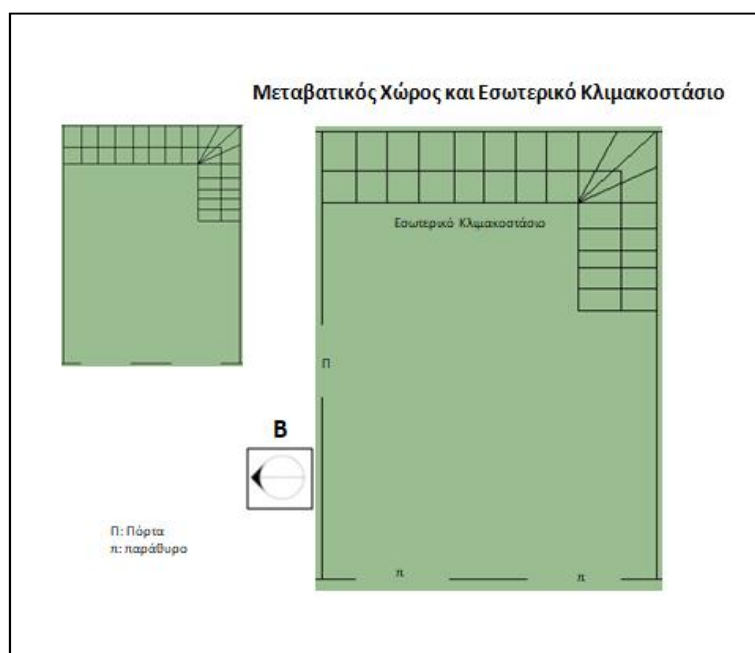
Η αίθουσα δίπλα στον μεταβατικό χώρο, θα μετατραπεί σε τουαλέτες του προσωπικού. Θα περιέχει δύο γυναικείες τουαλέτες, δύο ανδρικές τουαλέτες και μία τουαλέτα για άτομα με ειδικές ανάγκες. Επίσης θα διαθέτει τέσσερις νιπτήρες ακριβώς δίπλα. Λόγω ότι ο χώρος είναι αρκετά μεγάλος θα υπάρχει ελεύθερος χώρος για μελλοντική χρήση. Η είσοδος θα γίνεται εσωτερικά διαμέσου των γραφείων και των ακόλουθων χώρων.

Σχέδιο 11: Κάτοψη Τουαλετών Γραφείων: Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ.

Μεταβατικός Χώρος και Εσωτερικό Κλιμακοστάσιο (9)

Αμέσως δίπλα στον χώρο Τουαλέτες των Γραφείων υπάρχει το δεύτερο δωμάτιο που εμπεριέχει εσωτερικό κλιμακοστάσιο που καταλήγει στον υπόγειο χώρο του κτιρίου. Τα τετραγωνικά μέτρα που καταλαμβάνει είναι 29,1, ενώ η είσοδος προς αυτό γίνεται εσωτερικά μέσω των γραφείων. Λόγω της διαρρύθμισης του θα μετατραπεί σε μεταβατικός χώρος προς τον υπόγειο χώρο.

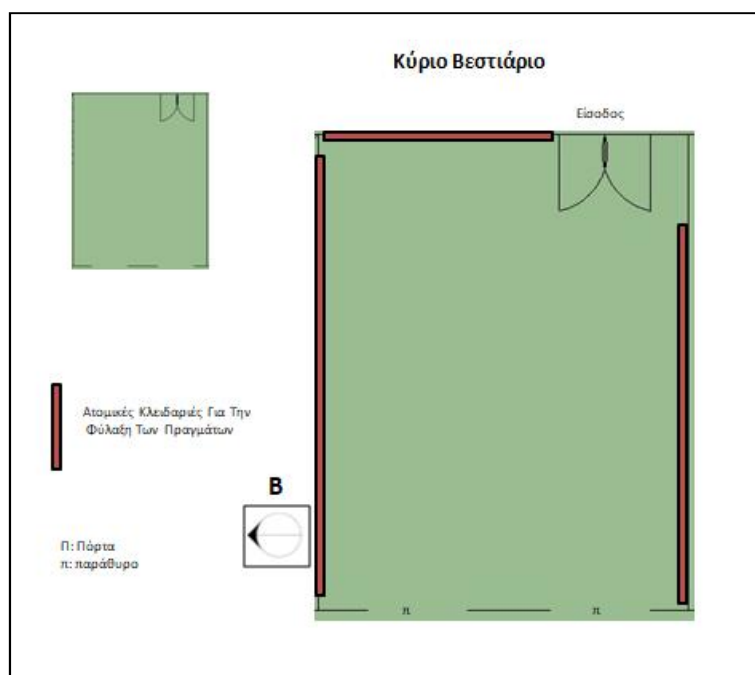

Σχέδιο 12: Κάτοψη Μεταβατικού Χώρος και Εσωτερικού Κλιμακοστασίου.

Κύριο Βεστιάριο (10)

Το κύριο βεστιάριο θα βρίσκεται αριστερά της εισόδου δίπλα από την δεύτερη αίθουσα σεμιναρίων – συνεδρίων. Τα τετραγωνικά μέτρα που καταλαμβάνει είναι 30,3 ενώ η είσοδος προς αυτό γίνεται εξωτερικά.

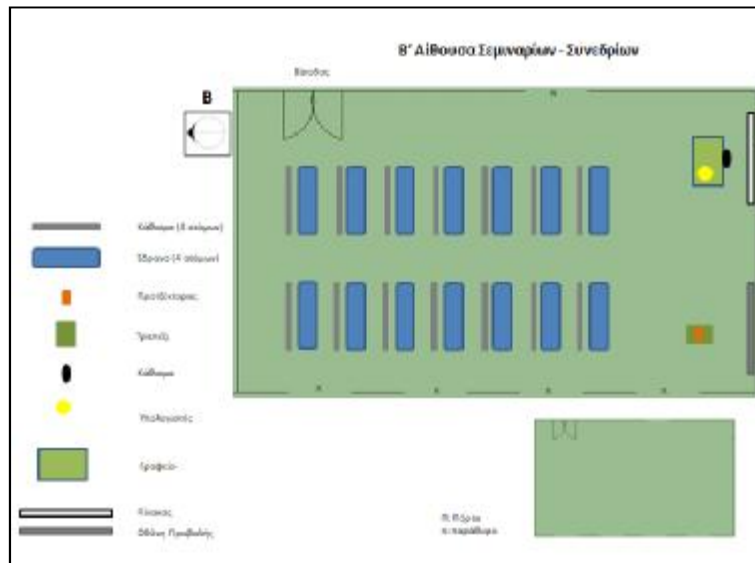
Η διαμόρφωση του χώρου θα περιλαμβάνει επιτοίχιες ατομικές κλειδαριές για την φύλαξη των πραγμάτων. Ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να αφήσει τα προσωπικά του αντικείμενα στα ειδικά ντουλάπια και έχοντας το κλειδί του θα μπορεί να κινηθεί άνετα και χωρίς περιττό βάρος στο υπόλοιπο κτίριο.

Σχέδιο 13: Κάτοψη Κύριου Βεστιάριου.

B' Αίθουσα Σεμιναρίων - Συνεδρίων (11)

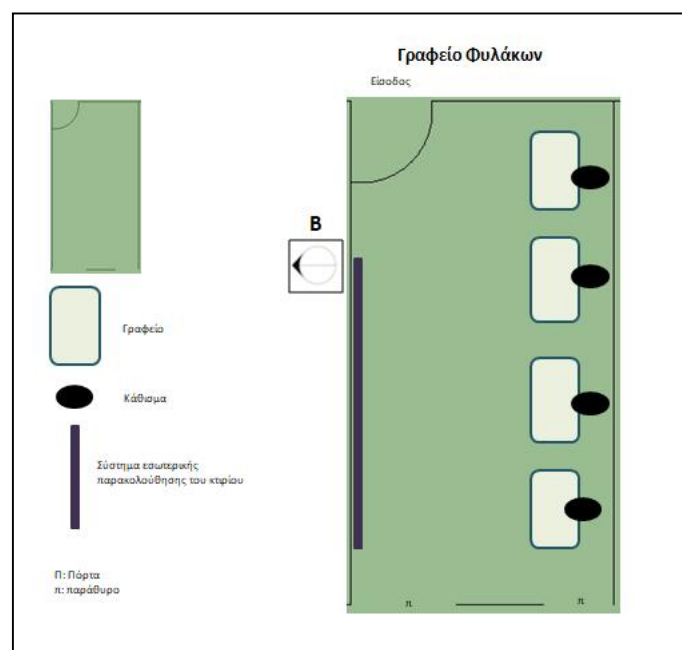
Η δεύτερη αίθουσα Σεμιναρίων – Συνεδρίων θα βρίσκεται στην δυτική πλευρά του κτιρίου. Καταλαμβάνει 67,1 τ.μ. Θα διαμορφωθεί και θα εξοπλιστεί ανάλογα με την πρώτη αίθουσα. Θα περιέχει με έδρανα, πίνακα, οθόνη προβολής και προτζέκτορα καθώς και υπολογιστή για τις παρουσιάσεις. Η χωρητικότητα ατόμων θα φτάνει ως και τα 100 άτομα ενώ η είσοδος του γίνεται εξωτερικά.

Σχέδιο 14: Κάτοψη Β' Αίθουσας Σεμιναρίων.

Γραφείο Φυλάκων (12)

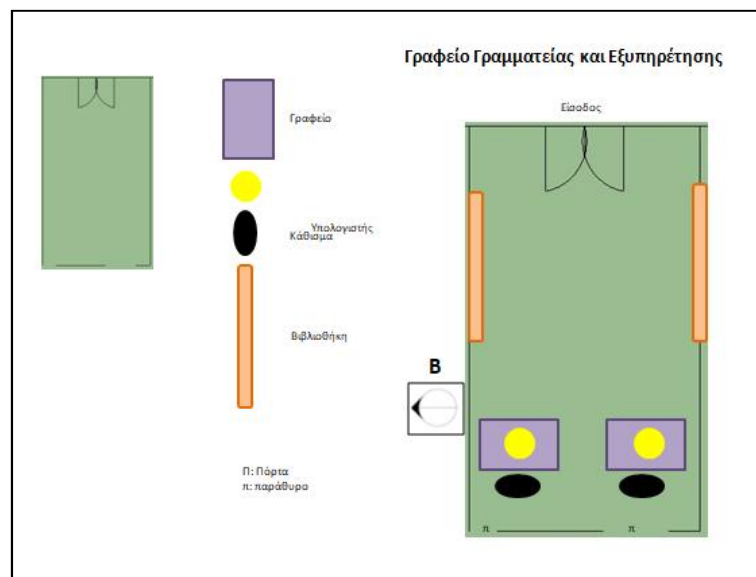
Καθώς το κτίριο καταλαμβάνει ήδη μεγάλη έκταση, αναγκαίο είναι να υπάρξουν εκπαιδευμένοι φύλακες, οι οποίοι θα είναι υπεύθυνοι για την σωστή λειτουργία του κτιρίου. Σκοπός είναι να αποτραπούν τυχόν δυσκολίες και γεγονότα που θα επιφέρουν δυσάρεστες συνέπειες τόσο στο σκοπό που θα πρεσβεύει το κτίριο όσο και στην σχέση του με το κοινό.

Σχέδιο 15: Κάτοψη Γραφείου Φυλάκων.

Γραφείο Γραμματείας και Εξυπηρέτησης (13)

Αριστερά της κεντρικής εισόδου με πρόσβαση από το εσωτερικό του κτιρίου θα βρίσκεται το γραφείο της γραμματεία και της εξυπηρέτησης των επισκεπτών. Οι υπάλληλοι θα είναι στην διάθεση του κοινού για την ενημέρωση του και την διευκόλυνση του στο χώρο.

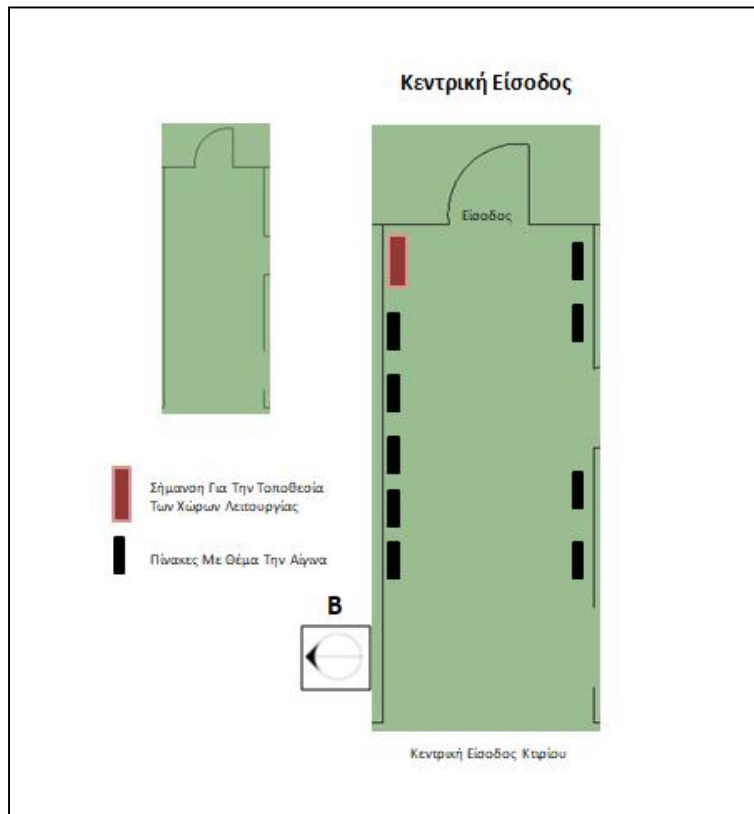

Σχέδιο 16: Κάτοψη Γραφείου Γραμματείας και Εξυπηρέτησης.

Κεντρική Είσοδος (14)

Η είσοδος του κτιρίου σε όλες τις χρήσεις που προηγήθηκαν ήταν επί της οδού Καποδιστρίου και θα παραμείνει η κεντρική είσοδος της πρότασης μας. Κύριος λόγος θα είναι η συγκέντρωση του ελέγχου της επισκεψιμότητας και η εύκολη πρόσβαση και πληροφόρηση του κοινού.

Η διαμόρφωση της θα περιλαμβάνει πίνακες με θέμα την Αίγινα ενώ θα υπάρχει ένας πίνακας σήμανσης που θα ενημερώνει τον επισκέπτη για τις λειτουργίες του κτιρίου και την κίνηση του μέσα σε αυτό.

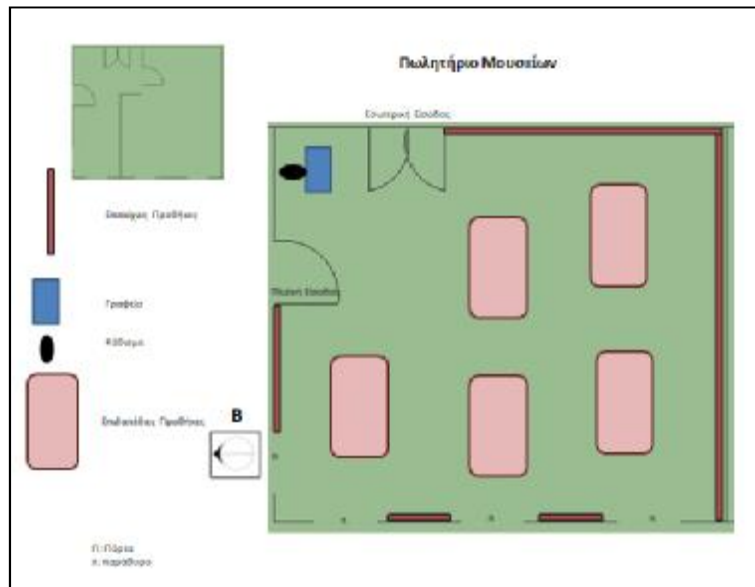

Σχέδιο 17: Κάτοψη Κεντρικής Εισόδου.

Πωλητήριο Μουσείων (15)

Το πωλητήριο των Μουσείων που θα περιλαμβάνονται στο κτίριο, θα καλύπτει περίπου 44,6 τ.μ. και θα βρίσκεται δεξιά της κεντρικής εισόδου, με την οποία θα συγκοινωνεί, ενώ θα υπάρχει και δεύτερη είσοδος εσωτερικά του κτιρίου. Θα βρίσκεται στα αριστερά του Μουσείου Νεότερης Ιστορίας. Θα περιλαμβάνει αντικείμενα, βιβλία και ενθύμια και από τα τρία Μουσεία που θα περιλαμβάνονται στο κτίριο.

Η διάταξη του θα βασίζεται σε επιτοίχιες και επιδαπέδιες προθήκες, όπου θα φυλάσσονται και θα προβάλλονται με ασφάλεια τα αντικείμενα που ο επισκέπτης επιθυμεί να αγοράσει.

Σχέδιο 18: Κάτοψη Πωλητηρίου Μουσείων.

Μουσείο για την Νεότερη Ιστορία της Αίγινας (16)

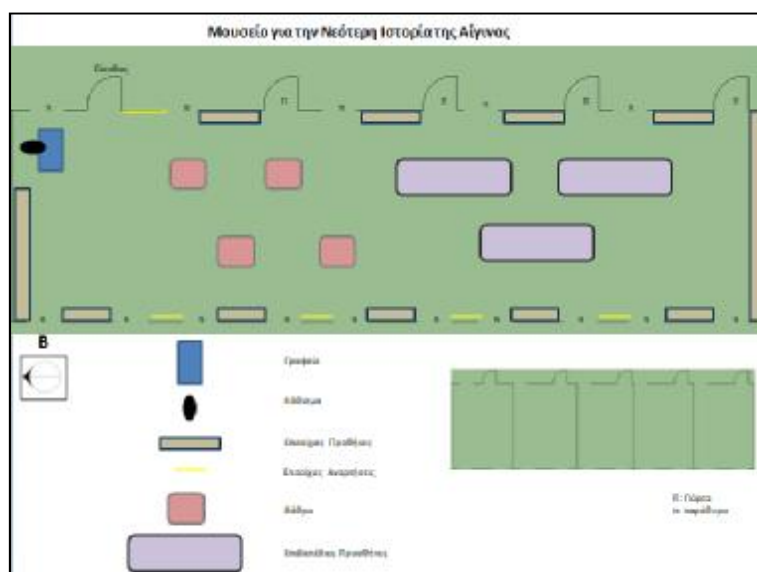
Η ιστορία της Αίγινας ξεκινά από την μυθολογία, με σημαντικά αρχιτεκτονικά επιτεύγματα να κοσμούν το νησί. Οι δύο αρχαιολογικοί χώροι του νησιού αναδεικνύουν πως η Αίγινα κρύβει μια μεγάλη ιστορία.

Το νησί όμως άνθισε πνευματικά και αρχιτεκτονικά από το 1828 και έπειτα με τον ερχομό του Καποδίστρια. Η Αίγινα εκείνη την περίοδο εξελίσσεται πολεοδομικά και χτίζονται τα νεοκλασικά που κοσμούν το σημερινό λιμάνι της πόλης. Η πνευματική της άνοδος δεν άργησε να έρθει αφού χτίστηκαν τα πρώτα δημόσια σχολεία, όπως το Κεντρικό Σχολείο και το Προκαταρτικό. Εκεί δίδαξαν αξιόλογοι καθηγητές και φοίτησαν πολλά παιδιά του νησιού.

Με την πάροδο του χρόνου και τον ερχομό του 20^{ου} αιώνα η Αίγινα είχε αναπτύξει την δική της οικονομία βασισμένη στην σπογγαλιεία και στην καλλιέργεια της φιστικιάς, η οποία ανέδειξε το νησί. Ακόμα ο ρόλος που είχε στα γεγονότα που σημάδεψαν τον 20^ο αιώνα από τα οποία η Αίγινα δεν ξέφυγε.

Η ιστορία ενός τόπου είναι ό, τι πιο πολύτιμο έχει να του προσφέρει, για την ταυτότητα, το παρελθόν τις ρίζες, και την πορεία στον χρόνο. Η ανάδειξη της ιστορίας είναι ένας τρόπος να κατανοήσουμε την νοοτροπία των ανθρώπων του παρελθόντος και να καταλάβουμε και τη σύγχρονη εξέλιξη τους.

Η δημιουργία ενός μουσείου Νεότερης Ιστορίας, προτείνεται για το χώρο των 138,4 τ.μ., ο οποίος βρίσκεται αμέσως μετά το κύριο βεστιάριο. Ο χώρος θα περιέχει αντικείμενα, βιβλία, φωτογραφίες και επιτοίχιες αναρτήσεις, που αφορούν την Ιστορία της Αίγινας τον 19^ο και 20^ο αιώνα. Σκοπός αυτής της δημιουργίας είναι πρωτίστως να έρθουν οι κάτοικοι του νησιού πιο κοντά στην ταυτότητα του τόπου τους αλλά και οι επισκέπτες να γνωρίσουν την ιστορία που κρύβει αυτό ο γνωστός πλέον προορισμός.

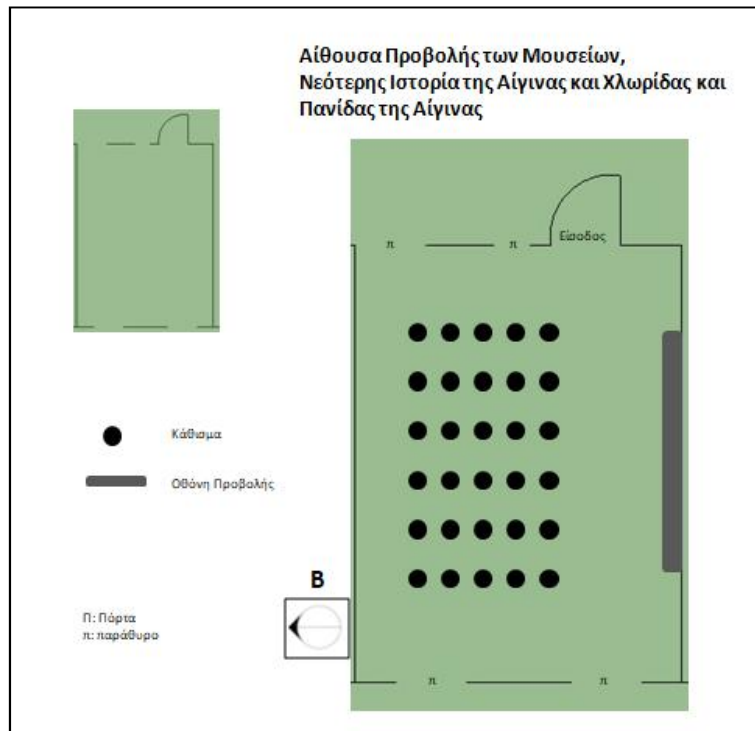

Σχέδιο 19: Κάτοψη Μουσείου για την Νεότερη Ιστορία της Αίγινας.

Αίθουσα Προβολής των Μουσείων, Νεότερης Ιστορία της Αίγινας και Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας (17)

Σε ένα χώρο 29,1 τ.μ. θα βρίσκεται Αίθουσα Προβολής των Μουσείων, Νεότερης Ιστορία της Αίγινας και Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας. Θα βρίσκεται στα δεξιά του Μουσείου Νεότερης Ιστορίας.

Θα περιλαμβάνει καθίσματα και μια μεγάλη οθόνη προβολής, όπου θα προβάλλονται συνέχεια ταινίες μικρού μήκους και ντοκιμαντέρ με αναφορά σε ιστορικά και γεωμορφολογικά στοιχεία της Αίγινας. Ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να λαμβάνει περισσότερες λεπτομερές πληροφορίες για το νησί.

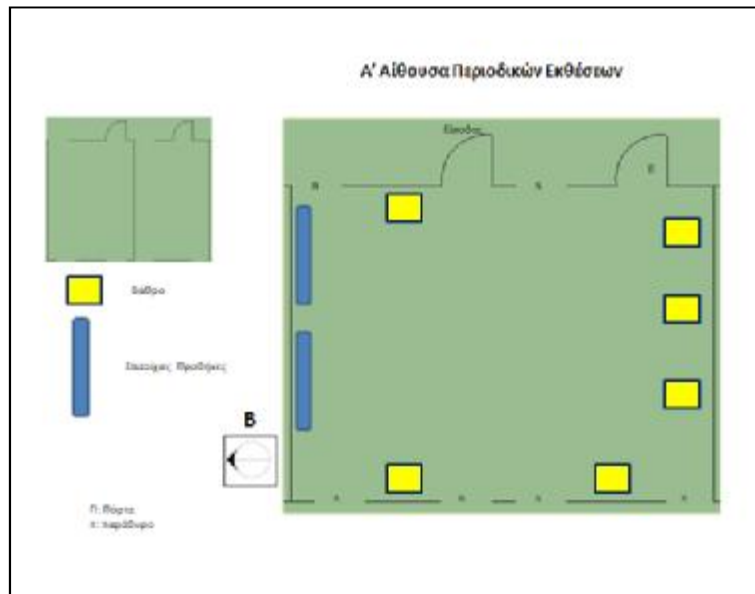

Σχέδιο 20: Κάτοψη Αίθουσας Προβολής των Μουσείων, Νεότερης Ιστορία της Αίγινας και Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας

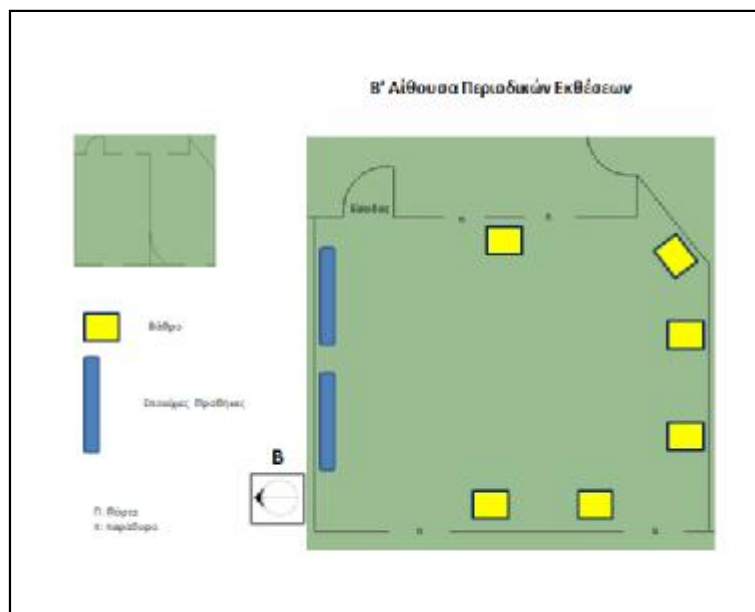
A' και B' Αίθουσα Περιοδικών Εκθέσεων (18) & 19)

Η Αίγινα τα τελευταία χρόνια έχει αναπτύξει μία έντονη καλλιτεχνική δραστηριότητα. Κάθε χρόνο διεξάγονται εκθέσεις ζωγραφικής, κεραμικών, φωτογραφίας, γλυπτικής τόσο από καλλιτέχνες που ζουν μόνιμα στο νησί, όσο και από καλλιτέχνες που το επισκέπτονται για κάποιο χρονικό διάστημα.

Δίπλα στο Πωλητήριο των Μουσείων θα δημιουργηθούν δύο ανεξάρτητες αίθουσες περιοδικών εκθέσεων. Η πρώτη θα καταλαμβάνει 52,3 τ.μ. και η δεύτερη 47,8 τ.μ.. Και οι δύο αίθουσες θα είναι εξοπλισμένες με βάρθρα και επιτοίχιες προθήκες, τα οποία θα είναι στην διάθεση των καλλιτεχνών και των υπεύθυνων των εκθέσεων που θα πραγματοποιηθούν.

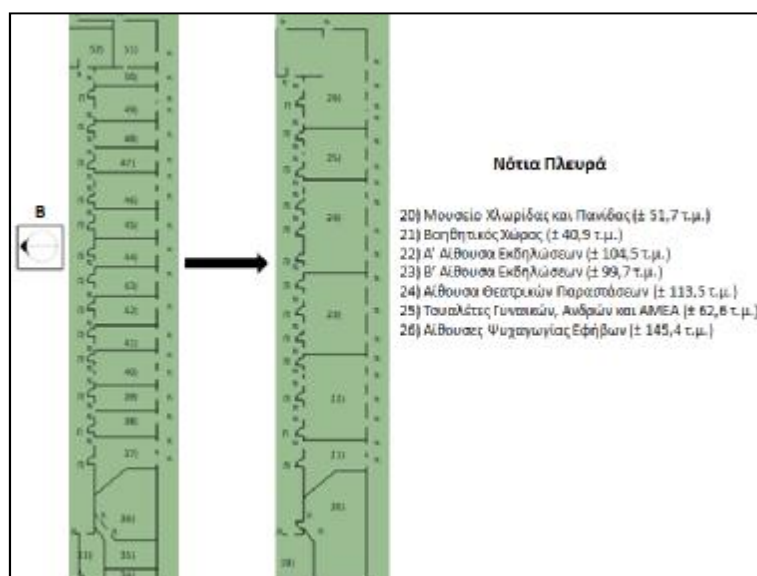

Σχέδιο 21: Κάτοψη Α' Αίθουσας Περιοδικών Εκθέσεων.

Σχέδιο 22: Κάτοψη Β' Αίθουσας Περιοδικών Εκθέσεων.

Νότια Πλευρά

Σχέδιο 23: Κάτοψη Νότιας Πλευράς.

Μουσείο Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας (20)

Η Αίγινα παρουσιάζει μεγάλη γεωμορφολογική ποικιλία, με εύφορες πεδιάδες, χαμηλούς λόφους, πευκόφυτα βουνά με υψηλότερη κορυφή στο κέντρο περίπου του νησιού το Όρος στα 531 μέτρα.

Στο νησί ευδοκούν σπάνια αγριολούλουδα, σκίνα, θυμάρι, ρίγανη, φασκόμηλο και άλλα αρωματικά και φαρμακευτικά βότανα. Το έδαφος της περιοχής, μπορεί και παράγει σήμερα λίγα δημητριακά, κηπευτικά, ελιές και λάδι, σταφύλια και κρασί, έχει συκιές, αμυγδαλιές αλλά κυρίως φιστικιές που παράγουν τα περίφημα Αιγινήτικα φιστίκια.

Η Αίγινα περιμετρικά αποτελείται από πολλούς μικρούς όρμους και από υπήνεμους κολπίσκους με καταγάλανα νερά, σε μερικούς από τους οποίους τα πεύκα φτάνουν μέχρι την θάλασσα.

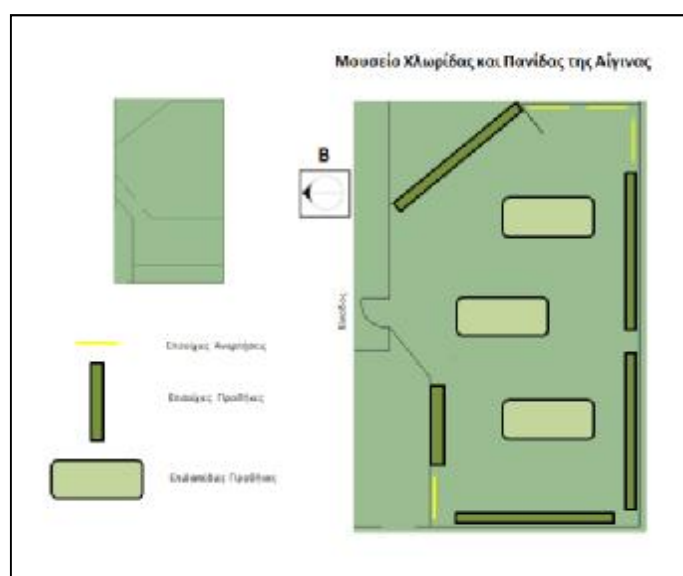
Η πανίδα του νησιού αποτελείται από λαγούς, αγριοκούνελα, αλεπούδες, ποντίκια, σκαντζόχοιρους, ασβούς, νυφίτσες, χελώνες, φίδια και σαύρες. Από πτηνά υπάρχουν κοράκια, χελιδόνια, πετροχελιδόνια, σπουργίτια, κουκουβάγιες, μπούφοι, θαλασσοπούλια, αγριοπερίστερα, σουσουράδες, κεφάλες, κοτσύφια,

κοκκινολαίμηδες, καρακάξες, πέρδικες και διάφορα ωδικά όπως σπίνιοι, καρδερίνες και φλώροι.

Το θαλάσσιο οικοσύστημα γύρω από την Αίγινα παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία ειδών, όπως: μαρίδα, σαρδέλα, αθερίνα, γαύρος, γόπα, παλαμίδα, μπαρμπούνη, κουτσομούρα, μπακαλιάρος, κέφαλος, σκουμπρί, σαφρίδι, κολιός, σπάρος, γύλος, πέρκα, χάνος, σαργός, σκορπιός, λυθρίνη, στείρα, ροφός, σφυρίδα, συναγρίδα, λαυράκι, τσιπούρα, χταπόδι, σουπιά, σαλάχι, σμέρνα, μουγκρί, ζαργάνα και πολλά άλλα διάφορα είδη θαλασσινών.²⁶

Το δεύτερο μουσείο που θα στεγάσει το κτίριο θα είναι το Μουσείο Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας. Θα περιλαμβάνει δείγματα του φυτικού και ζωικού κόσμου που ευδοκιμεί στο νησί. Η διαμόρφωση του χώρου θα γίνει σύμφωνα με το παράδειγμα του Μουσείου Χλωρίδας και Πανίδας του Δέλτα του Έβρου, όπου χρησιμοποιήθηκαν δείγματα από την περιοχή όπως άμμο, πέτρες, χαλίκια, χώμα και φυτά για την αναπαράσταση των βιότοπων. Για την συμπλήρωση της περιβαλλοντικής εκπαίδευση έγινε χρήση εποπτικού υλικού δηλαδή φωτογραφίες, βίντεο και μαγνητοσκοπήσεις από ζώα και την συμπεριφορά που έχουν στο φυσικό τους περιβάλλον.

Στόχος του Μουσείου αυτού θα είναι να γνωρίσει ο επισκέπτης το οικοσύστημα που τον περιβάλλει.

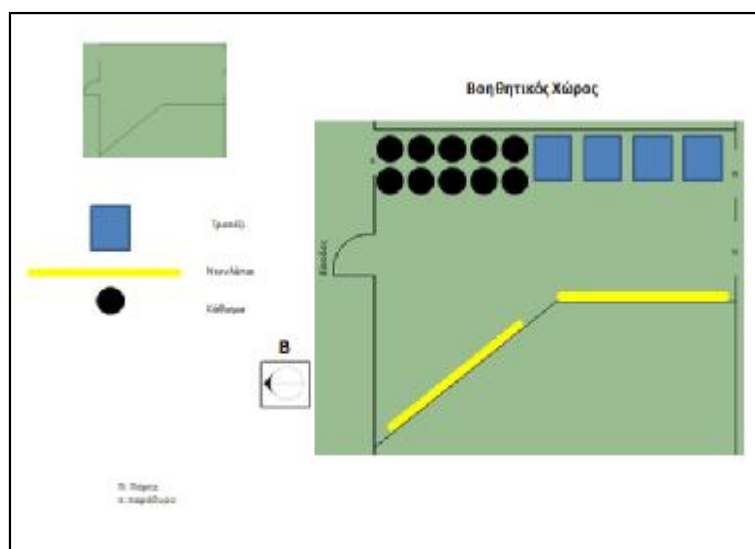

Σχέδιο 24: Κάτοψη Μουσείου Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας.

²⁶ <http://www.aegina.com.gr/flora/>

Βοηθητικός Χώρος (21)

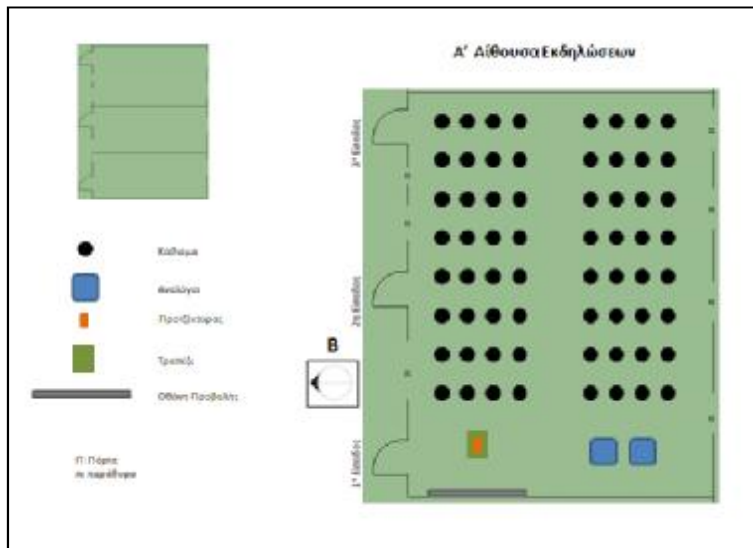
Η αίθουσα του βοηθητικού χώρου θα καταλαμβάνει 40,9 τ.μ. και θα βρίσκεται αμέσως μετά το Μουσείο Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας. Ο χώρος αυτός θα εξυπηρετεί τις αίθουσες των περιοδικών εκθέσεων και των χώρων των εκδηλώσεων. Θα είναι εφοδιασμένος με επιπλέον καρέκλες, τραπέζια και επιτοίχιες προθήκες σε περίπτωση που χρειαστούν. Ακόμα θα έχει χωρητικότητα αποθηκευτικού χώρου.

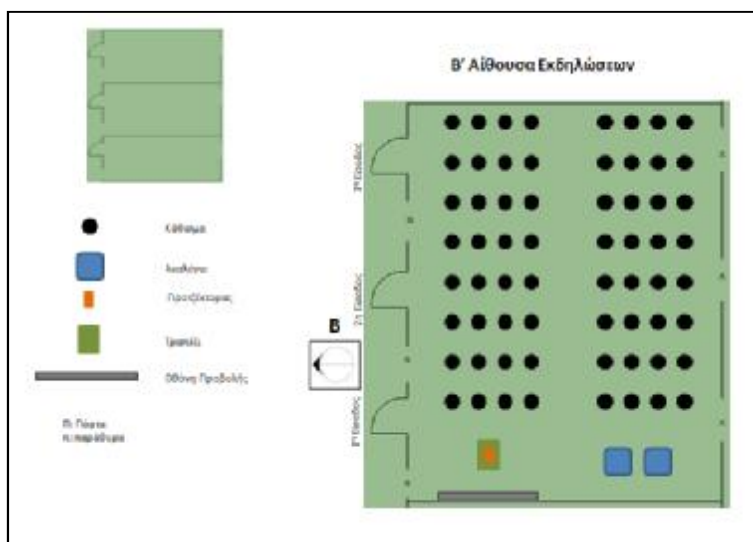
Σχέδιο 25: Κάτοψη Βοηθητικού Χώρου.

Α' Β' Αίθουσες Εκδηλώσεων (22 & 23)

Από ένα τέτοιο χώρο εν θα μπορούσαν να λείπουν ειδικά διαμορφωμένες αίθουσες για τις ανάγκες των πολιτιστικών εκδηλώσεων της τοπικής κοινωνίας. Οι αίθουσες αυτές, η πρώτη 104,5 τ.μ. και η δεύτερη 99,7 τ.μ. θα βρίσκονται στη νότια πλευρά του κτιρίου. Η χωρητικότητα σε άτομα θα φτάνει τα 100 η κάθε μία ξεχωριστά. Εκτός των καθισμάτων θα περιέχει αναλόγια, προτζέκτορα και οθόνη προβολής.

Σχέδιο 26: Κάτοψη Α' Αίθουσας Εκδηλώσεων.

Σχέδιο 27: Κάτοψη Β' Αίθουσας Εκδηλώσεων.

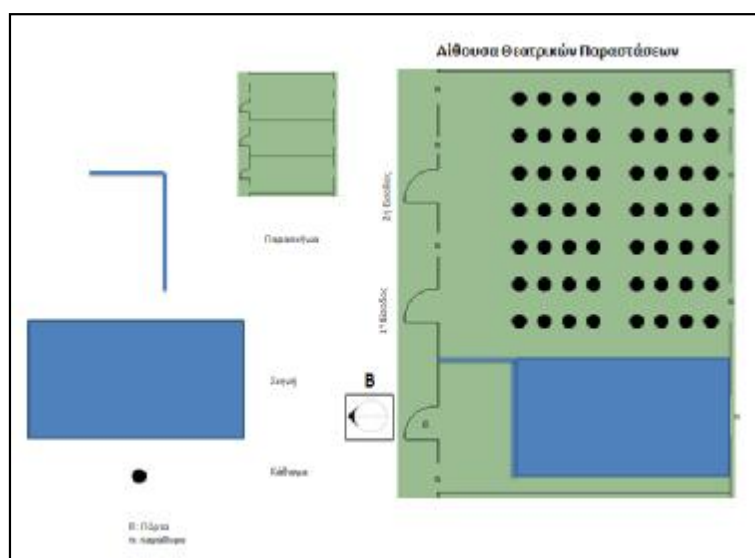
Αίθουσα Θεατρικών Παραστάσεων (24)

Η αξία του θεάτρου είναι μεγάλη. Εκφράζει μια βαθιά πίστη, όπως έλεγε ο Νίτσε, για την αθανασία της ψυχής και ακόμα την πίστη για ένα ιδανικό παρελθόν και ένα ιδανικό μέλλον. Επίσης είναι το μέσο για την πνευματική εξέλιξη του ανθρώπου. Στο θέατρο, ο ηθοποιός αλλά και ο θεατής χρειάζεται να βιώνει μια προσωπική εσωτερική

ελευθερία, έστω και για λίγη ώρα... «απελευθερώσου από μέσα σου, ισορρόπησε σαν άνθρωπος για να αποδώσεις στη σκηνή» έλεγε ο Στανισλάβσκι.^{27 28}

Στην Αίγινα υπάρχουν ομάδες που ασχολούνται ερασιτεχνικά με το θέατρο. Κάθε χρόνο ανεβαίνουν παραστάσεις που έχουν μεγάλη επιτυχία και η τοπική κοινωνία τις στηρίζει με την παρουσία της. Εντός του κτιρίου, προτείνεται να διαμορφωθεί μία αίθουσα θεατρικών παραστάσεων, όπου θα είναι στην διάθεση των θεατρικών ομάδων, όχι μόνο του νησιού αλλά και σε θεατρικές ομάδες που επιθυμούν να δώσουν μια παράσταση στο νησί.

Η αίθουσα αυτή θα καλύπτει 113,5 τ.μ. ενώ θα διαθέτει μεγάλη σκηνή και παρασκήνια για τους ηθοποιούς.

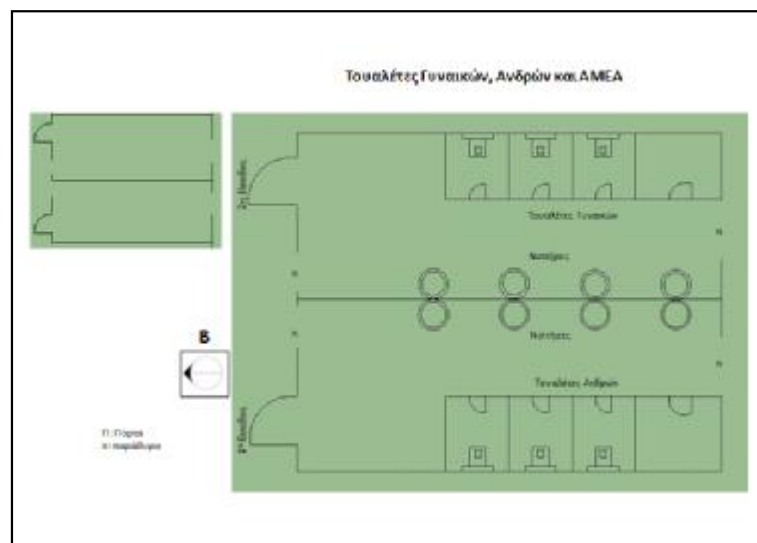
Σχέδιο 28: Κάτοψη Αίθουσας Θεατρικών Παραστάσεων.

²⁷ Κωνσταντίν Σεργκέγεβιτς Στανισλάβσκι (Μόσχα 17 Ιανουαρίου 1863 – 7 Αυγούστου 1938) Σκηνοθέτης και πρωτοπόρος της υποκριτικής του ρωσικού θεάτρου, υπεύθυνος μιας μεγάλης καινοτομίας στην υποκριτική που χρησιμοποιείται από τον 20ό αιώνα σε ολόκληρο τον κόσμο.

²⁸ <http://www.nea-acropolis-athens.gr/arthra/esoterismos/1070-theatro-sth-zwh-mas>

Τουαλέτες Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ (25)

Οι τουαλέτες της νοτιοανατολικής πλευράς θα καταλαμβάνουν 62,6 τ.μ., η είσοδος θα είναι διαφορετική και θα περιέχει τέσσερις γυναικείες τουαλέτες εκ των οποίων η μία θα είναι για άτομα με ειδικές ανάγκες και τέσσερις ανδρικές τουαλέτες εκ των οποίων η μία θα είναι για άτομα με ειδικές ανάγκες. Επίσης θα διαθέτουν ξεχωριστά τέσσερις νιπτήρες απέναντι των τοίχων ενώ ο χώρος θα είναι ευρύχωρος για την εύκολη διακίνηση των ανθρώπων.

Σχέδιο 29: Κάτοψη Τουαλετών Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ.

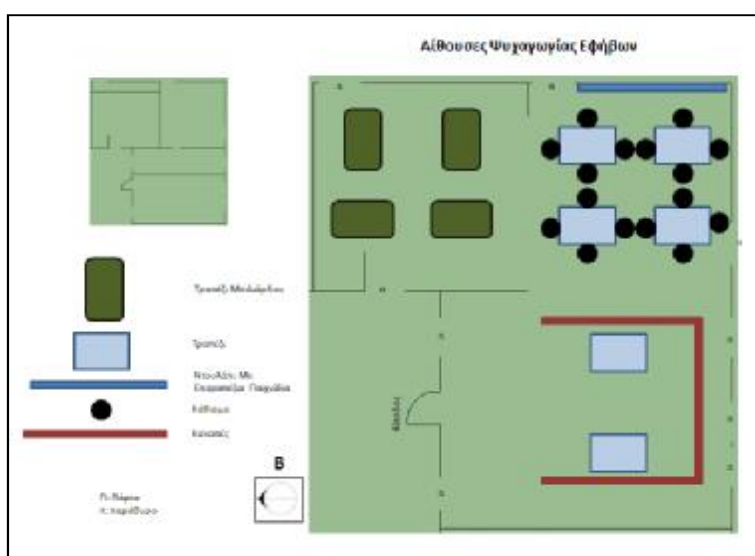
Αίθουσες Ψυχαγωγίας Εφήβων (26)

Καθώς η Αίγινα αναπτύσσεται, προσελκύει κάθε χρόνο ολοένα και περισσότερο κόσμο. Η πόλη του νησιού καθώς και οι αναπτυγμένες περιοχές του, έχουν γεμίσει στέκια και μαγαζιά. Δεν υπάρχει ένας χώρος όμως, ο οποίος να είναι αφιερωμένος στους έφηβους. Ένας χώρος που να είναι αποκλειστικά δικός τους. Ένας χώρος που θα περνούν ωραία και δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους.

Δίπλα στην αίθουσα των παραστάσεων προτείνεται να διαμορφωθεί ο χώρος 145,4 τ.μ. σε αίθουσα ψυχαγωγίας για τους εφήβους του νησιού και των επισκεπτών. Η αίθουσα στην μία πλευρά θα έχει διαμορφωθεί ως πλευρά για μπιλιάρδο, στην

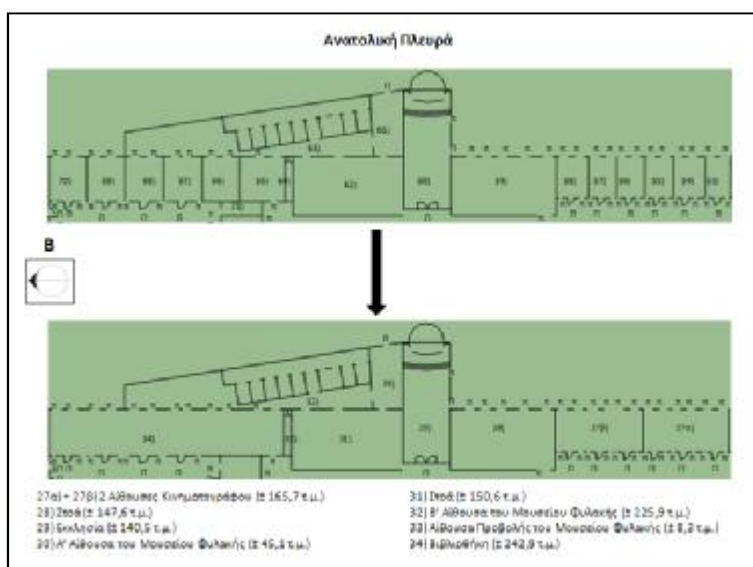
δεύτερη πλευρά θα υπάρχουν τραπέζια με επιτραπέζια παιχνίδια και στην τρίτη πλευρά θέσεις με καναπέδες και τραπέζια για ομαδικές συζητήσεις και ξεκούραση.

Σκοπός της δημιουργίας της συγκεκριμένης αίθουσας είναι κοινωνικοποιηθούν οι σημερινοί νέοι και να καλλιεργηθεί το ομαδικό πνεύμα, ενώ θα περιοριστεί ο ατομισμός. Επίσης θα επηρεαστεί ο ψυχικός κόσμος του ανθρώπου, θα αποφορτιστεί από το καθημερινό άγχος και τους γρήγορους ρυθμούς ζωής, θα ανανεωθεί με ψυχικά αποθέματα και θα αποκαλύψει την ευχάριστη πλευρά της ζωής.

Σχέδιο 30: Κάτοψη Αιθουσών Ψυχαγωγίας Εφήβων.

Ανατολική Πλευρά

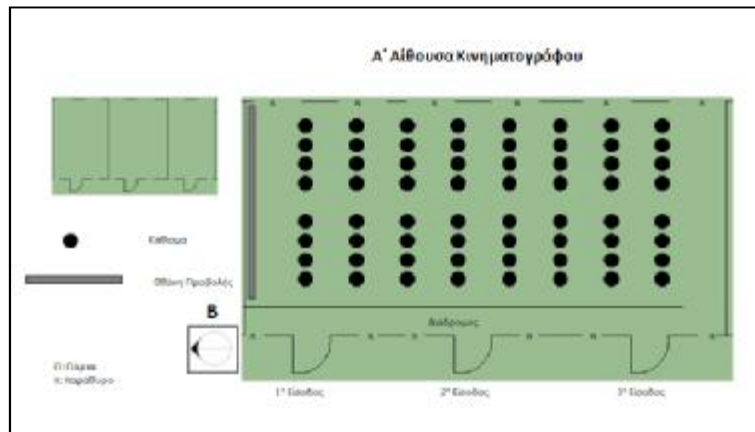

Σχέδιο 31: Κάτοψη Ανατολικής Πλευράς.

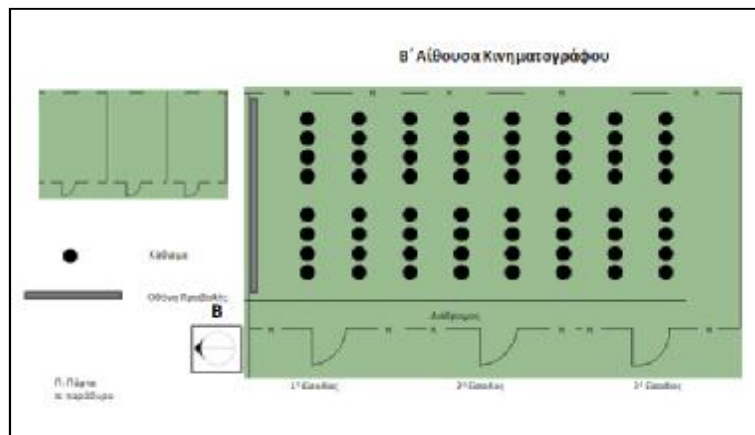
Αίθουσες Κινηματογράφου (27α + 27β)

Στην Αίγινα μέχρι και πριν λίγα χρόνια υπήρχε κινηματογράφος που λειτουργούσε όλο το χρόνο. Τα τελευταία χρόνια όμως το νησί έχει μόνο τα θερινά σινεμά, που σημαίνει ότι το χειμώνα το συγκεκριμένο μέσο διασκέδασης εκλείπει.

Για όλους τους παραπάνω λόγους προτείνεται να συμπεριληφθούν στο κτίριο δύο αίθουσες κινηματογράφου που θα λειτουργούν όλο το χρόνο. Οι αίθουσες αυτές θα βρίσκονται στην ανατολική πλευρά του κτιρίου. Και οι δύο μαζί θα καλύπτουν 165,7 τ.μ.. Θα είναι εξοπλισμένες με καθίσματα 60 ατόμων η κάθε μια και μια μεγάλη οθόνη προβολής.

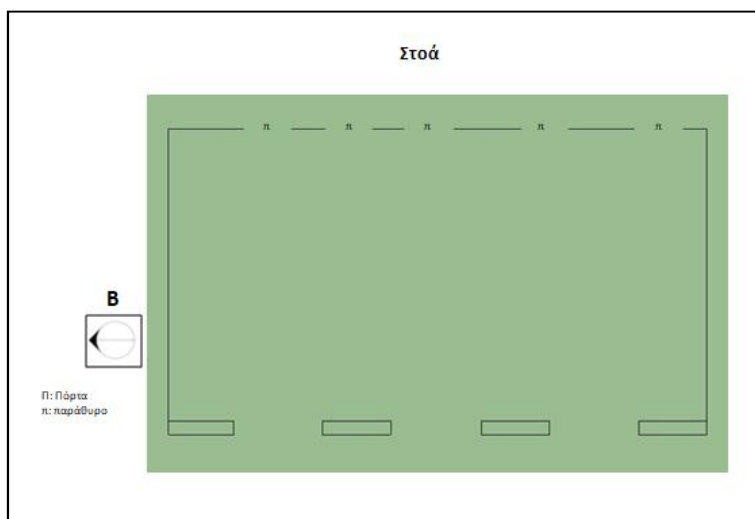
Σχέδιο 32: Κάτοψη Α' Αίθουσας Κινηματογράφου.

Σχέδιο 33: Κάτοψη Β' Αίθουσας Κινηματογράφου.

Στοά (28)

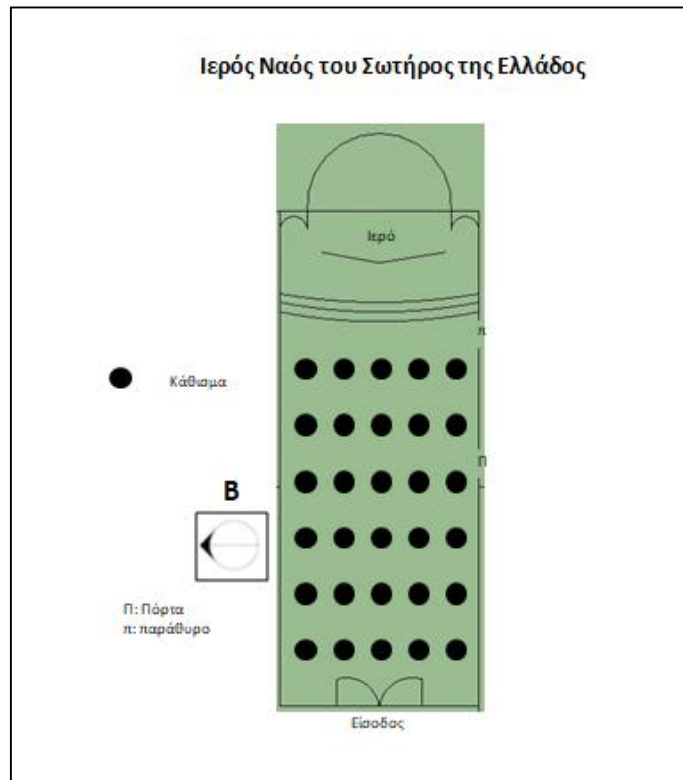
Η στοά που βρίσκεται δεξιά της εκκλησίας και που χρησίμευσε για την στέγαση του πρώτου Μουσείου, θα διαμορφωθεί έτσι ώστε να φιλοξενεί εκδηλώσεις εξωτερικού χώρου. Η έκταση του χώρου είναι 147,6 τ.μ..

Σχέδιο 34: Κάτοψη Στοάς.

Εκκλησία (29)

Από την περίοδο που το κτίριο λειτουργούσε ως Ορφανοτροφείο μέχρι και σήμερα σώζεται ακέραιος ο ναός του Σωτήρα της Ελλάδος. Σε όλες τις μετατροπές που υπέστη το κτίριο ο Ναός λειτουργούσε καλύπτοντας τις θρησκευτικές ανάγκες των ανθρώπων που παρευρίσκονταν εντός. Και στην πρόταση μας δεν θα αλλάξει λειτουργία, θα παραμείνει ως έχει.

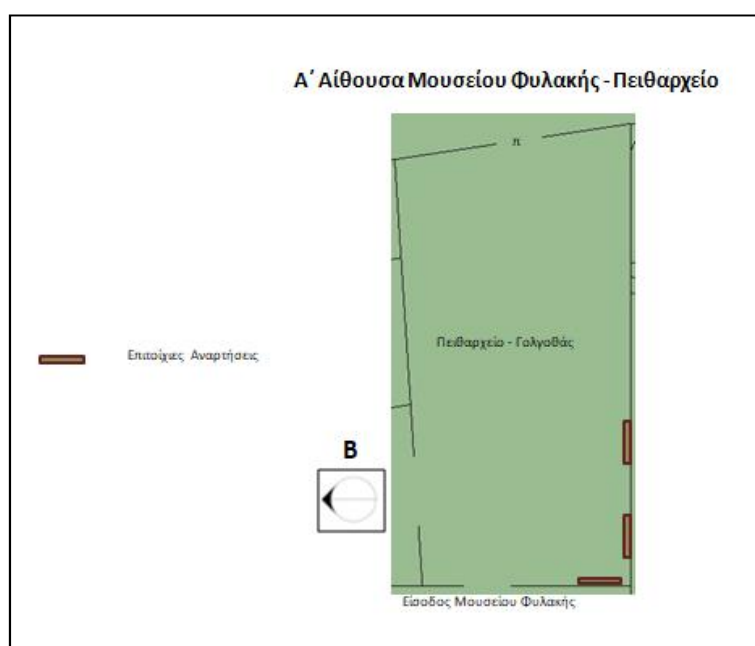
Μουσείο των Φυλακών της Αίγινας (Α' Αίθουσα του Μουσείου Φυλακής (30), Στοά (31) Β' Αίθουσα του Μουσείου Φυλακής (32), Αίθουσα Προβολής του Μουσείου Φυλακής (33))

Το τρίτο Μουσείο του κτιρίου θα αφορά ένα σημαντικό κομμάτι της ιστορίας του κτιρίου, δηλαδή την περίοδο που ήταν Φυλακές. Τα τμήματα του κτιρίου που θα αξιοποιηθούν για αυτή τη μετατροπή θα είναι η αριστερή στοά, η αίθουσα του Πειθαρχείου (Γολγοθάς), τα Κελιά Απομόνωσης και όλος ο περιβάλλοντας χώρος γύρω από αυτά καθώς και ένα μικρό δωμάτιο δίπλα στην αριστερή στοά.

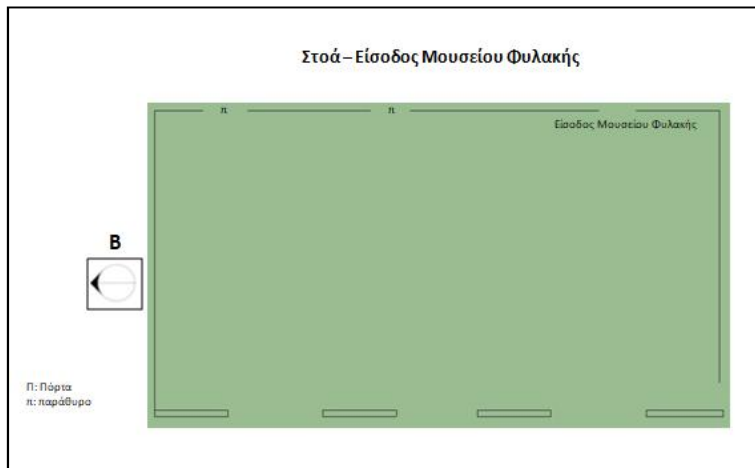
Το Πειθαρχείο και τα Κελιά Απομόνωσης, το 1997 χαρακτηρίστηκαν ως ιστορική μνήμη. Οι χώροι αυτοί θα παραμείνουν ως έχουν, ενώ θα τοποθετηθούν επιτοίχιες αναρτήσεις που θα αναφέρουν την ιστορία και τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν εντός των χώρων αυτών. Ο περιβάλλοντας χώρος των κελιών απομόνωσης θα διαμορφωθεί ώστε να φιλοξενήσει έργα και χειροτεχνίες που δημιούργησαν οι κρατούμενοι κατά την διάρκεια της παραμονής τους εντός των Φυλακών της Αίγινας. Επίσης επιτοίχιες αναρτήσεις θα αναφέρονται στην καθημερινότητα των κρατουμένων.

Η αίθουσα των 8,3 τ.μ. της οποίας η είσοδος γίνεται από το εσωτερικό του περιβάλλοντα χώρου των κελιών απομόνωσης θα αξιοποιηθεί ως αίθουσα προβολής ντοκουμέντων που θα έχουν ως θέμα τις Φυλακές της Αίγινας. Ο επισκέπτης θα έχει την δυνατότητα να καθίσει στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο και να λάβει τις απαραίτητες πληροφορίες για τα 100 χρόνια που το κτίριο είχε μετατραπεί ως Φυλακή.

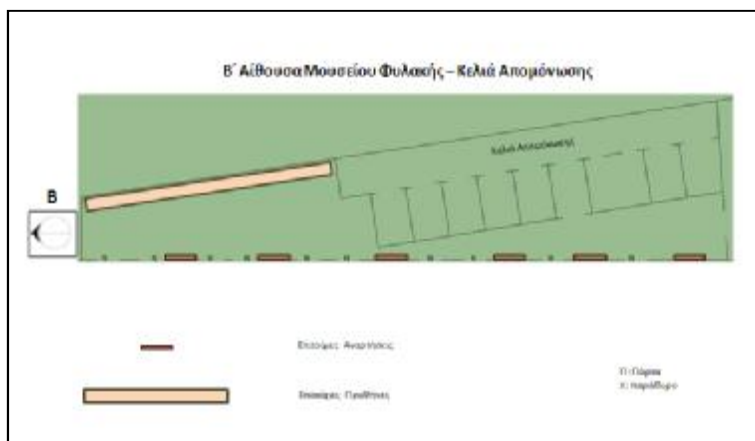
Η στοά που βρίσκεται αριστερά της εκκλησίας θα αποτελέσει την είσοδο στο Μουσείο Φυλακής.

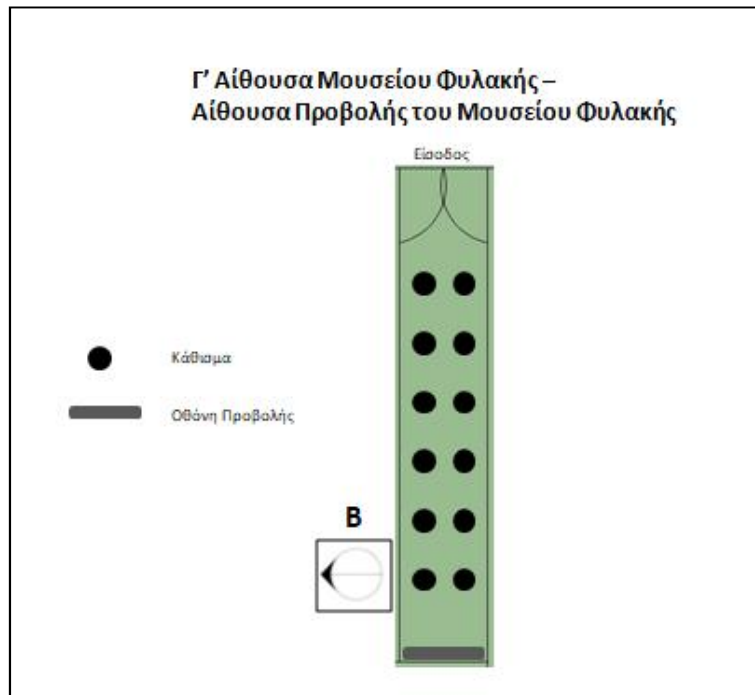
Σχέδιο 36: Κάτοψη Α' Αίθουσας του Μουσείου Φυλακής.

Σχέδιο 37: Κάτοψη Στοάς.

Σχέδιο 38: Κάτοψη Β' Αίθουσας του Μουσείου Φυλακής.

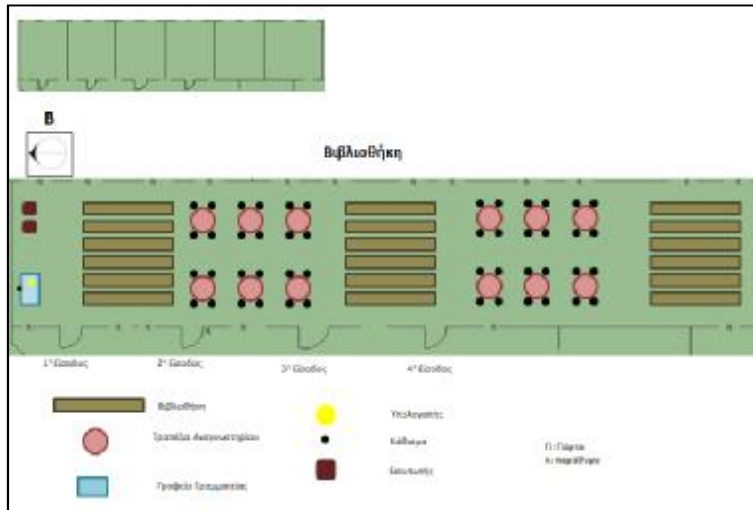

Σχέδιο 39: Κάτοψη Αίθουσας Προβολής του Μουσείου Φυλακής.

Βιβλιοθήκη (34)

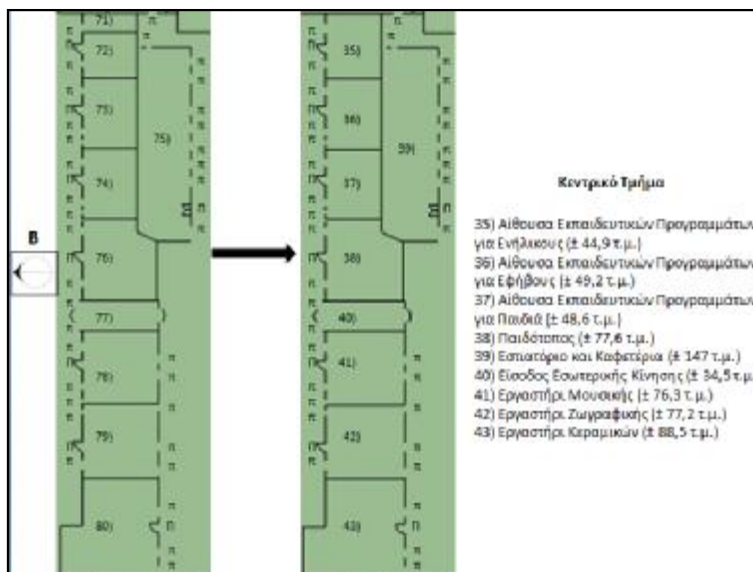
Η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Αίγινας στεγάζεται σε ένα πετρόκτιστο κτίριο του 1948 δίπλα στο κτίριο του Κυβερνείου. Η Βιβλιοθήκη διαθέτει περισσότερους από 25.000 τίτλους και 6 διαθέσιμους υπολογιστές. Και παρόλο που έχει ήδη εγκριθεί η μελέτη μεταστέγασης της, στο Κεντρικό Σχολείο (Εϋνάρδειο), μέχρι στιγμής δεν έχουν ξεκινήσει εργασίες.

Προτείνεται η Βιβλιοθήκη να μεταφερθεί στο υπό μελέτη κτίριο και σε χώρο 242,9 τ.μ. στην ανατολική πλευρά. Με την κατάλληλη διαρρύθμιση, ο χώρος μπορεί να καλύψει τον όγκο των βιβλίων, να εμπεριέχει άνετο αναγνωστήριο και να προστεθεί και παιδικό τμήμα.

Σχέδιο 40: Κάτοψη Βιβλιοθήκης.

Κεντρικό Τμήμα

Σχέδιο 41: Κάτοψη Κεντρικού Τμήματος.

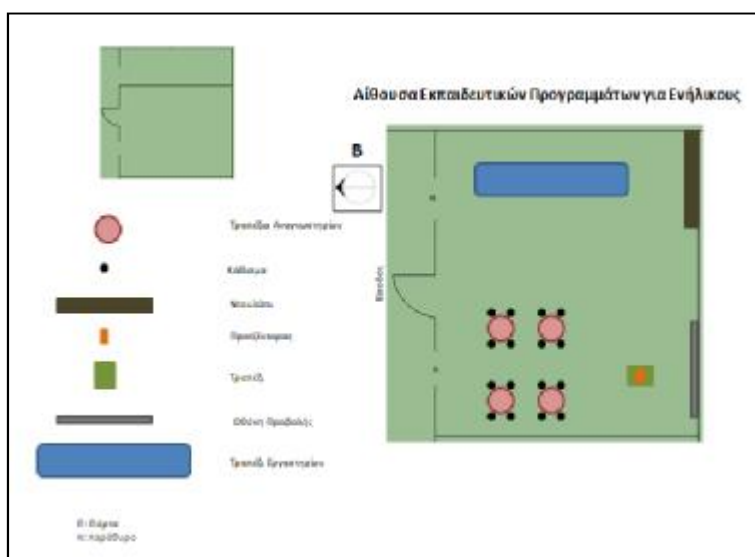
Αίθουσα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Ενήλικους Αίθουσα Εκπαιδευτικών (35), Προγραμμάτων για Εφήβους (36,) Αίθουσα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Παιδιά (37)

Η Μουσειοπαιδαγωγική εντάσσεται στα ευρύτερα γνωστικά αντικείμενα της μουσειολογίας και της παιδαγωγικής. Αντικείμενο της μουσειοπαιδαγωγικής είναι η επιστημονική διερεύνηση των Μουσειολογικών και παιδαγωγικών αρχών και όρων

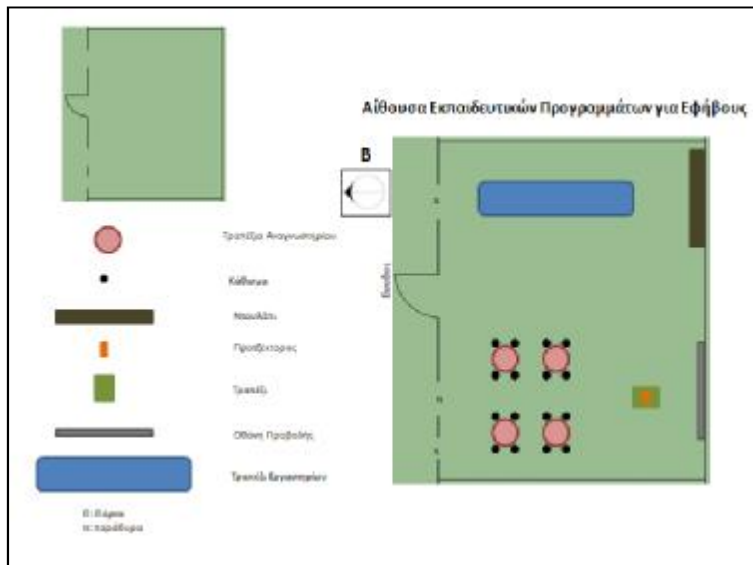
που διέπουν την πολιτιστική και εκπαιδευτική πολιτική των μουσείων και που γενικότερα καθορίζουν το πλαίσιο για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Σκοπός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων στα άτομα και τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως προέλευσης, ικανοτήτων και ηλικιών. Επίσης στόχος είναι η δημιουργική αξιοποίηση του υλικού πολιτισμού και των μουσείων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα βασίζονται στις ενεργητικές μεθόδους μάθησης και αναπτύσσονται με βάση τις ιδιαιτερότητες του κοινού στο οποίο απευθύνονται.

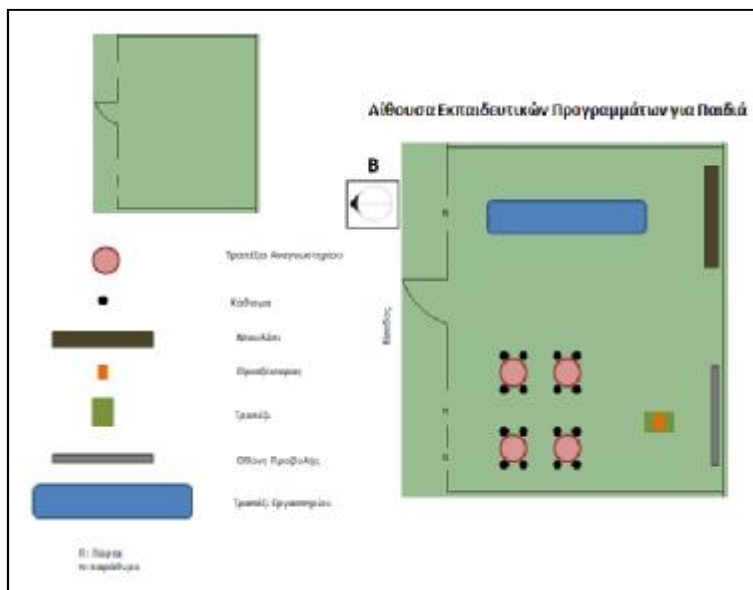
Καθώς στο κτίριο που μελετάμε θα συμπεριληφθούν τρία διαφορετικά μουσεία, προτείνεται στο κεντρικό τμήμα να δημιουργηθούν τρεις αίθουσες εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων. Η κάθε μια αίθουσα θα αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο τύπο κοινού. Η πρώτη θα απευθύνεται σε ενήλικους, η δεύτερη σε έφηβους και η τρίτη στα παιδιά. Σημαντικό είναι να προσελκύσουμε όλες τις ομάδες κοινού ώστε να ενδιαφερθούν και να συμμετέχουν στις δράσεις που θα διεξάγονται.

Σχέδιο 42: Κάτοψη Αίθουσας Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Ενήλικους.

Σχέδιο 43: Κάτοψη Αίθουσας Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Εφήβους.

Σχέδιο 44: Κάτοψη Αίθουσας Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Παιδιά.

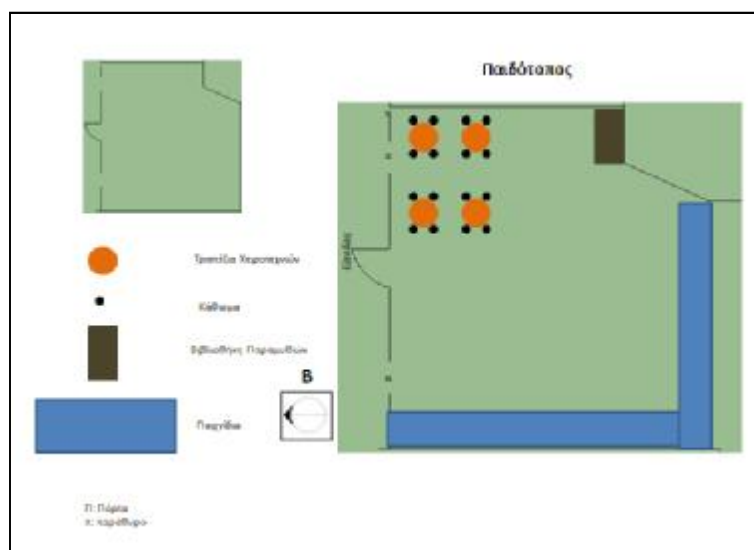
Παιδότοπος (38)

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 36873/2007 - ΦΕΚ 1364/Β'/2.8.2007, στο Άρθρο, ως παιδότοπος ορίζεται ο οριοθετημένος μη κοινόχρηστος χώρος στον οποίο παρέχεται αποκλειστικά ψυχαγωγία, σε νήπια και παιδιά, μέχρι δέκα ετών, παρουσία συνοδών, υπό την επίβλεψη προσωπικού. Ο παιδότοπος αποτελείται από παιχνιδοκατασκευές και παιχνίδια που πρέπει να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής

του ΕΛΟΤ 1176-1, όπως φουσκωτά, παιχνίδια παραγεμισμένα με αφρώδες υλικό (soft play), παιχνίδια δραστηριοτήτων οικιακής χρήσης (π.χ. μικρές τσουλήθρες, σπιτάκια, τραπεζάκια, καρεκλάκια κλπ.) και άλλα.

Στον παιδότοπο εξασφαλίζεται η υγιεινή του χώρου και η ασφαλής παραμονή των παιδιών, σύμφωνα με τις οριζόμενες στην απόφαση αυτή τεχνικές προδιαγραφές.

Δίπλα στα εργαστήρια εκπαιδευτικών προγραμμάτων προτείνεται ο χώρος των 77,6 τ.μ. να μετατραπεί ως παιδότοπος. Τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία να παίξουν άφοβα κάτω από την επίβλεψη ειδικά εκπαιδευμένων παιδαγωγών. Επίσης θα κοινωνικοποιηθούν, θα ενταχθούν σε μία ομάδα από παιδιά της ηλικίας τους και θα μάθουν να μοιράζονται.

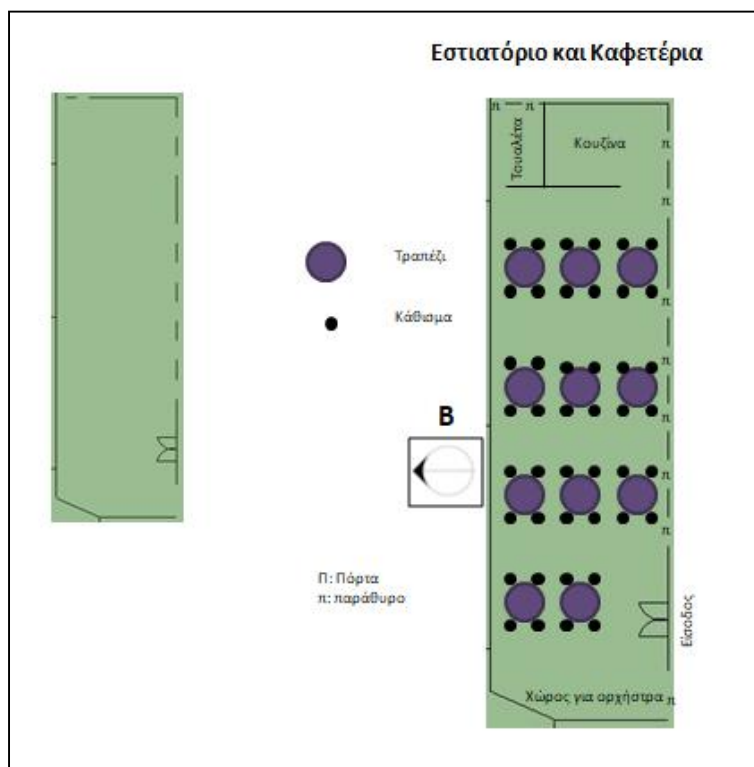
Σχέδιο 45: Κάτοψη Παιδότοπου.

Εστιατόριο και Καφετέρια (39)

Τα μουσεία και οι χώροι πολιτισμού τον 21^ο αιώνα, εκτός από την εκπαίδευση, τη μόρφωση και τη ψυχαγωγία που προσφέρουν στο επισκέπτη, είναι και μέρη κοινωνικοποίησης του ατόμου. Επομένως στη σταδιακή ανάπτυξη αυτών των χώρων, προστέθηκαν και χώροι ειδικά διαμορφωμένοι για ξεκούραση και αναψυχή. Η προσθήκη καφέ και εστιατορίων έδωσαν μια άλλη οπτική στην έννοια του μουσείου. Ανανεώθηκε ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας του μουσείου και των πολιτισμικών

χώρων. Έγιναν πιο ελκυστικοί προορισμοί που εμπεριέχουν έντονα το αίσθημα της φιλοξενίας.

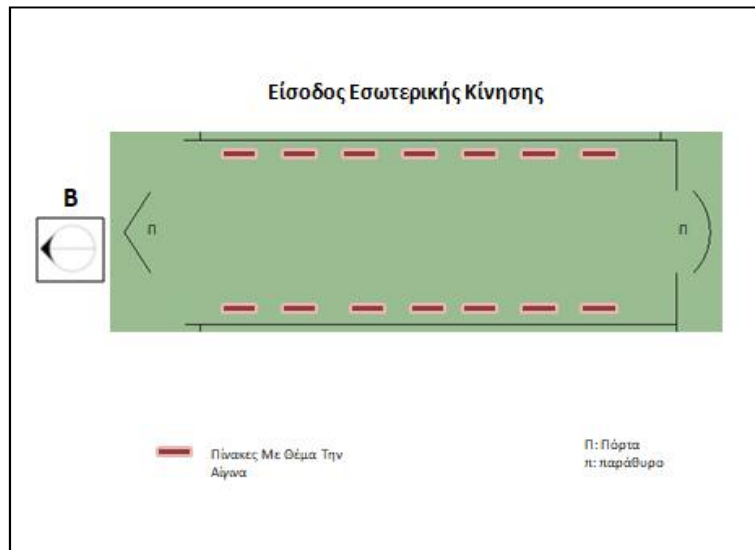
Για τους παραπάνω λόγους προτείνεται ο χώρος των 147 τ.μ. στο κεντρικό τμήμα, να αξιοποιηθεί ως χώρος εστιατορίου και καφετέριας για τους επισκέπτες του κτιρίου.

Σχέδιο 46: Κάτοψη Εστιατορίου και Καφετέριας.

Είσοδος Εσωτερικής Κίνησης (40)

Όταν μεταγενέστερα χτίστηκε το κεντρικό τμήμα για την ανάγκη μετατροπής του κτιρίου σε Φυλακή, η εσωτερική αυλή χωρίστηκε σε δύο μέρη. Στην πρόταση μας το μεσαίο δωμάτιο του κεντρικού τμήματος, το οποίο καλύπτει 34,5 τ.μ., προτείνεται να χρησιμοποιηθεί ως είσοδος εσωτερικής κίνησης για τη μετάβαση στους χώρους της Βιβλιοθήκης, των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, του Ιστορικού Αρχείου, των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και των Γραφείων.

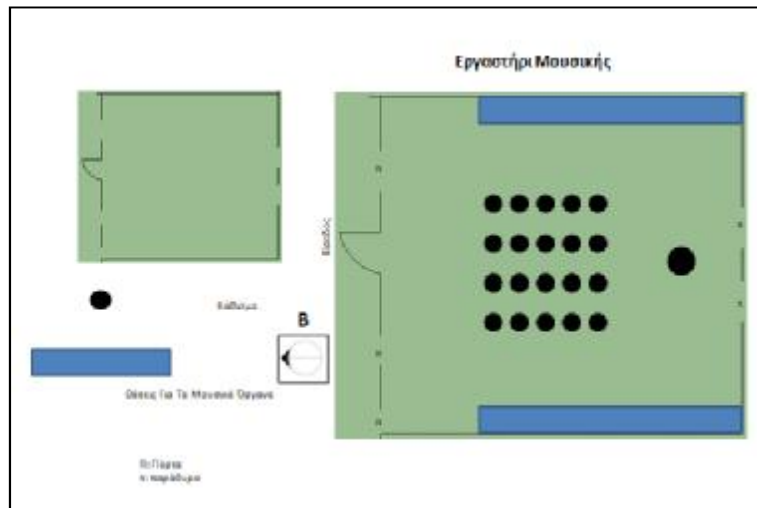
Σχέδιο 47: Κάτοψη Εισόδου Εσωτερικής Κίνησης.

Εργαστήρια: Εργαστήριο Μουσικής (41), Εργαστήριο Ζωγραφικής (42), Εργαστήριο Κεραμικών (43)

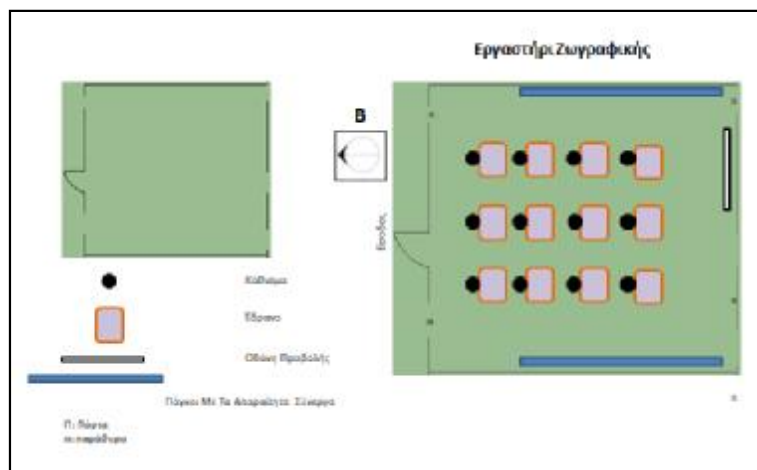
Στο μεταγενέστερο τμήμα που προστέθηκε στο κτίριο και χωρίζει την αυλή σε δύο μέρη, οι αίθουσες που βρίσκονται κοντά στην είσοδο θα μπορούσαν να μετατραπούν σε εργαστήρια εκμάθησης. Οι τρεις αυτές ανεξάρτητες αίθουσες μπορούν να διαμορφωθούν σε Εργαστήριο Μουσικής, Εργαστήριο Ζωγραφικής και Εργαστήριο Κεραμικών.

Η επιλογή των συγκεκριμένων εργαστηρίων δεν είναι τυχαία. Η Αίγινα φημίζεται για τα κεραμικά της και κυρίως για τα κανάτια της εδώ και αρκετά χρόνια. Επίσης στο νησί, μένουν και εργάζονται αξιόλογοι καλλιτέχνες των συγκεκριμένων τομέων. Και παρόλο που είναι γνωστό ότι η Αίγινα έχει καλλιτεχνικές ανησυχίες και υπάρχουν άτομα που έχουν ταλέντο, δεν υπάρχουν υποδομές ώστε να αξιοποιηθούν αυτά τα ταλέντα.

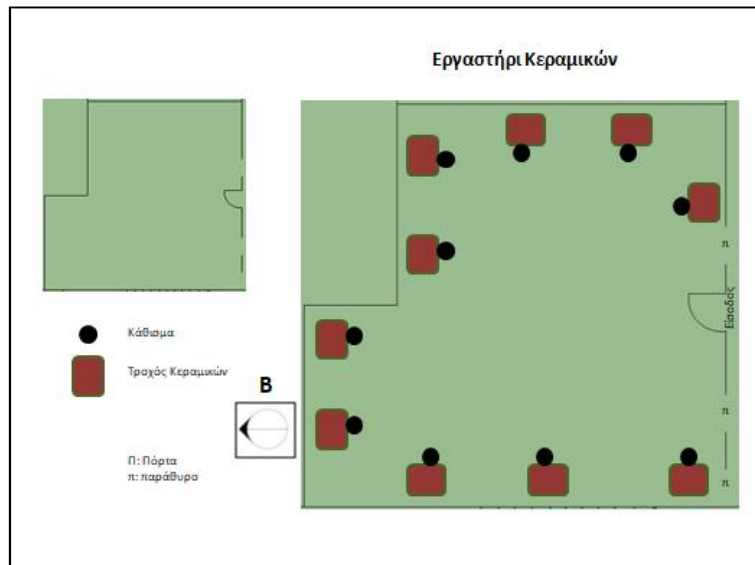
Τα εργαστήρια θα είναι πλήρως εξοπλισμένα με τα κατάλληλα σύνεργα που θα βοηθούν τόσο τους δασκάλους να διδάξουν την κάθε τέχνη, όσο και για τους μαθητές να κατανοήσουν το μάθημα.

Σχέδιο 48: Κάτοψη Εργαστηρίου Μουσικής.

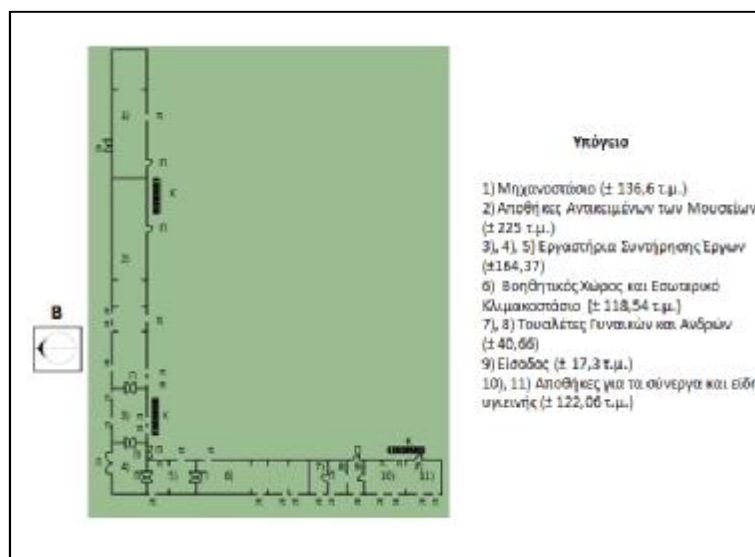

Σχέδιο 49: Κάτοψη Εργαστηρίου Ζωγραφικής.

Σχέδιο 50: Κάτοψη Εργαστηρίου Κεραμικών.

4.3.2 Υπόγειο

Σχέδιο 51: Κάτοψη Υπογείου.

Μηχανοστάσιο (1)

Σύμφωνα με τον κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας στο κεφάλαιο ΣΤ, στο άρθρο 373, του άρθρο 30 της απόφασης 3046/304/31-1/3-2-9 αναφέρεται το εξής.

Εσωτερικές ηλεκτρικές εγκαταστάσεις είναι το σύνολο των εγκατεστημένων

στοιχείων (σωλήνες, υλικά, ειδικά τεμάχια, εξαρτήματα, συσκευές κλπ.) που λειτουργικά συμβάλλουν στη χρησιμοποίηση της ηλεκτρικής ενέργειας μέσα στα κτίρια ή οικόπεδα, για φωτισμό, θέρμανση, κίνηση, σήμανση και λοιπές εφαρμογές. Στις εγκαταστάσεις αυτές περιλαμβάνονται οι αγωγοί σύνδεσης (μόνιμοι και προσωρινοί) των ακινήτων με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, σταθμοί μετασχηματιστών, τηλεφωνικές εγκαταστάσεις.

Οι εσωτερικές ηλεκτρικές εγκαταστάσεις σχεδιάζονται και κατασκευάζονται με τρόπο, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια, η άνεση των ατόμων που τις χρησιμοποιούν και η ασφάλεια του κτιρίου, καθώς επίσης η ορθή και απρόσκοπτη λειτουργία τους.

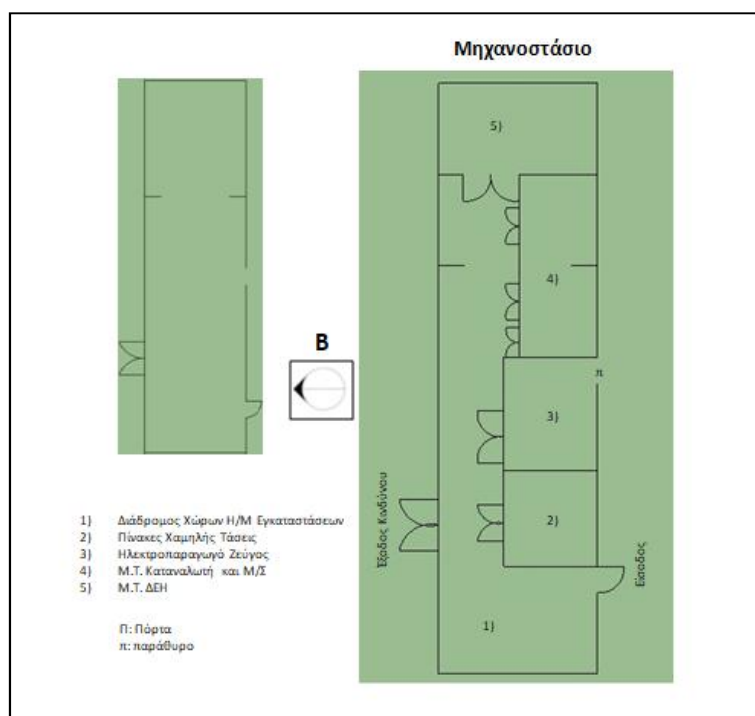
Πρέπει να καλύπτουν με επάρκεια και κατάλληλα τις διάφορες χρήσεις, όπως αυτές έχουν προδιαγραφεί για το κτίριο ή το οικόπεδο.

Τα χρησιμοποιούμενα υλικά και συσκευές πρέπει να είναι κατάλληλα και να προσαρμόζονται στο είδος της χρήσης που προορίζονται και να είναι εφοδιασμένα με σχετική έγκριση κυκλοφορίας από την αρμόδια υπηρεσία.

Ο τρόπος κατασκευής των εγκαταστάσεων αυτών, η ποιότητα των χρησιμοποιούμενων υλικών και οι ελάχιστες απαιτήσεις για κάθε μία από τις εγκαταστάσεις αυτές καθορίζονται από αντίστοιχους ισχύοντες κανονισμούς.²⁹

Στην βόρεια αίθουσα του υπογείου, η πρώτη αίθουσα θα αξιοποιηθεί ως μηχανοστάσιο για τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις του κτιρίου. Ο χώρος θα διαμορφωθεί σύμφωνα με τον τρόπο που προτείνει το Υπουργείο Πολιτισμού στην μελέτη επανάχρησης του κτιρίου ως «Διαχρονικό Μουσείο».

²⁹ <http://www.domiki.gr>

Σχέδιο 52: Κάτοψη Μηχανοστασίου.

Αποθήκες Αντικειμένων των Μουσείων (2)

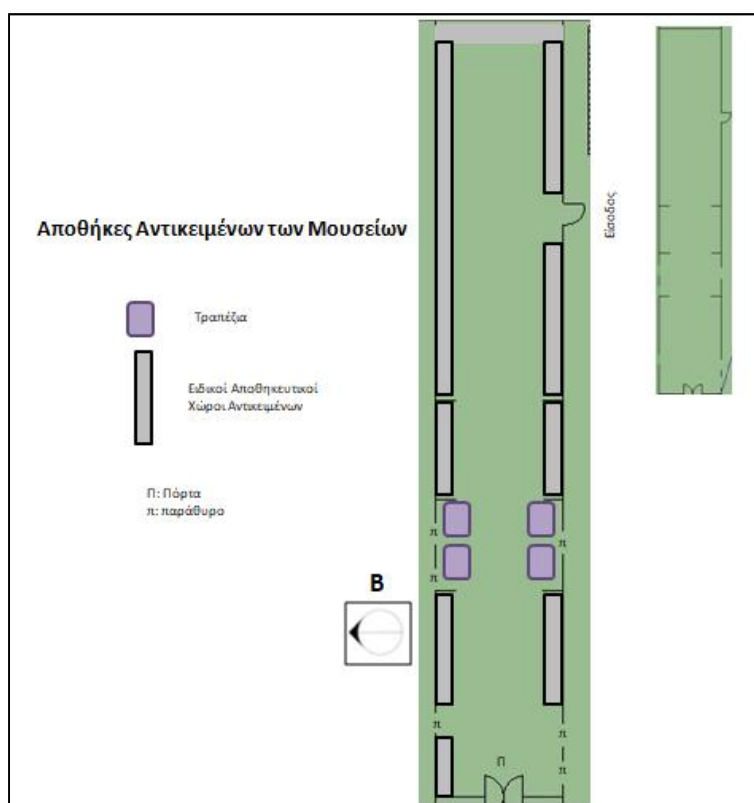
Στα πλαίσια της σωστής οργάνωσης του κάθε μουσείου είναι και η δημιουργία του χώρου αποθήκευσης των μουσειακών αντικειμένων, η οποία επηρεάζεται από πολλούς και σημαντικούς παράγοντες. Το επίπεδο της αποθήκευσης προδιαγράφει την μελλοντική διάρκεια ζωής του κάθε αντικειμένου. Στον αποθηκευτικό χώρο φυλάσσονται αντικείμενα που δεν βρίσκονται σε μόνιμη ή περιοδική έκθεση, νέα αποκτήματα του μουσείου που προορίζονται για τεκμηρίωση και αντικείμενα που είναι σε προσωρινή απόσυρση για συντήρηση, για μελέτη και έρευνα.

Τρεις είναι οι κύριοι παράγοντες, της αντοχής ενός αντικειμένου στο πέρασμα του χρόνου. Πρώτον τα υλικά και οι τεχνικές που εφαρμόστηκαν για την κατασκευή του, δεύτερον το είδος και το είδος και το επίπεδο των επεμβάσεων που έγιναν στην πορεία και τρίτον το περιβάλλον στο οποίο εκτίθεται κατά την διάρκεια της ζωής του (Τέση Αξιότη-Σαλή, 2006: 10).

Ο σχεδιασμός ενός αποθηκευτικού χώρου έχει ως βασική αρχή το είδος της συλλογής που θα φιλοξενήσει. Παράγοντες που συμβάλλουν εξίσου είναι το περιβάλλον και οι συνθήκες του, ο βιολογικός παράγοντας, ο ανθρώπινος παράγοντας

και οι φυσικές καταστροφές. Επιπλέον σημαντική είναι η ταξινόμηση των ίδιων των αντικειμένων μέσα στο χώρο.

Ο δεύτερος χώρος του υπογείου της βόρειας πλευράς θα χρησιμοποιηθεί για την δημιουργία αποθηκευτικού χώρου των μουσειακών αντικειμένων που θα υπάρχουν στο κτίριο. Ο χώρος που καταλαμβάνει θα είναι 225 τ.μ. και έχει τη δυνατότητα διαμόρφωσης ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν για την αποθήκευση των αντικειμένων.

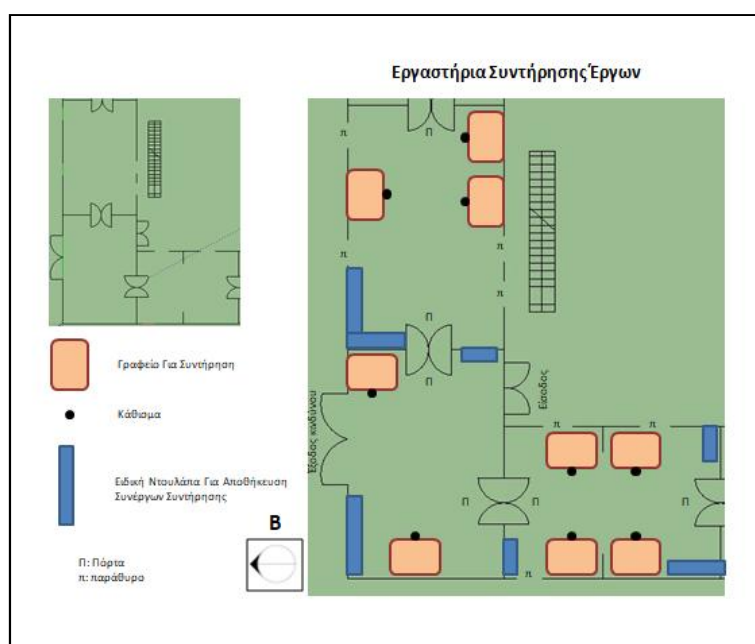
Σχέδιο 53: Κάτοψη Αποθηκών Αντικειμένων των Μουσείων.

Εργαστήρια Συντήρησης Έργων (3, 4, 5))

Η πρόληψη των μουσειακών συλλογών είναι κατά κύριο λόγο στις αρμοδιότητες του συντηρητή και αποτελείται από διάφορα στάδια. Από την προκαταρκτική εξέταση, το καθαρισμό τους και την σταθεροποίηση του υλικού τους μέχρι τη μορφολογική τους αποκατάσταση. Στις μέρες μας οι αρχές για την συντήρηση των έργων προτείνουν ήπιες και ανατρέψιμες επεμβάσεις. Ο συντηρητής είναι υπεύθυνος για την πλήρη ενημέρωση των αρμοδίων για την κατάσταση των αντικειμένων, για τη διατήρηση

αρχαιακού υλικού και για την ενημέρωση των επιμελητών των εκθέσεων σχετικά με την κατασκευή των αντικειμένων ή τυχόν παρέμβαση σε αυτά. (Τέση Αξιώτη – Σαλή, 2006: 112)

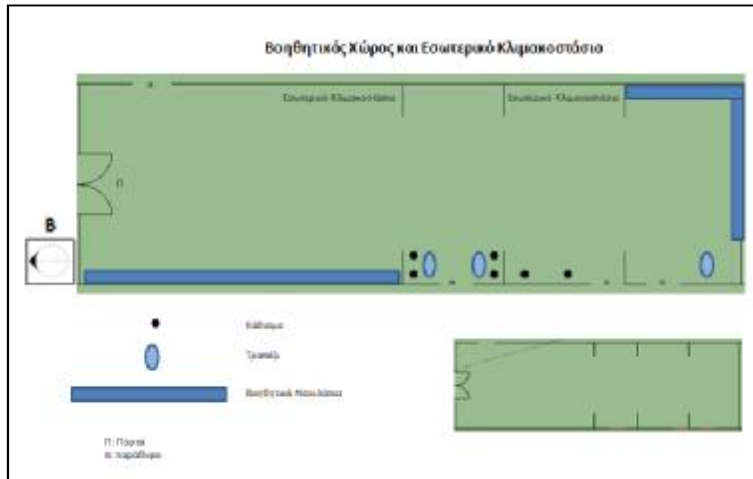
Η αίθουσα δίπλα από το χώρο αποθήκευσης των μουσειακών αντικειμένων προτείνεται για την δημιουργία εργαστηρίων συντήρησης. Θα είναι εφοδιασμένος με τον κατάλληλο ειδικό εξοπλισμό.

Σχέδιο 54: Κάτοψη Εργαστηρίων Συντήρησης Έργων.

Βοηθητικός Χώρος και Εσωτερικό Κλιμακοστάσιο (6)

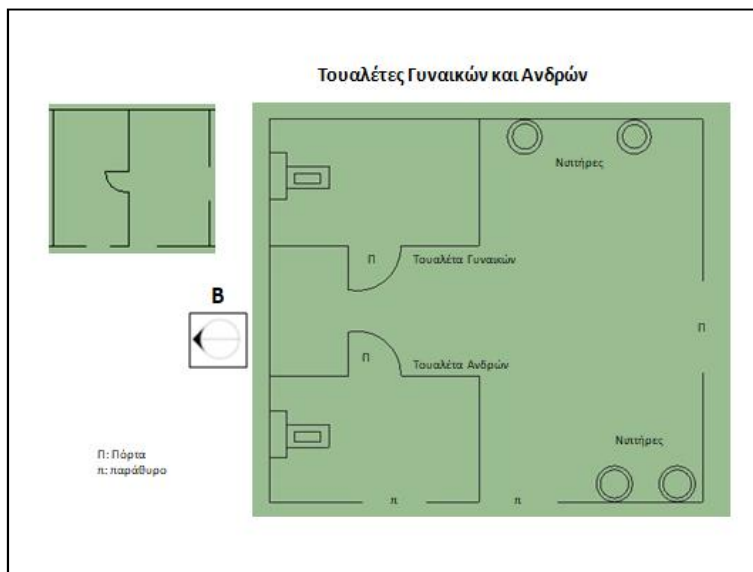
Στην δυτική πλευρά του υπογείου υπάρχει ο χώρος όπου καταλήγουν τα εσωτερικά κλιμακοστάσια από το ισόγειο. Ο χώρος αυτός, των 118,54 τ.μ. θα αξιοποιηθεί ως βοηθητικός - αποθηκευτικός χώρος του κτιρίου. Εκεί θα μπορούν να φυλάσσονται προσωρινά αντικείμενα και χρηστικά είδη που δεν είναι απαραίτητα στους χώρους που κινούνται οι επισκέπτες. Φυσικά υπάρχει η δυνατότητα μετατροπής του δωματίου σύμφωνα με τις ανάγκες που θα προκύψουν.

Σχέδιο 55: Κάτοψη Βοηθητικού Χώρου και Εσωτερικού Κλιμακοστασίου.

Τουαλέτες Γυναικών και Ανδρών (7, 8)

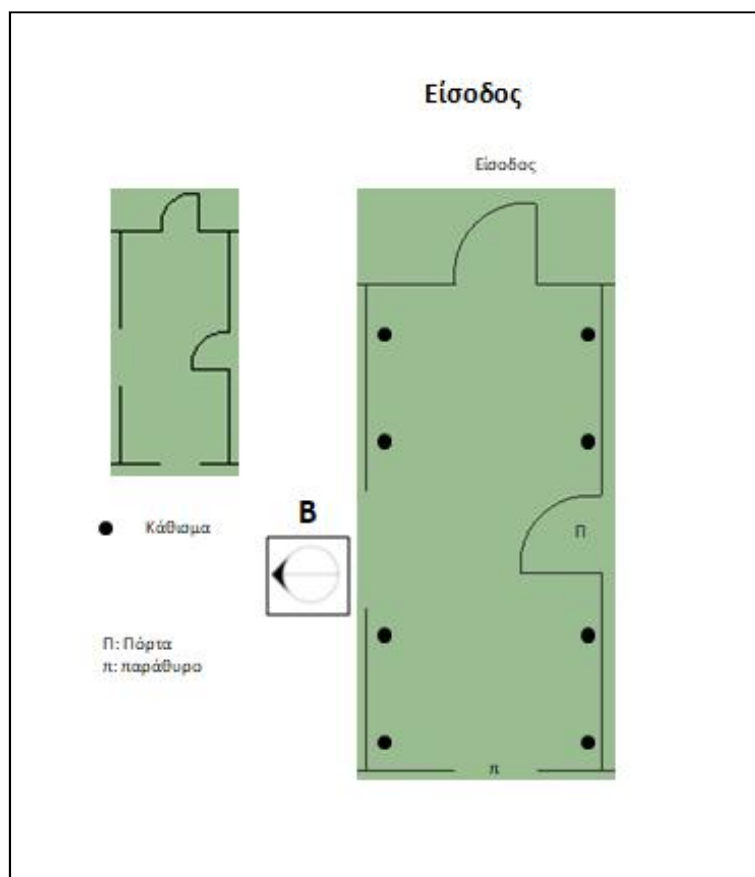
Οι τουαλέτες του υπογείου θα βρίσκονται στην δυτική πλευρά. Θα εξυπηρετούν τις ανάγκες του προσωπικού που θα εργάζεται στο υπόγειο, δηλαδή τους συντηρητές των αντικειμένων, των φυλάκων του αποθηκευτικού χώρου και των εργαζομένων για την καθαριότητα του κτιρίου. Θα καταλαμβάνουν χώρο 40,66 τ.μ. και θα αποτελούνται από μία τουαλέτα γυναικών και μία τουαλέτα ανδρών. Η είσοδος θα γίνεται με εξωτερική θύρα μέσω του δωματίου της εισόδου.

Σχέδιο 56: Κάτοψη Τουαλετών Γυναικών και Ανδρών.

Είσοδος (9)

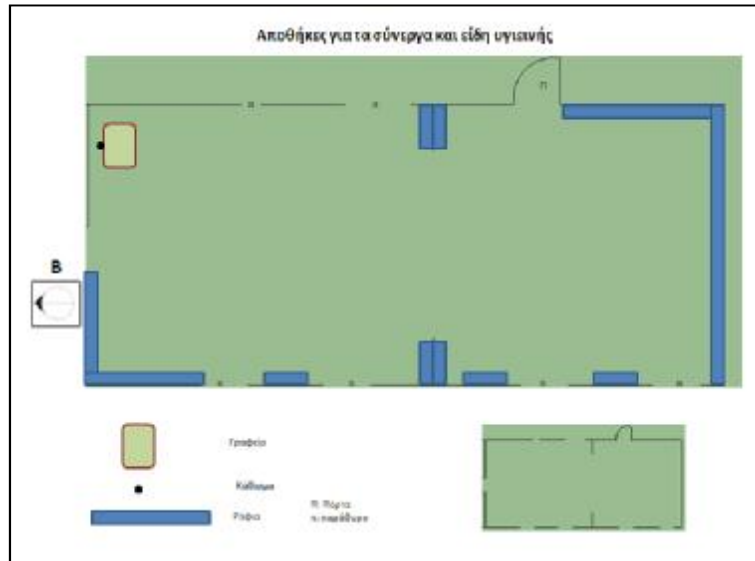
Το δωμάτιο που βρίσκεται δίπλα στις τουαλέτες θα αξιοποιηθεί ως χώρος εισόδου προς στις τουαλέτες αλλά και προς τον αποθηκευτικό χώρο των ειδών υγιεινής.

Σχέδιο 57: Κάτοψη Εισόδου.

Αποθήκες για τα σόνεργα και είδη υγιεινής (10), 11))

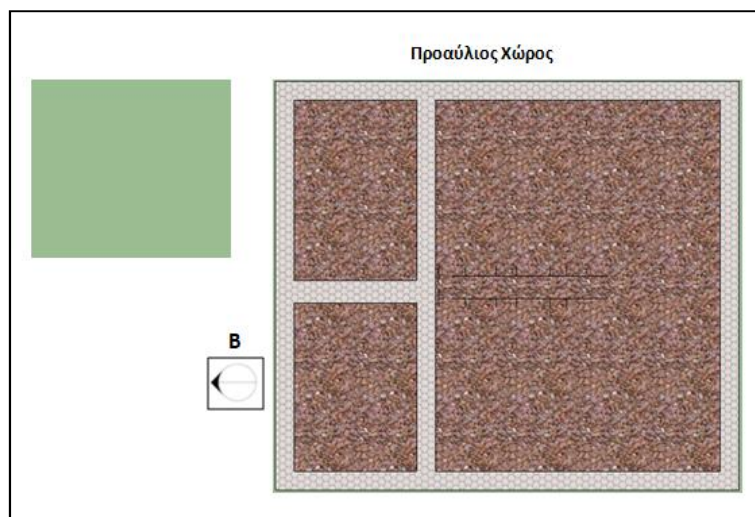
Ο τελευταίος χώρος του υπογείου θα αξιοποιηθεί ως χώρος αποθήκευσης των ειδών υγιεινής και των συνέργων αυτών. Λόγω του ότι ο χώρος είναι αρκετά μεγάλος, δηλαδή 122,06 τ.μ. αφήνεται ανοιχτό το ενδεχόμενο, μέρος του να αξιοποιηθεί και με άλλο τρόπο που ίσως προκύψει και είναι αναγκαίο. Η πρόσβαση στο χώρο θα γίνεται και με εξωτερική θύρα αλλά και εσωτερικά μέσα από το δωμάτιο της εισόδου.

Σχέδιο 58: Κάτοψη Αποθηκών για σύνεργα και είδη υγιεινής.

4.3.3 Εσωτερικός Προαύλιος Χώρος

Ο προαύλιος χώρος που βρίσκεται εσωτερικά του κτιρίου, μπορεί να διαμορφωθεί ως κήπος. Θα γίνει δεντροφύτευση λουλουδιών και τοποθέτηση εξωτερικών καθισμάτων, όπου ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να καθίσει και να θαυμάσει την αρχιτεκτονική του κτιρίου, να καθίσει να συζητήσει, να διαβάσει ένα βιβλίο κ.α.

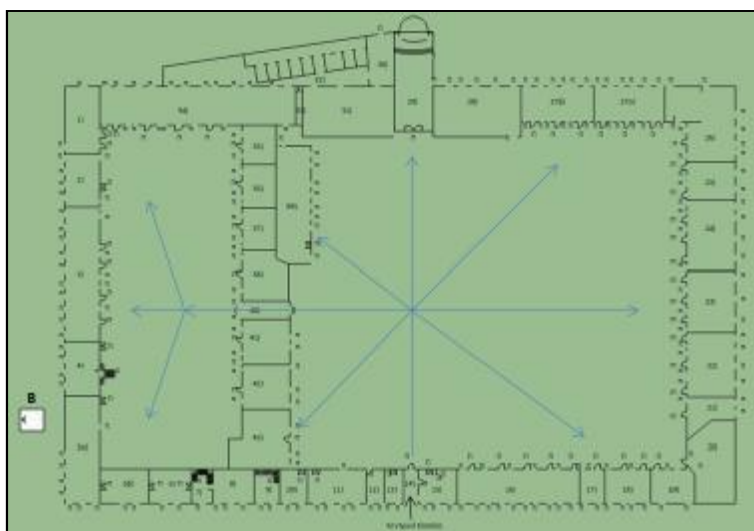

Σχέδιο 59: Κάτοψη Εσωτερικού Προαύλιου Χώρου.

4.3.4 Κίνηση στο Χώρο

Ισόγειο

Όπως διαγράφεται και στο σχέδιο η κύρια είσοδος του κτιρίου θα είναι από την δυτική πλευρά. Μόλις ο επισκέπτης εισέλθει στο εσωτερικό θα μπορέσει να κινηθεί ακτινωτά προς όλες τις κατευθύνσεις. Ο χώρος με τον αριθμό (40), θα αποτελέσει μεταβατικό χώρο εσωτερικής κίνησης προς τους χώρους της βόρειας πλευράς, της βιβλιοθήκης και των γραφείων των υπευθύνων.

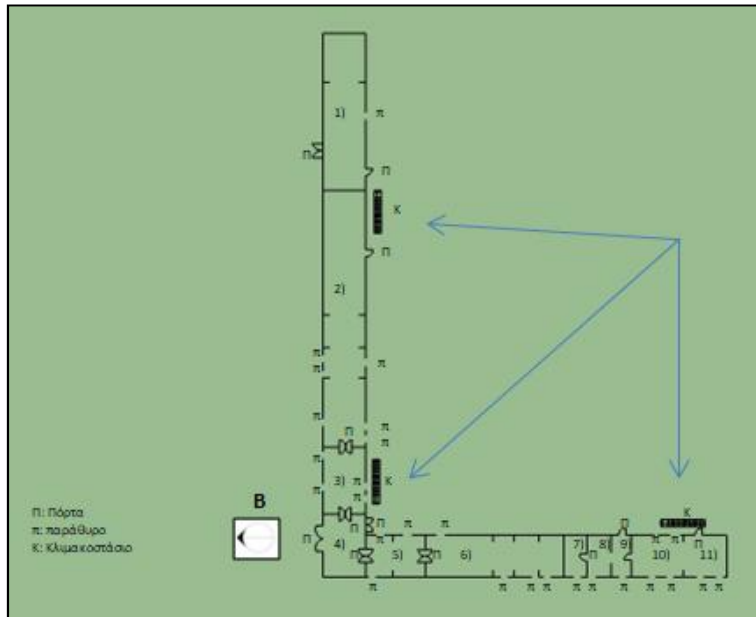

Σχέδιο 60: Κάτοψη Ισογείου – Κίνηση στο Χώρο.

Υπόγειο

Η είσοδος προς το υπόγειο γίνεται με δύο τρόπους. Ο πρώτος, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μέσω των εσωτερικών κλιμακοστασίων από το ισόγειο, στη δυτική πλευρά. Ο δεύτερος μέσω των εξωτερικών κλιμακοστασίων που υπάρχουν στην βόρεια πλευρά και στη μισή δυτική.

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως το υπόγειο διαθέτει στη βόρεια πλευρά του δύο εξόδους σε περίπτωση κινδύνου. Η πρώτη θα βρίσκεται στο χώρο του μηχανοστασίου και η δεύτερη στο εργαστήριο συντήρησης των έργων.

Σχέδιο 61: Κάτοψη Υπογείου – Κίνηση στο Χώρο.

Κεφάλαιο Πέμπτο

5.1 Διοικητικό και Διαχειριστικό Πλαίσιο Λειτουργίας του Κτιρίου

Η αποτελεσματική λειτουργία του Πολιτιστικού Ιδρύματος στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον θα πρέπει να διέπεται από κανόνες και τεχνικές. Δηλαδή, πρέπει να υπάρχει διοίκηση από μια ομάδα ανθρώπων, έτσι ώστε να εκπληρωθούν οι στόχοι του.

Εφόσον ο πολιτισμός στις μέρες μας αντιμετωπίζεται ως αναπτυξιακός παράγοντας πρέπει να κατασταθεί βιώσιμο το «Πολιτιστικό Μάνατζμεντ», δηλαδή με ποιούς τρόπους θα διευκολυνθούν οι αποφάσεις για την επίτευξη των σκοπών αλλά και των επιμέρους στόχων που προσβέυει ο οργανισμός της πρότασης. Το ίδρυμα θα οφείλει να κινηθεί ευέλικτα όσον αφορά τον Προγραμματισμό/Σχεδιασμό, την Οργάνωση, τη Διεύθυνση/Καθοδήγηση και τον Έλεγχο. Οι συνιστώσες είναι άμεσα συνδεδεμένες μεταξύ τους, αρωγοί στην διατήρηση της βιωσιμότητας του οργανισμού και στην αύξηση της προσφοράς του προς το κοινωνικό σύνολο.

Επομένως το σωστό «Πολιτιστικό Μάνατζμεντ» στον Πολιτιστικό Ίδρυμα που προτείνουμε πρέπει να είναι σαφής σχεδιασμός σκοπών και ορθή επιτέλεση στόχων. Πρέπει να συνειδητοποιηθεί από τους ανθρώπους του η αποστολή του οργανισμού, οι αξίες του, οι πόροι του, το περιβάλλον του, τότε θα ανταποκριθεί σε περιόδους κρίσης, θα υπάρξει μεγαλύτερος συντονισμός μεταξύ της λειτουργίας του ως οργανισμός και της πλαισίωσης αυτής της λειτουργίας στο εκάστοτε εξωτερικό περιβάλλον.

5.2 Πλάνο Βιωσιμότητας

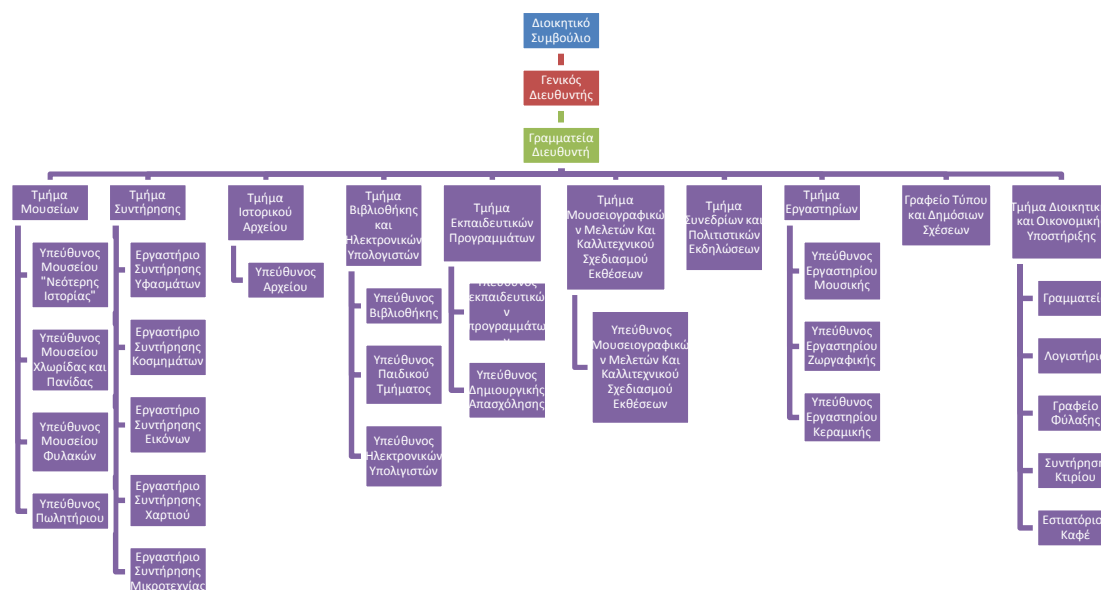
Βάση για την σωστή και συνεχή λειτουργία του Ιδρύματος, θα είναι το στρατηγικό πλάνο, το οποίο θα εφαρμόζεται από όλους. Το Στρατηγικό Πλάνο θα αποτυπώνει σε τελική και οριστική μορφή την στρατηγική σχεδίασης και αποτελεί σημαντικό οδηγό του ιδρύματος καθώς και σημείο αναφοράς του κατά την υλοποίηση των στρατηγικών του στόχων.

Τα κύρια μέρη του στρατηγικού πλάνου θα προσδιορίζουν:

- 1) Το περιεχόμενο της αποστολή του ιδρύματος και την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης με βάση την μεθοδολογική προσέγγιση SWOT ανάλυση, το ανθρώπινο δυναμικό του οργανισμού, τα τεχνολογικά μέσα του οργανισμού, την κτιριακή υποδομή του οργανισμού, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του οργανισμού, κ.ά.
- 2) Τη στρατηγική που επιλέγει να ακολουθήσει το ίδρυμα ώστε να προσδιορίσει τη στρατηγική του δράση με βάση τη διατήρηση της υπάρχουσας επιτυχημένης πορείας του, την επέκταση σε νέα προγράμματα και νέες δραστηριότητες καθώς και νέες αγορές και τη περικοπή ή ακύρωση των υπαρχόντων προγραμμάτων ή δραστηριοτήτων.
- 3) Τη στοχοθέτηση για την ανάπτυξη μεθόδων και πρακτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων.
- 4) Τη διαμόρφωση πλάνων δράσης του συγκεκριμένου τομέα τα οποία έχουν συγκεκριμένη προθεσμία υλοποίησης
- 5) Τα συστήματα αξιολόγησης των στρατηγικών μοντέλων όπως δείκτες υιοθέτησης των αρχών του γενικού (δημόσιου) συμφέροντος κ.α.

5.3 Οργανόγραμμα

Η διοίκηση του Ιδρύματος, όπως φαίνεται και στο παρακάτω οργανόγραμμα, θα βασίζεται στο Διοικητικό Συμβούλιο. Προτείνεται να υπάρχει ανεξάρτητο Διοικητικό Συμβούλιο και ξεχωριστά τμήματα για κάθε ενότητα που θα περιλαμβάνεται στο κτίριο. Η Διοίκηση θα βασίζεται στην εισροή δεδομένων από τις συνιστώσες επιτροπές μέσω των ορισμένων εκπροσώπων τους.

Πίνακας 3: Ενδεικτικό Διοικητικό Οργανόγραμμα.

5.4 Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο, ο τρόπος οργάνωσης και ανάλυσης των αναπτυξιακών δράσεων και παρεμβάσεων στη βάση των σχέσεων μεταξύ του τοπικού, ενδογενούς δυναμικού (εσωτερικό περιβάλλον) και των ευρύτερων υπερτοπικών επιδράσεων και επιπτώσεων (εξωτερικό περιβάλλον). Το αρκτικόλεξο **SWOT** προκύπτει από τις λέξεις **S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats. Αντίστοιχα στα ελληνικά, Πλεονεκτήματα, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές.

Κατά την ανάλυση SWOT που ακολουθεί αναφέρονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του κτιρίου, καθώς και οι ευκαιρίες και οι απειλές που υπάρχουν.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
<i>Πλεονεκτήματα</i>	<i>Μειονεκτήματα</i>
Πολιτιστική Κληρονομιά	Ερειπωμένα Κτίρια
Ανάδειξη Ιστορίας της Αίγινας	Βλάβες και Ελλείψεις Υλικοτεχνικής Υποδομής
Προνομακλή Γεωγραφική Θέση (σύνδεση με άλλους πολιτιστικούς χώρους)	
Εύκολη Πρόσβαση	
Καινοτόμο Πολιτιστικό Ίδρυμα	
Πολλαπλές Θεματικές Ενότητες	
Πολλαπλές Δράσεις	
Εκπαιδευτικά Προγράμματα	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
<i>Ευκαιρίες</i>	<i>Απειλές</i>
Προοπτική Ανάπτυξης Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού	Έλλειψη ευαισθητοποίησης των πολιτών για τη προστασία του κτιρίου
Ενεργοποίηση Τοπικών Φορέων	Οικονομική κρίση
Εμπλοκή της Τοπικής Κοινωνίας	Ανταγωνισμός
Σύνδεση με Πολιτιστικούς Χώρους	

Πίνακας 4: Ανάλυση SWOT.

Η ανάλυση SWOT που προέκυψε εμφανίζει σημαντικά πλεονεκτήματα για το κτίριο, τα οποία μπορούν να γίνουν αιτία για να ξεπεραστούν οι αδυναμίες και οι απειλές. Με την κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης και ανάδειξης αλλά και με συντονισμένες δράσεις δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, θα αναδειχθούν οι ευκαιρίες που θα προσφέρει η ανάδειξη και η αξιοποίηση του κτιρίου.

5.5 Εμπλεκόμενοι Φορείς

Για την σωστή διεκπεραίωση των προαναφερθέντων, σημαντικό ρόλο έχουν η συνέργεια, η συνοχή και η συμπληρωματικότητα των τοπικών φορέων.

Η βιωσιμότητά του ιδρύματος εξαρτάται άμεσα από τον τρόπο με τον οποίο η τοπική κοινωνία θα ανταποκριθεί σε αυτό. Προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή του αναφερόμενου μοντέλου αποτελεί η εξ ολοκλήρου διαχείρισή του από τους τοπικούς παράγοντες. Ωστόσο, δεν αποκλείεται η σύμπραξη και η αλληλεπίδραση με εξωτερικούς φορείς.

Αναλυτικότερα, στη μελέτη περίπτωσης της παρούσας εργασίας, οι φορείς που δύνανται να συνεργαστούν για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης φαίνονται στον

παρακάτω πίνακα, όπου γίνεται διακριτή διαφοροποίησή τους σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

ΦΟΡΕΙΣ	
<i>Περιφέρεια</i>	<i>Τοπικοί</i>
Περιφέρεια Αττικής	Δήμος Αίγινας
Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής	Ιερά Μητρόπολη Ύδρας, Σπετσών, Αιγίνης, Ερμιονίδος & Τροιζηνίας
Ερευνητικοί Φορείς	Τοπικοί συνεταιρισμοί
Πανεπιστημιακά Ιδρύματα	Τοπικοί σύλλογοι
Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Ιδιώτες επιχειρηματίες
Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	

Πίνακας 5: Εμπλεκόμενοι Φορείς.

5.6 Οικονομικά – Χρηματοδότηση

Η οικονομική βιωσιμότητα του Ιδρύματος μας επιβάλλει πέρα από την πολιτιστική πολιτική, να σκεφτούμε στρατηγικές και τρόπους χρηματοδότησης καθαρά οικονομικούς.

Ποσοστό της οικονομικής εξασφάλισης μπορεί να καλυφθεί από τα έσοδα κατά την διάρκεια της λειτουργίας του. Τα εισιτήρια των μουσείων, το πωλητήριο, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις και οι εκθέσεις, μπορούν να χαρακτηριστούν μια βασική πηγή αυτό-χρηματοδότησης.

Ωστόσο ταυτόχρονα μπορούν να αξιοποιηθούν εθνικοί και ευρωπαϊκοί πόροι. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποια προγράμματα όπως: ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση, ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία, Erasmus+ , Horizon 2020, Leader CLLD, Life 2014 – 2020, Δημιουργική Ευρώπη: Media, Δημιουργική Ευρώπη, Πολιτισμός, Ευρώπη για τους Πολίτες.

Παράλληλα με τα προαναφερθέντα θα μπορέσουν να υπάρχουν χορηγοί και δωρητές είτε από την ίδια την τοπική κοινωνία μεμονωμένα ή ομαδικά, είτε από εξωτερικούς παράγοντες.

Επίλογος

Η ενασχόληση της μελέτης αυτή με το Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο, έγινε με σκοπό να καταστεί σαφής η αναγκαία και πολύτιμη προσπάθεια για την δημιουργική εκμετάλλευσή του. Η ενεργός παρουσία του και η κατάλληλη αξιοποίησή του, μπορεί να προσδώσει πολιτιστικό κύρος και μια διαφορετική οπτική στην ίδια τη φύση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Η πρότασή για την δημιουργία του Καποδιστριακού Ιδρύματος συναντά την πολιτιστική ανάπτυξη με οικονομικούς όρους αλλά συνιστά και ένδειξη ότι μια δημιουργική πολιτιστική αναπαράσταση είναι οικειοποίηση με τις διαχρονικές και πολυμορφικές εκφράσεις του πολιτισμού.

Συνέντευξη του Δημάρχου της Αίγινας κ. Δημήτρη Μούρτζη

1) Ποια είναι η εμπλοκή του Δήμου σε όλο αυτό που ονομάζουμε σήμερα Καποδιστριακά Κτίρια;

Η εμπλοκή του Δήμου, είναι μόνο να ασκεί πίεση στο Υπουργείο Πολιτισμού. Υπάρχει μια διαφοροποίηση ως προς σε ποιο Υπουργείο ανήκει, το ένα και που το άλλο. Τα δύο κτίρια το Κυβερνείο και το Εϋνάρδειο δύο ιστορικά κτίρια, το μεν πρώτο ήταν και η κατοικία του Καποδίστρια, το δεύτερο ήταν το πρώτο Αλληλοδιδασκτικό Σχολείο εν Ελλάδι και τα δύο ανήκουν στο Υπουργείο Παιδείας. Το Ορφανοτροφείο, το μεγάλο κτίριο περίπου 4.500 τ.μ. ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού. Εμείς ως Δημοτικές Αρχές και εγώ θα μιλήσω για τη δική μου Δημοτική Αρχή, δεν κάνουμε τίποτε άλλο, από το να πιέζουμε τους εκάστοτε Υπουργούς, τους εκάστοτε Γενικούς Γραμματείς, την εκάστοτε Κυβέρνηση για την αξιοποίηση και την αποκατάσταση της ιστορικής κληρονομιάς.

Δυστυχώς αυτό δεν είναι εφικτό, γιατί πάντα η αιτία που δεν γίνονται είναι ότι «δεν υπάρχουν χρήματα στην Ελλάδα». Αν και για το ένα κομμάτι όπως είναι το Ορφανοτροφείο έχουν διατεθεί μέχρι τώρα κάπου τα 11.200.000€ διαχρονικά και η εικόνα είναι αυτή που βλέπετε εδώ. Ένα κτίριο, το οποίο έχει μείνει στο επίπεδο Πολιτικού Μηχανικού.

Η πίεση η δική μας βέβαια, και ο στόχος ο δικός μας είναι να ψάχνουμε να βρούμε ακόμα λύσεις για το πως μπορεί να αποκατασταθεί αυτό, γιατί είναι δυσφήμιση για την Ελλάδα, δυσφήμιση για εμάς τους Έλληνες που πραγματικά θέλουμε να είμαστε υπερήφανοι, ανεξάρτητα εκεί που έχει φτάσει η Ελλάδα, εμείς θέλουμε να είμαστε υπερήφανοι, να νιώθουμε υπερήφανοι.

Τώρα το τελευταίο διάστημα, μετά από πιέσεις ανταποκρίθηκε η Περιφέρεια Αττικής και βγήκε ένα ποσό 2.200.000€ Υπήρξε ένα πρόβλημα ως προς τη διαδικασία, το πως μπορεί να υπάρξουν σχετικές μελέτες, γιατί το ένα κομμάτι το ένα τμήμα το νοτιοανατολικό. Αυτό πιστεύω μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα σε συνεργασία η Περιφέρεια με το Υπουργείο Πολιτισμού, μιας και εκεί ανήκει, να ξεκινήσει η αποκατάσταση της μιας πτέρυγας.

Εμείς όμως ως Δήμος έχουμε ζητήσει το κτίριο να περιέλθει σε εμάς. Εμείς πρέπει να είμαστε αποκλειστικά υπεύθυνοι και πιστεύω πως αν ήμασταν εξ αρχής οι κύριοι του έργου, του οικοδομήματος αυτού, θα το είχαμε ολοκληρώσει, θα είχε τελειώσει.

2) Που πιστεύετε ότι οφείλεται η καθυστέρηση των αποκαταστάσεων των Καποδιστριακών κτιρίων;

Εγώ θα έλεγα ότι οφείλεται στην έλλειψη βούλησης. Κάποιοι πρέπει να καταλάβουν, εκείνοι που κάνουν καλά στην Κεντρική Πολιτική, ότι κάποια πράγματα έχουν πρωτεύουσα σημασία, όπως είναι η αποκατάσταση της ιστορίας μας. Αν την αφήνουμε στο έλεος του καιρού και των καιρών και στο θεό δεν πρόκειται να γίνει. Πρέπει να το βάλουμε στο δικό τους καλεντάρι ως πρώτο θέμα, ούτως ώστε, τουλάχιστον να έχουμε την ιστορία μας, την αρχαία και την νεότερη αλλά να έχουμε και αυτό στο οποίο πρέπει να ρίξουμε ιδιαίτερο βάρος δηλαδή ο τουρισμός γιατί αυτά είναι βίοι παράλληλοι.

3) Έχουν επίσημα δημοσιευτεί μέχρι και σήμερα δύο προτάσεις με στόχο την αποκατάσταση και επανάχρηση του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου. Η πρώτη είναι η πρόταση του Υπουργείου Πολιτισμού δηλαδή η μετατροπή του σε «Διαχρονικό Μουσείο» και η δεύτερη είναι η πρόταση που πρότειναν οι φοιτήτριες Παναγιώτα Γεννίτσαρη και Ειρήνη Σαΐτη του Τμήματος Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτιρίων (με έδρα την Πάτρα) με την μετατροπή του σε Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών. Εσείς σαν Δήμαρχος του νησιού συμφωνείτε με κάποια από τις δύο προτάσεις ή έχετε κάποιο διαφορετικό όραμα για την αξιοποίηση του συγκεκριμένου κτιρίου;

Να σου πω η σκέψη και η πρόταση που είχε γίνει τότε πριν τριάντα χρόνια, ήταν μια σκέψη, η οποία θα έλεγα, πως όπως παίρνουμε κάτι απλά, έτσι πήραμε και κάναμε μια πρόταση και πήγαμε να την υλοποιήσουμε χωρίς να υπάρξουν εναλλακτικές. Το θεωρώ πολύ μεγάλο το να διατηρήσεις ένα Μουσείο 4.500 τ.μ. κτιριακά, αποκλειστικά και μόνο ως ένα Διαχρονικό Μουσείο. Τότε πραγματικά έπρεπε το Λούβρο να γκρεμιστεί, να το είχαμε εξαφανίσει, να φτιάχναμε ένα καινούργιο Λούβρο. Αυτά είναι προτάσεις, οι οποίες ήταν του ποδαριού, θα το πω έτσι. Βεβαίως

χρειάζεται ένα Διαχρονικό Μουσείο αλλά πολύ μικρού μεγέθους αναλογικά, θα έλεγα με μια σύγκριση Ελλάδας και Ευρώπης, να πάει στο μέγεθος που έχει η Ελλάδα άρα να πάει σε ένα μικρό κομμάτι και στο μέγεθος που έχει η Αίγινα σε πολύ πιο μικρό κομμάτι, το οποίο να αντιστοιχεί με την ιστορία της Αίγινας. Και επειδή η ιστορία της Αίγινας είναι συνδεδεμένη με την ιστορία της Ελλάδος να αναφέρεται σε ανθρώπους που είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με την ιστορία της Ελλάδος και την τοπική ιστορία. Ο Καποδίστριας για παράδειγμα, να γινόταν ένα Διαχρονικό Μουσείο για τον Καποδίστρια. Πιστεύω ότι σε ένα τμήμα αυτού του κτιρίου, του μεγάλου κτιρίου, που θα ήταν σημαντικό να είναι σε κεντρικό σημείο και να πηγαίνει ο επισκέπτης και να βλέπει και να διαβάξει την ιστορία του.

Εκεί θα μπορούσαν κάλλιστα να βάλουν κάτω το σκοπό που ιδρύθηκε αυτό το κτίριο, γιατί κατασκευάστηκε. Για τον Ιωάννη Καποδίστρια που δυστυχώς δεν τον γνώρισε καλά η Ελλάδα, γιατί δεν τον άφησαν να τον γνωρίσει. Η δημιουργία αυτού του Ορφανοτροφείου, αυτού του κτιρίου ήταν να στεγάσει ορφανά, να κάνει σχολές Τεχνών και Καλών Τεχνών για να μάθουν και οι άνθρωποι που δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να σπουδάσουν, να βγάλουν Πανεπιστήμιο, που ήταν ελάχιστοι τότε, να μάθουν κάτι σχετικό με την εργασία τους, ήταν ξυλουργοί, κεραμοποιοί κ.α. Έγινε μια σχολή, ουσιαστικά ήταν μια σχολή.

Για εμένα η πρόταση αν ήμουν τότε θα ήταν να κάνω απαραιτήτως μια σχολή μέσα στο χώρο αυτό, ώστε να σταματήσει η οικονομική αιμορραγία παιδιών σαν εσάς που ήσαστε μικροί να σπουδάσουν σε δύσκολες καταστάσεις έξω από την Αίγινα. Πληρώνουνε νοίκια και όλα τα σχετικά. Και απ' την άλλη μεριά να είναι τόσο σεβαστή, τόσο σεβαστή η πρόταση αυτή και η υλοποίηση της πρότασης αυτής και να δημιουργεί θετικά πράγματα και όχι αρνητικά. Και σήμερα εγώ επιμένω, ότι είναι καιρός αυτό το κομμάτι που ζητήσαμε εμείς ως Δήμος να γίνει ένα Εκθεσιακό Κέντρο, σε πρώτη φάση, για να μπορέσουμε να κάνουμε ένα συνέδριο να κάνουμε πράγματα. Και εν συνεχεία το υπόλοιπο μεγάλο κομμάτι, που μπορούν να γίνουν πολλά άλλα τμήματα που θα έχουν να δώσουν στην τοπική κοινωνία.

Γιατί θα το πω πολύ απλά. Ένα κτίριο 4.500 τ.μ. όπως είναι, να γίνει ένα Διαχρονικό Μουσείο την λειτουργία του ποιος θα την πληρώσει; Για να στελεχωθεί αυτό το Διαχρονικό Μουσείο χρειάζεται ο μισός προϋπολογισμός της Ελλάδας και να αποδίδει αυτό. Μα δεν πρόκειται να αποδώσει. Και για αυτό το λόγο εγώ συμφωνώ

με τα παιδιά που ασχολήθηκαν και με την Γεννίτσαρη και με την Σαΐτη εξαιρετικά παιδιά και τα δύο πραγματικά έχουν κάνει μια θαυμαστή εργασία, την οποία είδα σε μία ημερίδα προς τιμήν του Καποδίστρια και μάλιστα εντυπωσιάστηκα γιατί ήταν μικρά παιδιά και πολύ σοβαρά και τα δύο και χαίρομαι ιδιαίτερος για αυτά τα παιδιά.

Είναι πολύ καλό, εγώ συμφωνώ απόλυτα με αυτή την πρόταση και βεβαίως τα άλλα κτίρια να διατεθούν για σκοπούς που θα είναι παράλληλοι θα έλεγα με τον εμπνευστή αυτού του κτιρίου, δηλαδή τον Ιωάννη Καποδίστρια. Και πιστεύω θα είναι και ένας χώρος επισκεψιμότητας, γιατί έχω ακούσει κατά καιρούς ότι αυτό θα μπορούσε να γίνει ένα εμπορικό κέντρο. Εγώ θα έλεγα όχι να μην γίνει ένα εμπορικό κέντρο γιατί πραγματικά θα αλλοιώνει την ιστορία. Αν και πιστεύω, επειδή ταξιδεύω τακτικά στο εξωτερικό, όλα τα ανάκτορα και αναφέρομαι στην Ισπανία, μπορεί να έχουν γίνει εμπορικά κέντρα, να έχουν γίνει εστίες επισκεψιμότητας με διαφόρων ειδών μαγαζιά, δεν τα άφησαν να καταρρεύσουν, και απάνω έχουν αφήσει ανέπαφο το δεύτερο όροφο όπως της Μαδρίτης που είναι επισκέψιμο και έχει την ιστορία της Ισπανίας και όλα τα σχετικά.

Θα μπορούσαμε και εμείς κάλλιστα να κάνουμε την ιστορία της Αίγινας την ιστορία της Ελλάδας και να την είχαμε σε ένα κομμάτι, ένα τμήμα το οποίο θα ήταν αρκετά μεγάλο και θα μπορούσε να επανοπλίσει και εμάς και τους επισκέπτες. Αυτά πιστεύω και τώρα μπορούν να τα αλλάξουν.

4) Θεωρείτε πως μία πιθανή επανάχρηση του κτιρίου είναι ένας επιπλέον λόγος για προσέλκυση περισσότερων επισκεπτών στο νησί ή σκοπός είναι η εμπλοκή και της τοπικής κοινωνίας στην ευρύτερη έννοια του πολιτισμού;

Όχι εγώ θα έλεγα το πρώτο. Η αξιοποίηση αυτού του κτιρίου, θα είναι σημαντική βέβαια στην προβολή του νησιού πάνω απ' όλα, αλλά θα έλεγα και στην οικονομία του νησιού, γιατί η επισκεψιμότητα θα είναι πάρα πολύ μεγάλη. Μην ξεχνάμε ότι ο Καποδίστριας δεν ήταν μόνο ο άνθρωπος που τον ξέραμε εμείς γιατί ήρθε εδώ και ίδρυσε μια νέα Ελλάδα, με τις τότε υπάρχουσες καταστάσεις. Από πού να ξεκινήσουμε από την Εθνοσυνέλευση, που πήγε, τι αποφάσισε και τι έφτασε αυτός ο άνθρωπος. Όμως ο Καποδίστριας ήταν και είναι μια διεθνείς και παραμένει ως Καποδίστριας ζωντανός. Πραγματικά δεν ξέρουμε από πού να ξεκινήσουμε από την

Ελβετία, από την Πετρούπολη της Ρωσίας, την Κύπρο – Παντού. Ήταν μια μορφή παγκόσμια. Και πολύ συχνά νεότεροι – νεωτεριστές ασχολούμενοι με τον πολιτισμό, με την ιστορία αποκαλούν τον Καποδίστρια ως εξέχουσα προσωπικότητα και είναι σε πρώτη γραμμή.

Πιστεύω ότι η επισκεψιμότητα και μόνο αυτό, είναι συνδεδεμένη με τον Καποδίστρια. Εγώ συμμετέχω στο Δίκτυο Πόλεων Ιωάννη Καποδίστρια, όπως ξέρεις δεν είχαμε τη χαρά να βρεθούμε στην Κέρκυρα. Έχουμε ανοίξει ένα δίκτυο το οποίο δεν με ικανοποιεί. Σαν σκοπός είναι πολύ καλός, σαν συμμετέχοντες δεν με ικανοποιεί, γιατί εκεί πρέπει να γίνουν άλλα πράγματα, να μπορέσουμε επιτέλους εμείς να επισκεπτόμαστε τα μέρη αυτά, γιατί δυστυχώς ή ευτυχώς τα πληρώνουμε από την τσέπη μας τις όποιες επισκέψεις. Πρέπει να μπει σε ένα άλλο πρόγραμμα το οποίο να ενισχύσει, γιατί τώρα αποδυναμώνεται, εγώ ειλικρινά απογοητεύομαι κάθε φορά είμαστε και λιγότεροι συμμετέχοντες και δεν μου αρέσει αυτό.

5) Θεωρείτε πως η τοπική κοινωνία, έχοντας ήδη ζήσει την περίοδο που το κτίριο ήταν Φυλακές αλλά και την απομάκρυνση τους ήδη 33 χρόνια, είναι πλέον έτοιμη να δειχτεί μια αλλαγή χρήσης και να την εντάξει στην καθημερινότητα της και γιατί όχι να εμπλακεί ενεργά;

Επειδή ξέρω την νοοτροπία του Αιγινήτη και του Έλληνα, την ξέρω πολύ καλά είναι πολύ κοντά στην σκέψη πολύ μακριά από το πρόβλημα. Κανένας δεν λέει ότι «Ξέρεις εντάξει να με πονάει που το βλέπω έτσι αλλά παράλληλα σωπαίνω γιατί δεν μπορώ να δώσω λύση εγώ, κάποια άλλοι είναι». Αυτό είναι κακό. Εδώ ο πολίτης πρέπει να είναι δραστηριοποιημένος παρ' όλα τα όποια προβλήματα αντιμετωπίζει ακόμα και για έλλειψη φαγητού που λέω, αλλά πρέπει όμως να βγάλει το εσωτερικό του, την πρόταση του, και να την βγάλει με σκοπό όχι να γκρεμίσει αλλά να φτιάξει. Αυτό είναι το ξεκάθαρο. Αυτό συμβαίνει σε όλη την Ελλάδα δεν συμβαίνει μόνο σε εμάς.

Εγώ θα έλεγα ότι είναι πάρα πολύ ώριμη η σκέψη, αυτό να αλλάξει. Δεν το θέλουν έτσι όπως είναι, θλίβει κάθε Έλληνα και κάθε Αιγινήτη αυτό που βλέπετε εκεί απ' έξω. Εμένα με θλίβει διπλά διότι είχα τη τιμή να είμαι δήμαρχος στις επισκέψεις δύο προέδρων της Δημοκρατίας. Η μία ήταν του Στεφανόπουλου του αείμνηστου και η άλλη του νυν του Παυλόπουλου. Δυστυχώς αυτοί οι άνθρωποι δεν μπόρεσαν να

μπουν μέσα. Στον Στεφανόπουλο το απαγόρευσα εγώ γιατί φοβήθηκα μην πέσουν τα πατζούρια επάνω και σε όλα τα ιστορικά κτίρια που έχουμε. Και στον Παυλόπουλο το απαγόρευσε η ίδια η Διεύθυνση Μουσείων της Ελλάδος, λέγοντας του «Δεν θα μπεις μέσα πρόεδρε για αυτό και αυτό το λόγο» και ένιωσα πολύ κάπως– δεν ένιωσα τόσο καλά και δεν μου έχει φύγει αυτό. Ο πρώτος πολίτης της Ελλάδας να θέλει να επισκεφτεί ένα χώρο έτσι απλά να μπει – γιατί τι να δει, ούτε εργοτάξιο δεν είναι, ένα ρημαγμένο αυτό είναι – απλά και μόνο για να βάλει στο μυαλό του, στη φαντασία του ότι εδώ πέρα κάτι γινόταν. Πως ξεκίνησε αυτό, πως συστάθηκαν οι φυλακές, πως έμειναν οι φυλακές. Που αυτό δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα. Είναι αποκρουστικό να ακούς πως ένα τέτοιο κτίριο να ήταν φυλακές και γιατί ιδρύθηκαν και γιατί φτιάχτηκαν οι φυλακές.

Κάποιοι λοιπόν επαγγελματίες μπορεί να λένε ότι μου άρεσε αυτό γιατί εμένα δούλευε το μαγαζί μου, κάποιοι άλλοι όμως που πιστεύουν σε αυτό που κάνουν, στους αγώνες των Ελλήνων, των προγόνων τους και όλα τα σχετικά σίγουρα λένε γιατί να είναι φυλακές και να είναι και φυλακές όμως πολιτικές – πολιτικών κρατουμένων. Ήταν ότι χειρότερο μπορούσε να υπάρξει σε ένα μικρό κράτος όπως το δικό μας, που δίδαξε πολιτισμό, ιστορία, που αγωνίστηκε.

Κάποτε βγήκε ο πρόεδρος ο Τζωρτζ ο αείμνηστος και είχε πει «Μακάρι όλοι οι λαοί...» οι λαοί που ήταν σε εμπόλεμη κατάσταση, ήταν πάντα όλοι – τρωγόμαστε, τώρα έχουμε ηρεμήσει – τι έχουμε ηρεμήσει τέλος πάντων είναι άλλος πόλεμος τώρα – και είχε πει λοιπόν και αναφέρθηκε στους Έλληνες «...Μακάρι αυτοί οι λαοί που ξεσηκώνονται και κάνουν επαναστάσεις να πολεμούν σαν τους Έλληνες». Αυτό είχε κερδίσει ο Έλληνας, ότι ήταν ένας λαός, ο οποίος πήγαινε στη μάχη και τα έδινε όλα, έδινε την καρδιά του, τη ψυχή του, το σώμα του. Αυτό λοιπόν είναι το κερδισμένο.

Απ' την άλλη μεριά εμείς οι νεότεροι που δεν πολεμήσαμε και μακάρι να μην πολεμήσουμε ποτέ και εσείς οι μικρότεροι ποτέ να μην δεχτείτε αυτό να γίνει στην πατρίδα μας. Να τιμήσετε αυτό που κληρονομήσατε να μην το αφήνετε στους καιρούς όπως τα αφήσαμε εμείς, οι πρόγονοι μας, οι πριν από εμάς. Εσείς να φτιάξετε μία άλλη Ελλάδα όσο μπορείτε τουλάχιστον να την φτιάξετε.

Αυτή ήταν η δική μου σκέψη και με λυπεί ιδιαιτέρως γιατί αυτή την Ελλάδα την υπηρετώ και εγώ από μία άλλη σκοπιά και πρέπει κάποια στιγμή αυτή η ιστορία να

αποκατασταθεί, να μην κοιτάει ο ένας τι θα βάλει στην τσέπη του μόνο – τι θα αφήσει στους άλλους. Αυτό είναι.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1	Χάρτης της Αίγινας σελ. 30
Χάρτης 2	Δορυφορικός Χάρτης Τοποθεσίας του Κτιρίου σελ. 47

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ

Σχέδιο 1	Κάτοψη Ισογείου σελ. 56
Σχέδιο 2	Κάτοψη Βόρειας Πλευράς σελ. 56
Σχέδιο 3	Κάτοψη Αίθουσας Ηλεκτρονικών Υπολογιστών σελ. 57
Σχέδιο 4	Κάτοψη Τουαλετών Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ σελ. 58
Σχέδιο 5	Κάτοψη Ιστορικού Αρχείου Αίγινας σελ. 59
Σχέδιο 6	Κάτοψη Α' Αίθουσας Σεμιναρίων σελ. 60
Σχέδιο 7	Κάτοψη Γραφείων Των Υπευθύνων σελ. 61
Σχέδιο 8	Κάτοψη Δυτικής Πλευράς σελ. 61
Σχέδιο 9	Κάτοψη Βοηθητικού Χώρου Γραφείων σελ. 62
Σχέδιο 10	Κάτοψη Μεταβατικού Χώρου και Εσωτερικού Κλιμακοστασίου σελ.63
Σχέδιο 11	Κάτοψη Τουαλετών Γραφείων: Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ σελ. 64
Σχέδιο 12	Κάτοψη Μεταβατικού Χώρου και Εσωτερικού Κλιμακοστασίου σελ. 64
Σχέδιο 13	Κάτοψη Κύριου Βεστιαρίου σελ. 65
Σχέδιο 14	Κάτοψη Β' Αίθουσας Σεμιναρίων σελ. 66
Σχέδιο 15	Κάτοψη Γραφείου Φυλάκων σελ. 66
Σχέδιο 16	Κάτοψη Γραφείου Γραμματείας και Εξυπηρέτησης σελ. 67
Σχέδιο 17	Κάτοψη Κεντρικής Εισόδου σελ. 68
Σχέδιο 18	Κάτοψη Πωλητηρίου Μουσείων σελ. 69
Σχέδιο 19	Κάτοψη Μουσείου για την Νεότερη Ιστορία της Αίγινας σελ. 70
Σχέδιο 20	Κάτοψη Αίθουσας Προβολής των Μουσείων, Νεότερης Ιστορία της Αίγινας και Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας σελ. 71
Σχέδιο 21	Κάτοψη Α' Αίθουσας Περιοδικών Εκθέσεων σελ. 72

Σχέδιο 22	Κάτοψη Β' Αίθουσας Περιοδικών Εκθέσεων σελ. 72
Σχέδιο 23	Κάτοψη Νότιας Πλευράς σελ. 73
Σχέδιο 24	Κάτοψη Μουσείο Χλωρίδας και Πανίδας της Αίγινας σελ. 74
Σχέδιο 25	Κάτοψη Βοηθητικού Χώρου σελ. 75
Σχέδιο 26	Κάτοψη Α' Αίθουσας Εκδηλώσεων σελ. 76
Σχέδιο 27	Κάτοψη Β' Αίθουσας Εκδηλώσεων σελ.76
Σχέδιο 28	Κάτοψη Αίθουσας Θεατρικών Παραστάσεων σελ. 77
Σχέδιο 29	Κάτοψη Τουαλετών Γυναικών, Ανδρών και ΑΜΕΑ σελ. 78
Σχέδιο 30	Κάτοψη Αιθουσών Ψυχαγωγίας Εφήβων σελ. 79
Σχέδιο 31	Κάτοψη Ανατολικής Πλευράς σελ. 80
Σχέδιο 32	Κάτοψη Α' Αίθουσας Κινηματογράφου σελ. 81
Σχέδιο 33	Κάτοψη Β' Αίθουσας Κινηματογράφου σελ. 81
Σχέδιο 34	Κάτοψη Στοάς σελ. 82
Σχέδιο 35	Κάτοψη Εκκλησίας σελ. 83
Σχέδιο 36	Κάτοψη Α' Αίθουσας του Μουσείου Φυλακής σελ. 84
Σχέδιο 37	Κάτοψη Στοάς σελ. 85
Σχέδιο 38	Κάτοψη Β' Αίθουσας του Μουσείου Φυλακής σελ. 85
Σχέδιο 39	Κάτοψη Αίθουσας Προβολής του Μουσείου Φυλακής σελ. 86
Σχέδιο 40	Κάτοψη Βιβλιοθήκης σελ. 87
Σχέδιο 41	Κάτοψη Κεντρικού Τμήματος σελ. 87
Σχέδιο 42	Κάτοψη Αίθουσας Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Ενήλικους σελ.88
Σχέδιο 43	Κάτοψη Αίθουσας Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Εφήβους σελ. 89
Σχέδιο 44	Κάτοψη Αίθουσας Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για Παιδιά σελ. 89
Σχέδιο 45	Κάτοψη Παιδότοπου σελ. 90
Σχέδιο 46	Κάτοψη Εστιατορίου και Καφετέριας σελ. 91

Σχέδιο 47	Κάτοψη Εισόδου Εσωτερικής Κίνησης σελ. 92
Σχέδιο 48	Κάτοψη Εργαστηρίου Μουσικής σελ. 93
Σχέδιο 49	Κάτοψη Εργαστηρίου Ζωγραφικής σελ. 93
Σχέδιο 50	Κάτοψη Εργαστηρίου Κεραμικών σελ. 94
Σχέδιο 51	Κάτοψη Υπογείου σελ. 94
Σχέδιο 52	Κάτοψη Μηχανοστασίου σελ. 96
Σχέδιο 53	Κάτοψη Αποθηκών Αντικειμένων των Μουσείων σελ. 97
Σχέδιο 54	Κάτοψη Εργαστηρίου Συντήρησης Έργων σελ. 98
Σχέδιο 55	Κάτοψη Βοηθητικού Χώρου και Εσωτερικού Κλιμακοστασίου σελ. 99
Σχέδιο 56	Κάτοψη Τουαλετών Γυναίκων και Ανδρών σελ. 99
Σχέδιο 57	Κάτοψη Εισόδου σελ.100
Σχέδιο 58	Κάτοψη Αποθηκών για σύνεργα και είδη υγιεινής σελ. 101
Σχέδιο 59	Κάτοψη Εσωτερικού Προαύλιου Χώρου σελ. 101
Σχέδιο 60	Κάτοψη Ισογείου – Κίνηση στο Χώρο σελ. 102
Σχέδιο 61:	Κάτοψη Υπογείου – Κίνηση στο Χώρο σελ. 103

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 6	Ανάλυση ποινών των κρατουμένων, το 1951 (πηγή: M. G. Colladon) σελ. 44
Πίνακας 7	Χρονολογικός πίνακας χρήσεων του κτιρίου σελ. 47
Πίνακας 8	Ενδεικτικό Διοικητικό Οργανόγραμμα σελ. 106
Πίνακας 9	Ανάλυση SWOT σελ. 107
Πίνακας 10	Εμπλεκόμενοι Φορείς σελ. 108

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (Παράρτημα: 1)

Εικόνα 1	Πύργος του Μάρκελου τέλος 17 ^{ου} αιώνα σελ. 122
Εικόνα 2	Το Κυβερνείο στην Αίγινα σελ. 123
Εικόνα 3	Η Ιερά Μητρόπολη στην Αίγινα σελ. 123
Εικόνα 4	Φοίνικας - Νόμισμα σελ. 124
Εικόνα 5	Το Κεντρικό Σχολείο-Εϋνάρδειο στην Αίγινα σελ. 124

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ (Παράρτημα: 2)

Εικόνα 1	Αεροφωτογραφία του κτιρίου από την ανατολική πλευρά σελ. 125
Εικόνα 2	Φωτογραφία της βόρειας πλευράς του κτιρίου σελ. 125
Εικόνα 3	Φωτογραφία της βόρειας πλευράς του κτιρίου σελ. 126
Εικόνα 4	Φωτογραφία της δυτικής πλευράς του κτιρίου σελ. 126
Εικόνα 5	Φωτογραφία της δυτικής πλευράς του κτιρίου σελ. 127
Εικόνα 6	Φωτογραφία της νότια πλευράς του κτιρίου σελ. 127
Εικόνα 7	Φωτογραφία της νότια πλευράς του κτιρίου σελ. 128
Εικόνα 8	Φωτογραφία της ανατολική πλευράς του κτιρίου σελ. 128
Εικόνα 9	Φωτογραφία της ανατολική πλευράς του κτιρίου σελ. 129
Εικόνα 10	Φωτογραφία της ανατολική πλευράς του κτιρίου σελ. 129
Εικόνα 11	Φωτογραφία της εξωτερικής πλευράς της εκκλησίας και του εξωτερικού προαυλίου του κτιρίου σελ. 130
Εικόνα 12	Φωτογραφία της εξωτερικής πλευράς της εκκλησίας και του εξωτερικού προαυλίου του κτιρίου σελ. 130
Εικόνα 13	Φωτογραφία του εσωτερικού προαυλίου χώρου, απεικόνιση ερειπωμένου κτίσματος στο κέντρο της αυλής σελ. 131

Εικόνα 14	Φωτογραφία του εσωτερικού προαύλιου χώρου, απεικόνιση της εκκλησία του Σωτήρος της Ελλάδος και των δύο στοών σελ. 131
Εικόνα 15	Φωτογραφία του εσωτερικού προαύλιου χώρου, απεικόνιση της νότιας πλευράς σελ. 132
Εικόνα 16	Φωτογραφία του εσωτερικού προαύλιου χώρου, απεικόνιση της κεντρικής εισόδου σελ. 132

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΙΚΟΝΕΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Εικόνα 1: Πύργος Μάρκελου (τέλη 17ου αιώνα).

Εικόνα 2: Το Κυβερνείο στην Αίγινα.

Εικόνα 3: Ιερά Μητρόπολη της Αίγινας.

Εικόνα 4: Φοίνικας - Νόμισμα.

Εικόνα 5: Το Κεντρικό Σχολείο - Εϋνάρδειο στην Αίγινα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΙΚΟΝΕΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Εικόνα 1: Αεροφωτογραφία του Κτιρίου από την ανατολική πλευρά.

Εικόνα 2: Φωτογραφία της βόρειας πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 3: Φωτογραφία της βόρειας πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 4: Φωτογραφία της δυτικής πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 5: Φωτογραφία της δυτικής πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 6: Φωτογραφία της νότιας πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 7: Φωτογραφία της νότιας πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 8: Φωτογραφία της ανατολικής πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 9: Φωτογραφία της ανατολικής πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 10: Φωτογραφίας της ανατολικής πλευράς του κτιρίου.

Εικόνα 11: Φωτογραφία της εξωτερικής πλευράς της εκκλησίας και του εξωτερικού προαυλίου του κτιρίου.

Εικόνα 12: Φωτογραφία της εξωτερικής πλευράς της εκκλησίας και του εξωτερικού προαυλίου του κτιρίου.

Εικόνα 13: Φωτογραφία του εσωτερικού προαύλιου χώρου, απεικόνιση ερειπωμένου κτίσματος στο κέντρο της αυλής.

Εικόνα 14: Φωτογραφία του εσωτερικού προαύλιου χώρου, απεικόνιση της εκκλησίας του Σοτήρος της Ελλάδος και των δύο στοών.

Εικόνα 15: Φωτογραφία του εσωτερικού προαύλιου χώρου, απεικόνιση της νότιας πλευράς.

Εικόνα 16: Φωτογραφία του εσωτερικού προαύλιου χώρου, απεικόνιση της κεντρικής εισόδου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το ερωτηματολόγιο, που χρησιμοποιήθηκε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας, δημιουργήθηκε με σκοπό να μας δώσει την εικόνα και τις γνώσεις που έχει ο κόσμος, για το κτίριο του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου / Παλαιές Φυλακές.

Σχεδιάστηκε στο Google Forms και διαμοιράστηκε μέσω των Κοινωνικών Δικτύων, όπως το Facebook, και το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο. Κύριος σκοπός, ήταν η εύκολη συμπλήρωση του από τα άτομα επιλέγοντας την απάντηση που τους έκφραζε ή πληκτρολογώντας τη λέξη και το κείμενο και στο τέλος πατώντας 'Υποβολή', έτσι ώστε αυτόματα να προστεθούν οι απαντήσεις τους. Επιμέρους στόχος ήταν η προσέλκυση των νέων ατόμων, λόγω της συστηματικής χρήσης των Κοινωνικών Δικτύων.

Αποτελείται από εννέα ερωτήσεις «κλειστού» τύπου και δύο «ανοιχτού». Τέσσερις ερωτήσεις αναφέρονται στα στοιχεία ταυτότητας και έξι σε ερωτήσεις που βασίζονται στην προσωπική άποψη του ερωτηθέντος πάνω στο κτίριο που μας ενδιαφέρει. Οι ερωτήσεις είναι γενικού περιεχομένου, εύκολες και κατανοητές, προσαρμοσμένες να απαντηθούν από κάθε ηλικίας άτομο. Δεν είναι μακροσκελές σε έκταση μας ενδιαφέρει να παρατηρήσουμε τι άποψη έχει ο κόσμος για το κτίριο και όχι να εστιάσουμε σε ιστορικά γεγονότα και λεπτομέρειες που ίσως να δυσκόλευαν την συμπλήρωσή του ερωτηματολογίου.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε για την διευκόλυνση πτυχιακής εργασίας με θέμα

«ΤΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ: ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ»

1) Ποιο είναι το φύλο σας:

A) Άντρας B) Γυναίκα

2) Πείτε μας την ηλικία σας:

A) 10-18 B) 18-35 Γ) 35-50 Δ) 50 και άνω

3) Πείτε μας το επάγγελμά σας:

4) Είστε μόνιμος κάτοικος της Αίγινας;

A) Ναι B) Όχι Γ) Άλλο

5) Έχετε γνώσεις για την ιστορία του κτιρίου Καποδιστριακό

Ορφανοτροφείο/Παλαιές Φυλακές:

A) Αρκετές B) Ελάχιστες Γ) Καθόλου

6) Θεωρείτε ότι είναι πιθανή η σημερινή χρήση του κτιρίου:

A) Ως έχει B) Να κατεδαφιστεί Γ) Να επαναχρησιμοποιηθεί Δ) Άλλο

7) Θα βοηθούσε τον οικονομικό τομέα πιθανή επανάχρηση του;

A) Πάρα πολύ B) Πολύ Γ) Λίγο Δ) Πολύ λίγο E) Καθόλου

8) Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να αναδείξει την ιστορία και τον πολιτισμό της Αίγινας;

A) Ναι B) Ίσως Γ) Όχι

9) Μια πιθανή μετατροπή του κτιρίου είναι λόγος αύξησης των επισκεπτών στο νησί;

A) Ναι B) Ίσως Γ) Όχι

10) Εσείς έχετε κάποια πρόταση αξιοποίησης του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου/Παλαιές Φυλακές;

A) Ναι B) Όχι

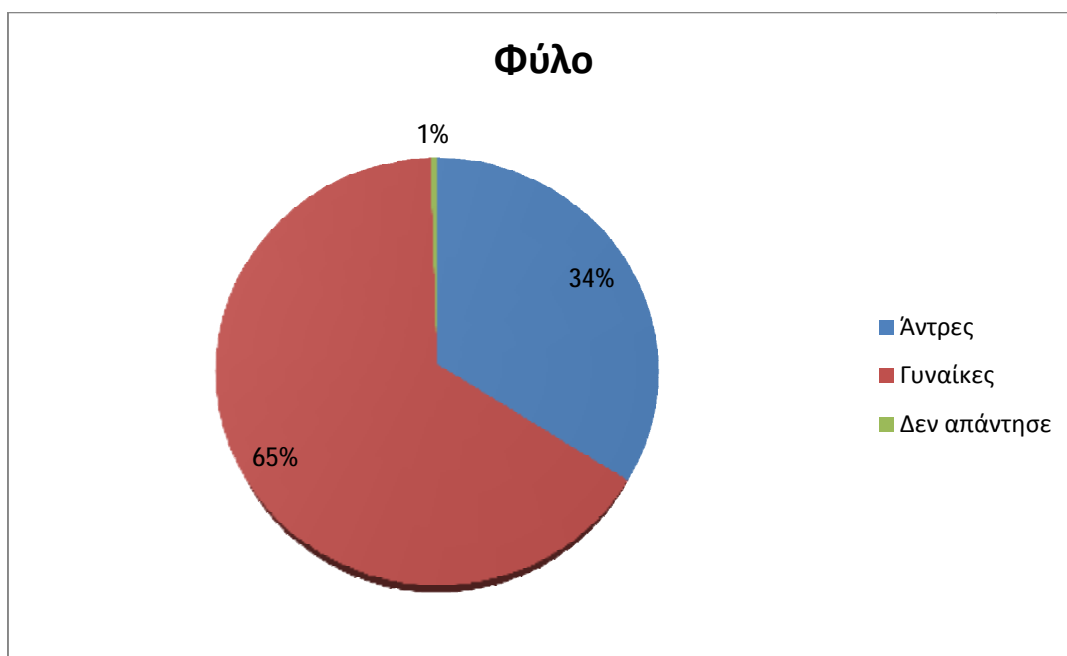
Αν ναι μπορείτε να μας πείτε ποια είναι;:

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΣΑΣ

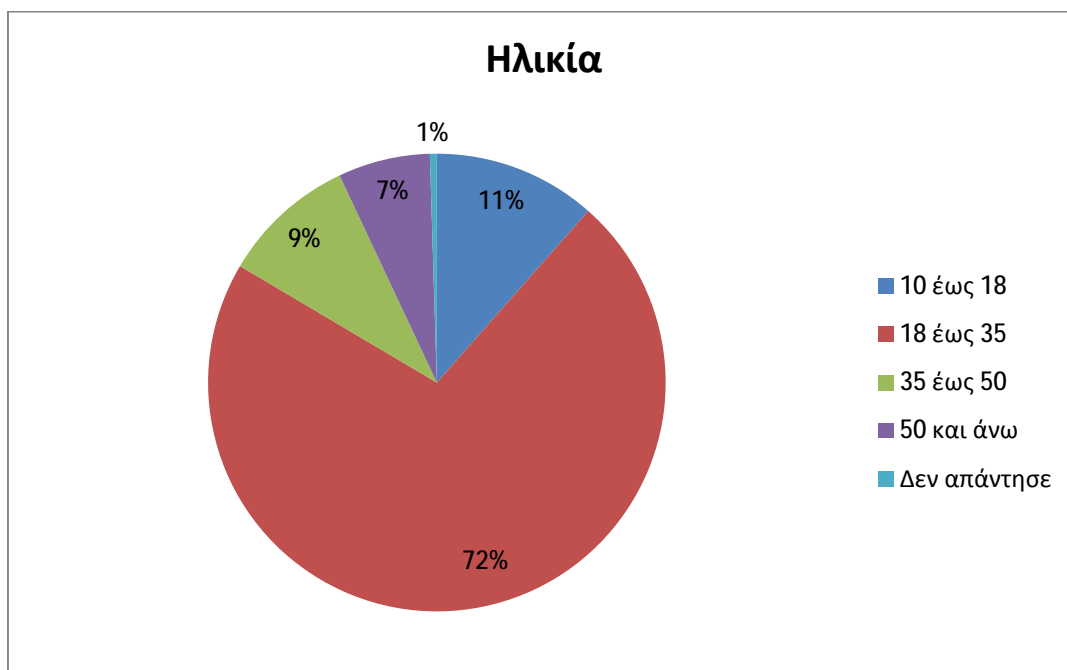
Στατιστικά Αποτελέσματα Ερωτήσεων

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε από 200 άτομα μέσα σε οκτώ ημέρες, από 17 Ιουνίου 2018 μέχρι 25 Ιουνίου 2018. Γεγονός που ξεπέρασε τις προσδοκίες μας για ένα ποσοστό των 100 ατόμων. Η ανταπόκριση ήταν τόσο μεγάλη, που μόλις ο αριθμός έφτασε τα 200 άτομα, απενεργοποιήσαμε το ερωτηματολόγιο, διότι πιθανότατα να υπήρχαν προβλήματα κατά την ανάλυση του.

Στα γραφήματα που θα ακολουθήσουν, βλέπουμε αναλυτικά τα στοιχεία που συλλέξαμε από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων. Η μέτρηση έγινε με το ποσοστό τις εκατό (%)

Στην ερώτηση «Ποιο είναι το φύλο σας;», παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό είναι οι γυναίκες, ενώ ένα άτομο δεν απάντησε.

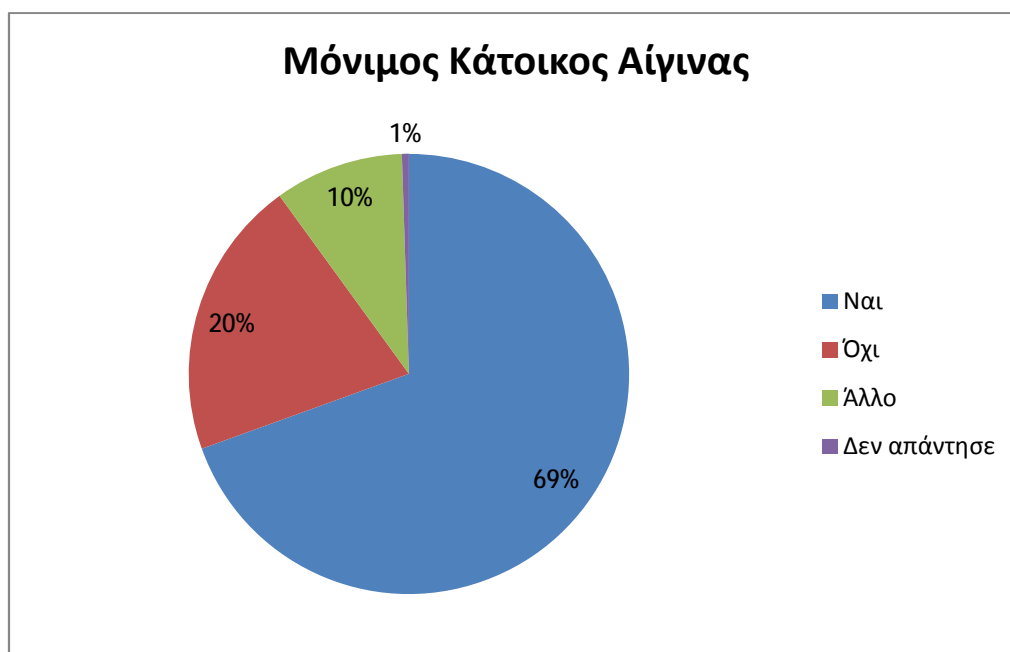

Στην ερώτηση «Πείτε μας την ηλικία σας;», παρατηρείται πως τα άτομα με ηλικία 18 έως 35 που συμπλήρωσαν την φόρμα του ερωτηματολογίου είναι το μεγαλύτερο ποσοστό.

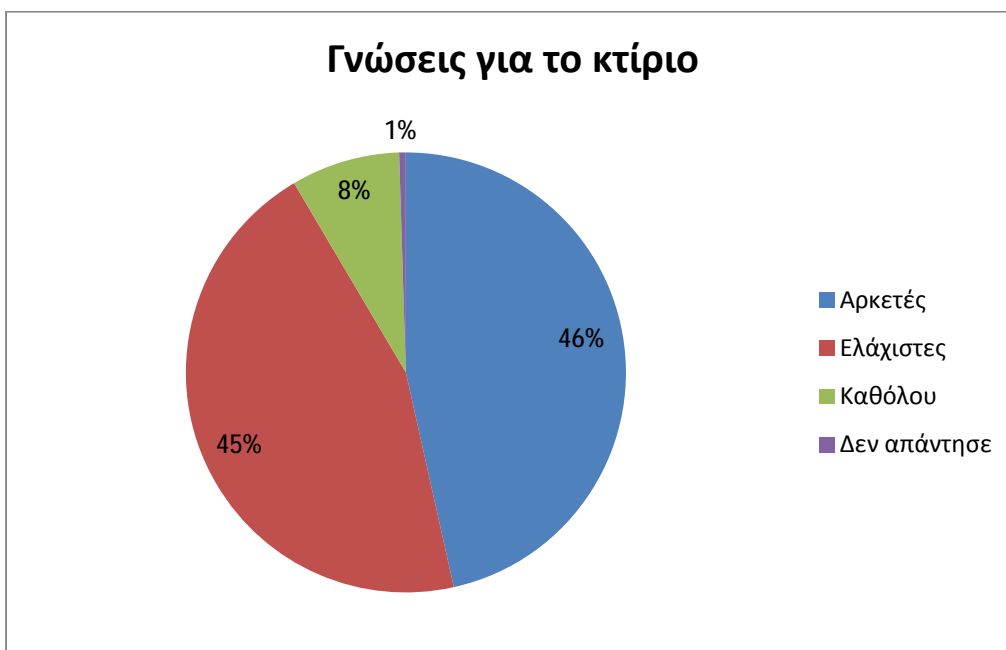
Στον παρακάτω πίνακα παρατηρούμε την επαγγελματική κατάρτιση των ερωτηθέντων, με το μεγαλύτερο αριθμό να είναι οι φοιτητές, ενώ ο αμέσως μετά μεγαλύτερος είναι οι Ιδιωτικοί Υπάλληλοι.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ
Internet & Affiliate Manager	1
Yoga Instructor	1
Αγρότης	3
Αισθητικός	3
Άνεργος / Άνεργη	14
Αστυνομικός	1
Βοηθός Μικροβιολόγου	1
Βρεφοκόμος / Ειδική Παιδαγωγός	4
Δημοσιογράφος	2
Δημόσιος / α Υπάλληλος	2
Δημοτικός Υπάλληλος	1
Εκπαιδευτικός	8
Ελεύθερος / η Επαγγελματίας	2
Έμπορος	1
Επιχειρηματίας	2
Εργοθεραπευτής / Εργοθεραπεύτρια	1
Εργολάβος / Οικοδόμος	1
Ζαχαροπλάστης / Ζαχαροπλάστρια	3
Ηλεκτρολόγος	2

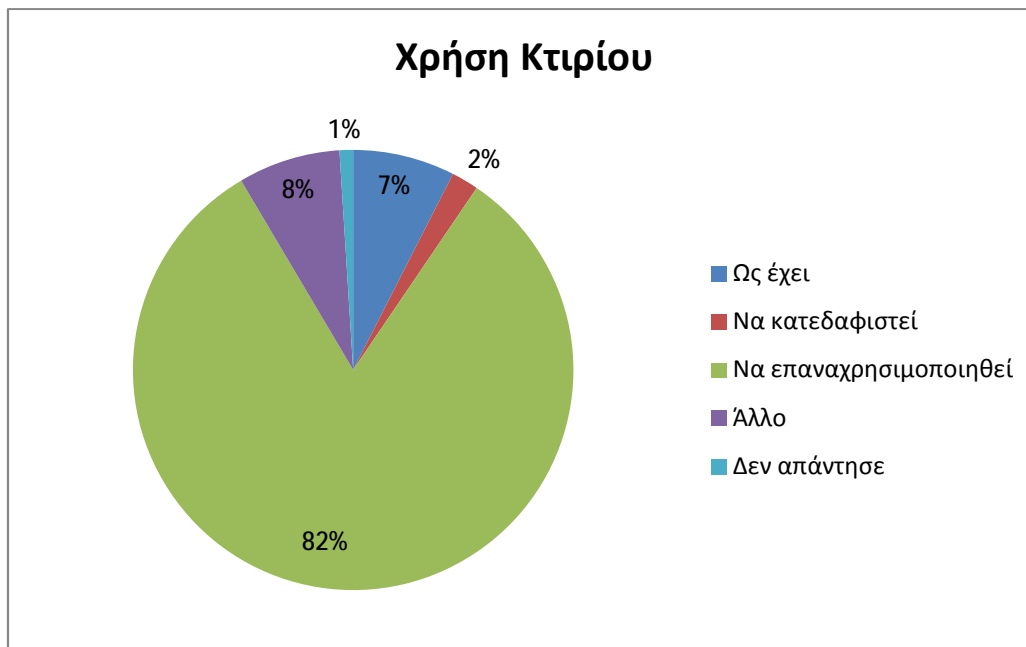
Ιδιοκτήτης / τρια Ψητοπωλείου	1
Ιδιωτικός/η Υπάλληλος	24
Κομμώτρια	1
Μάγειρας / Μαγείρισσα / Σεφ	7
Μαθητής / Μαθήτρια	22
Μαία	1
Μηχανολόγος Μηχανικός	1
Ναυτικός	2
Νηπιαγωγός	2
Ξενοδόχος	3
Οικιακά	3
Πολιτικός Μηχανικός	1
Πωλητής / Πωλήτρια	1
Σερβιτόρος / Σερβιτόρα	6
Συνταξιούχος	3
Τεχνικός Υπολογιστών	1
Τεχνίτης / τρια Νυχιών	4
Τεχνολόγος Ακτινολόγος	1
Τεχνολόγος Ιατρικών Εργαστηρίων	1
Φοιτητής / Φοιτήτρια	54
Φυσικοθεραπευτής / Φυσικοθεραπεύτρια	2
Ψυκτικός	1
Δεν απάντησε	5

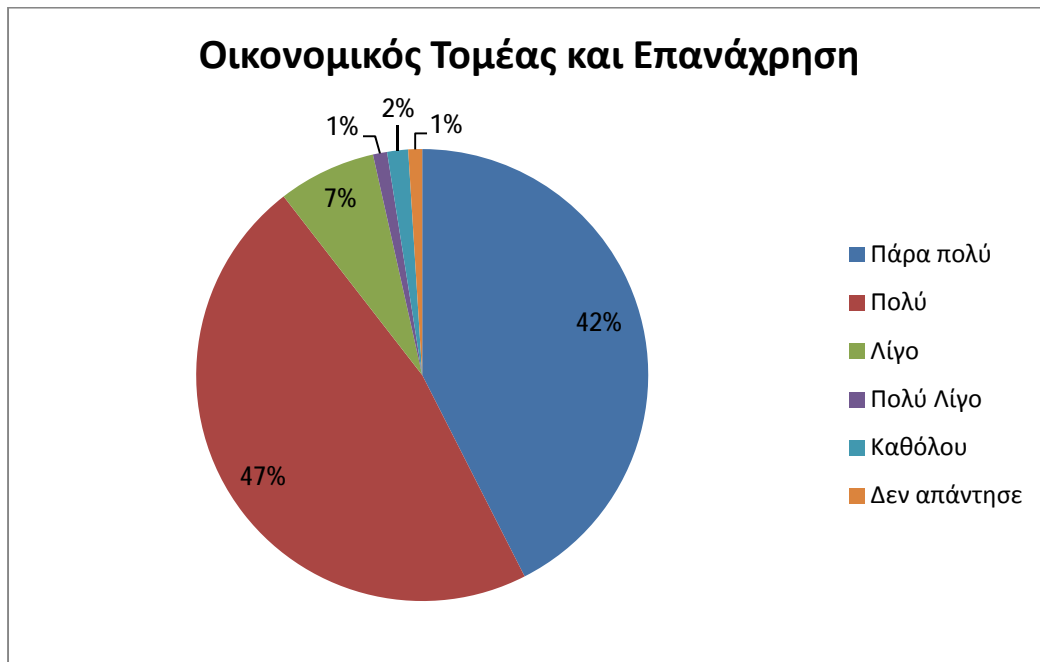
Το μεγαλύτερο ποσοστό στην ερώτηση «Είστε μόνιμος κάτοικος της Αίγινας;» απάντησε θετικά.

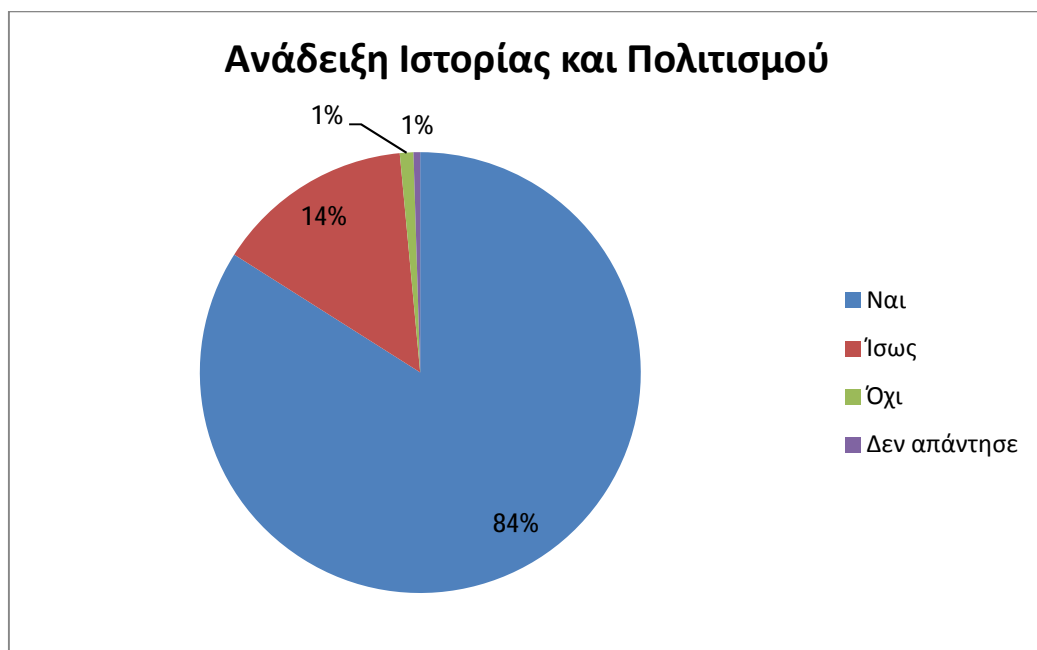
Στην ερώτηση «Έχετε γνώσεις για την ιστορία του κτιρίου Καποδιστριακό Ορφανοτροφείο/Παλαιές Φυλακές;» παρατηρείται πως η επιλογή «Αρκετές» με την επιλογή «Ελάχιστες» δεν έχουν μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους.

Σχεδόν το 82% στην ερώτηση «Θεωρείτε ότι είναι πιθανή η σημερινή χρήση του κτιρίου:», απάντησε πως θέλει να επαναχρησιμοποιηθεί ενώ το ποσοστό 2% απάντησε πως θέλει να καταδαφιστεί.

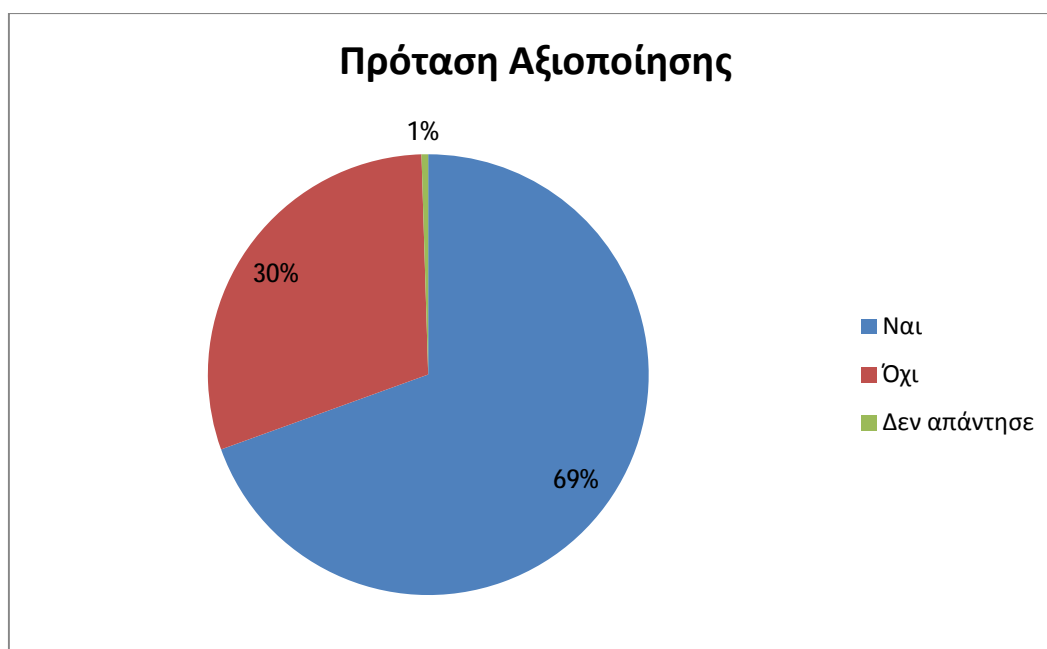
Στην ερώτηση «Θα βοηθούσε τον οικονομικό τομέα πιθανή επανάχρηση του;», παρατηρούμε πως 2% του ποσοστού θεωρεί πως μια πιθανή επανάχρηση του δεν θα βοηθήσει στον οικονομικό τομέα το νησί. Ενώ και εδώ οι επιλογές «Πάρα πολύ» και «Πολύ» έχουν 5% διαφορά μεταξύ τους.

Στην ερώτηση «Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να αναδείξει την ιστορία και τον πολιτισμό της Αίγινας;», το 84% απάντησε θετικά.

Το 69% απάντησε στην ερώτηση «Μια πιθανή μετατροπή του κτιρίου είναι λόγος αύξησης των επισκεπτών στο νησί;», πως ναι θα ήταν λόγος προσέλκυσης επισκεπτών οποιαδήποτε μετατροπή του κτιρίου.

Το 69% στην ερώτηση «Εσείς έχετε κάποια πρόταση αξιοποίησης του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου/Παλαιές Φυλακές;» απάντησε πως έχει κάποια πρόταση αξιοποίησης.

Στον παρακάτω πίνακα παρατηρούμε κατηγοριοποιημένες τις προτάσεις που πρότειναν οι ερωτηθέντες για πιθανή αξιοποίηση του κτιρίου. Λόγω ότι η ερώτηση ήταν «ανοιχτού» τύπου, σχεδόν όλα τα άτομα έδωσαν παραπάνω από μία προτάσεις ο καθένας, ενώ κάποιοι συμπλήρωναν την πρόταση τους με κάποιο κείμενο παράλληλα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ
Αγορά	3
Αίθουσες για εκθεσιακή χρήση	2
Αίθουσες Εκδηλώσεων	2
Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα [ΑΕΙ]	10
Αστυνομικό Τμήμα Αίγινας	1
Αττικό Πάρκο	1
Βιβλιοθήκη	7
Γηροκομείο	1
Δημαρχείο	2
Δημόσιες Υπηρεσίες	17
Δημόσιος Παιδικός Σταθμός	1
Εμπορικό Κέντρο	5
Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης [ΙΕΚ]	4
Ιστορικό Αρχείο Αίγινας	1
Κέντρο Απασχόλησης Παιδιών	1
Κέντρο Διαμονής και Σίτισης Αστέγων	4
Κέντρο Περίθαλψης Αγριων Ζώων	1
Κέντρο Υγείας	3
Κέντρο Φιλοξενίας Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες	1
Μουσείο	56
Νοσοκομείο	4
Ξενοδοχείο – Ξενώνες	2
Ορφανοτροφείο	6
Πανεπιστήμιο	11
Πολιτιστικό Αξιοθέατο	1
Πολιτιστικό Κέντρο	7
Πολυκατάστημα	2
Πολυχώρος	9
Συναυλιακός Χώρος	1
Συνεδριακό Κέντρο	2
Σχολείο	2
Σχολές	17
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα [ΤΕΙ]	10
Χώρος Εκδηλώσεων	4
Χώρος Πολιτισμού	2
Χώρος Ψυχαγωγίας (εμπορικού τύπου)	1

Παρατηρούμε πως η πρόταση επανάχρησης του κτιρίου με τον μεγαλύτερο αριθμό, των 56 ατόμων, είναι το Μουσείο. Αρκετά άτομα προσδιόριζαν το είδος του Μουσείου, όπως για παράδειγμα να είναι Διαδραστικό, Σύγχρονης Τέχνης ακόμα και Ιστορικό ως φόρος τιμής στα πρόσωπα που πέρασαν κατά την διάρκεια των χρήσεων του. Η δεύτερη μεγαλύτερη πρόταση με 17 άτομα να την στηρίζουν είναι να στεγαστούν όλες οι Δημόσιες Υπηρεσίες, ώστε να βρίσκονται σε ένα κοινό χώρο για την διευκόλυνση του πολίτη. Και η τρίτη πρόταση που έχει τον ίδιο αριθμό με την δεύτερη, 17 δηλαδή, είναι η δημιουργία μιας Σχολής, λόγω της έκτασης του κτιρίου.

Βιβλιογραφία

Έντυπες Μορφές

- 1) Καρδαμίτση Αδάμη Μάρω (1993). «*Το Ορφανοτροφείο της Αίγινας*». Αθήνα. Ανάτυπον εκ του Μέντορος. Έτος 6. Τεύχος 26. Ιούνιος 1993
- 2) Νικονάνου Νίκη (2015). «*Μουσειοπαιδαγωγική Από Τη Θεωρία Στη Πράξη*». Εκδόσεις Πατάκη
- 3) Σαλή – Αξιώτη Τέση (2006). «*Μουσειολογία I Βασικές Αρχές Τήρησης Μουσειακών Συλλογών*». Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο
- 4) Σφυρορέα Σοφία. «*Ο Καποδίστριας στην Αίγινα*». Συνεδρίαση 22/11/2008
- 5) Υπουργείο Πολιτισμού, Διεύθυνση Μελετών Μουσείων, Έργο «*Αρχιτεκτονική, Στατική, Ηλεκτρομηχανολογική Μελέτη και Τεύχη Δημοπράτησης για την αξιοποίηση του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου της Αίγινας (Αποκατάσταση Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου (Φυλακές) Αίγινας και μετατροπή του σε Διαχρονικό Μουσείο)*», Τεχνική Περιγραφή, Τεχνική Έκθεση, Αρχιτέκτονες Γραφείο Δοξιάδη και ΚΑΠΑ Ε.Π.Ε., Μάρτιος 1997

Ηλεκτρονικές Μορφές

- 1) Αγγελακοπούλου Ελένη και Μουνδούλας Πέτρος, «*Κονιάματα αποκατάσταση ιστορικών τοιχοποιιών*», Εργαστήριο Επιστήμης και Τεχνικής των Υλικών Σχολή Χημικών Μηχανικών, ΕΜΠ, Κύκλος Διαλέξεων Παθολογία των κατασκευών Ιούνιος 2004 , Αθήνα
- 2) Βακαλόπουλος Απόστολος Ε. (1988). «*Ιστορία του Νέου Ελληνισμού - Η μεγάλη Επανάσταση (1821-1829) ή Ιωάννης Καποδίστριας ή Η επώδυνη γένεση του νεοελληνικού κράτους*». Τόμος Η΄, Θεσσαλονίκη
- 3) Ζούνης Πέτρος. «*Εφαρμογή του στρατηγικού σχεδιασμού στους πολιτιστικούς οργανισμούς ως μέσο της ανάπτυξής τους*»

4) Καλογήρου Αντώνης. (2014) «Περπατώντας στην Ελλάδα. Η Αίγινα και τα μονοπάτια της», Εκδόσεις NIDUS

5) Πλουμίδης Σπυρίδων Γ.. «Το έργο εσωτερικής συγκρότησης του Καποδιστρια», wordpress

6) Τόμπρος Νικόλαος Φ. (2004). «Οι Τρόφιμοι, η Στελέχωση και η Διοίκηση του Ορφανοτροφείου της Αίγινας, 1829-1830», Ανάτυπο, Ελληνική Ιστορική Εταιρεία, ΚΔ΄ Πανελλήνιο Ιστορικό Συνέδριο, 30,31 Μαΐου – 1 Ιουνίου 2003, Θεσσαλονίκη

Πτυχιακές και διπλωματικές εργασίες

1) Γεννίτσαρη Παναγιώτα και Σαΐτη Ειρήνη. «Μελέτη Επανάχρησης του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου στην Αίγινα - Μνήμη και Τέχνη στο πρώτο δημόσιο κτήριο της νεότερης Ελλάδος.», Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πάτρας, Τμήμα Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτηρίων, Ιούνιος 2014

2) Κάτικος Κωνσταντίνος. «Αρχιτεκτονικές-Οικοδομικές λεπτομέρειες νεοκλασικών κτιρίων. Η περίπτωση της Αίγινας», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Στεφ. Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Αιγάλεω, Μάιος 2011

3) Τσιμερέκη Ανθή. «Αίγινα, Τόπος και Αρχιτεκτονική», ΕΜΠ - Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Τομέας Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων, Ιούλιος 2013

Άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά

1) Αγνώστου Συγγραφέα. «Αρχίζει σύντομα η ανακαίνιση του Καποδιστριακού Ορφανοτροφείου», *Η Μάχη Της Αίγινας*: Πολιτισμός και άλλα, 1 Ιανουαρίου 2004

Δικτυογραφία

- 1) *AmaLeo Πολιτισμός και Εκπαίδευση*, <http://amaleo.gr/>, τελευταία επίσκεψη 26 Ιουνίου 2018
- 2) *Arcadia Web Server*, <http://arcadia.ceid.upatras.gr/>, τελευταία επίσκεψη 30 Ιουνίου 2018
- 3) *Cityofnafplio*, <https://www.cityofnafplio.com/#tm-section-mainslider>, τελευταία επίσκεψη 30 Ιουνίου 2018
- 4) *Corfu History*, <https://www.corfuhistory.eu/>, τελευταία επίσκεψη 30 Ιουνίου 2018
- 5) *Saronic Magazine*, <https://www.saronicmagazine.com>, Μπόγρης Γιώργος, «Ορφανοτροφείο: Μια μεγάλη, αλλά τόσο σύντομη ιστορία», 20 Ιουνίου 2012, τελευταία επίσκεψη 9 Ιουλίου 2018
- 6) *Ιωάννης Καποδίστριας*, <http://www.kapodistriasis.info/>, τελευταία επίσκεψη 26 Ιουνίου 2018
- 7) *Μουσείο Καποδίστρια*, <https://capodistriasmuseum.com/>, τελευταία επίσκεψη 26 Ιουνίου 2018
- 8) *Σαν Σήμερα*, <https://www.sansimera.gr/biographies/195>, τελευταία επίσκεψη 26 Ιουνίου 2018
- 9) *Ψηφιακό Αρχείο Ι. Καποδίστρια*, <http://kapodistriasis.digitalarchive.gr/index.php>, τελευταία επίσκεψη 9 Ιουλίου 2018